

CHIRURGIA
SPAGYRICA

PETRI IOANNIS FABRI

DOCTORIS MEDICI

Monspeliensis.

IN QVA DE MORBIS CVTA-
neis omnibus Spagyricè & Methodicè
agitur, & curatio eorum cita, tuta,
& iucunda tractatur.

TOLOSÆ,

Apud PETRVM BOSC, Bibliopolam.

M. DC. XXVI.

Cum Privilegio Regis.

CHIRURGIA
SPAGYRICA

LEONARDI JOHANNIS FABRI

DOCTORIS MEDICI

Mompelungensis.

IN QUATUOR MORBIS ENTRA-

visum continetur. Spagyricis & Medicis

agitur, et curatio est per spagyricas

et incuncta curatio.

Amstelredami in Officina Johannis Weyjers

1684

DOMINO DOM.
DE BVET,
D. DELBERNET,
 ET IN SVPREMA
 TOLOSATVM CVRIA,
 Senatori clarissimo &
 integerrimo.

*HYMICO-CHIR-
 rurgicum opus, sacro di-
 uina Themidis Antistiti,
 aduersus huiusce temporis
 Zoïlorum impetus, tuen-
 dum offerre, non solum huius operis tenui-
 tas, & imbecillitas; ac etiam ratio ipsa, &
 decor, clarè admodum dictant, absonum
 esse, & incongruum. Nefas enim est, tan-*

cum virum, à sacris iustitiæ exercitijs auer-
 tere, quibus adeò totus, totis datur & occu-
 patur, ut momenta temporis maximo sint
 pretio: veri, tamen legitimique (ut me decet)
 decoris ne sim oblitus, & æqui verique peni-
 tus immemor, humanitatem immensæ lite-
 raturæ indissolubili vinculo conglutinatam,
 qua illum præstare præ cæteris prædicant
 omnes, supplicem habere cogar, ut hoc
 παρὰ δόξαν, tamquam veri simillimum, ne di-
 cam ἐν δόξαν, defendere mihi concedatur:
 Chirurgiam iustitiā veram esse: hæc enim
 cū sit constans perpetuæque voluntas, ius
 suum cuique tribuendi, compescendique vio-
 lentos, & præter gentium leges, concitados
 humani animi motus & impetus, extra lan-
 ces æqui bonique libratos. Illa vero intem-
 peratas naturæ humanæ constitutiones, so-
 luta vnitæte confusas, in temperatam erige-
 re consonantiam & harmoniam nata sit:
 iure merito videtur Chirurgiam iustitiā
 quamdam speciem esse, solutam enim resti-
 tuit partium vnitatem, vitali neectare quo

viuunt hac solutione defraudatam, tam-
 quam ius peculiare & naturale, partibus
 omnibus natum. Quod enim exterius ho-
 minibus ius & commodum dici potest, vita
 balsamum viuificumque nectar, quo uiui-
 mus & conseruamur, meliori titulo ius no-
 strum, verum & legitimum dici poterit, Chi-
 rurgiámque iustitiam veram esse, cum de-
 perditum illud balsamum tamquam ius no-
 strum verum & legitimum nobis restituat,
 libratis equaliter secundum naturæ leges
 & artis, cuiuscumque partis, corporis no-
 stri mensuris & ponderibus. Non ergo disso-
 numerit, SENATOR CLARISSIME
 ET INTEGRRIME, Chirurgicam
 hanc iustitiam, sacro tuæ Themidis templo
 recondere, ut ab inuidorum liuidis vnguibus
 defendatur: quamplurimi enim eorum tur-
 matim in hanc ad vituperandum insurgent;
 at concitato aëri simillimus, quæ me excita-
 bunt ea ipsa frangam & disperdam, tuo
 potissimum clypeo tectus, victoriæque
 istius spolia, ampla quidem, memoriæ per-

6 EPISTOLA DEDICATORIA.

*petuæ templi tholis appendam, in laudem &
gloriam nominis tui, teque Theseum verè
meum, & Herculem, hîc & ubique terra-
rum proclamabo. Vale. Pridie Calendas
Aprilis, anni CIO. DC. XXVI.*

**Tux H. M. Q. Deuotus
PETRVS IOANNES FABER
Medicus Philochymicus.**

P R A E F A T I O

IN CHIRVRGIAM

SPAGYRICAM.

CHIRVRGIA est pars
Medicinæ adeo nobi-
lis & præstans vt ante-
cellat omnibus alijs
eiusdē Medicinæ par-
tibus, honoremque &
titulum sibi vendicer, primam inuen-
tam fuisse, primamque corpori huma-
no opem tulisse. Nam quos primos
medicos celebrat antiquitas, Chirur-
gos fuisse clarum est; Chiron, Podali-
rius & Machaon, diuini Æsculapij so-
boles, Chirurghi potius fuere aut Chi-

*Antiquitas
Chyrurgie.*

rurgiam exercere artem, quàm
 aliam Medicinæ nostræ partem, ut
 videre est passim apud Homerum,
 qui carminibus eos Chirurgos in-
 signes celebrat & decantat, vulnera
 Græcorum in Iliaco bello methodicè
 & dogmaticè curantes. Ratio etiam
 postulat hanc Medicinæ partem pri-
 mò inuentam fuisse, humanóque cor-
 pori salubres & auxiliares intulisse ma-
 nus, quòd morbos quos ipsa tractat
 manifestos prius fuisse, & intellectui
 humano prius patefactos & cognitos
 fuisse, alijs omnibus internis affecti-
 bus, quos tractat Diætetica & Phar-
 maceutica medicina, qui solo intel-
 lectu comprehenduntur. Alij verò
 quos Chirurgia tractat, sensibus ex-
 ternis percipiuntur, vnde necessitas
 ipsa, coëgit ipsos homines indagare
 prius medelam cutaneorū affectuum
 tamquam palpabilem, quàm inuisibi-
 lium, & ratione sola, & mentis vi com-

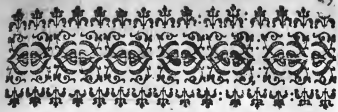
*Chirurgia
 quare primi
 inuenta.*

prehenforum, in quorum cognitione coniecturis certis ſemper vtendum eſt, quibus tanquam fallibilibus ipſa ars noſtra, à Zoïlis vituperatur & contemnitur. At Chirurgia nullis hiſce coniecturis, ambiguiſque ſubiectis intricatur, quia ea omnia quæ tractat viſibilia ſunt & palpabilia, ea etiam viſibiliter curat & ſanat, ideò mirabilis eſt eius theoria & præctica. A quibus partibus miram definitionem eliciunt Medici Spagyrici hiſ verbis: Chirurgia eſt ſcientia, qua cognoscitur baſamum internum naturale corporis humani, quo partes omnes ſingulæ conſeruantur, nutriuntur, & fouentur, quo cognito, docet applicationem externam alterius baſami illi ſimilis & homogenei, ad curationem omniũ cutaneorum affectuũ, qui vlceribus, tumoribus, vulneribus, fractiõibus, & luxationibus comprehenduntur: hæc definitio dogmaticas excellit

definitiones, quòd in ea lateat arcanum certum & verum curandi omnes affectus cutaneos, & verum subiectum totius Chirurgiæ circa quod versatur, quapropter anteponenda est omnibus alijs, & Chirurgia Spagyrica summopere indaganda, tanquam Chirurgorum omnium decus & honor, & ægrorum vera salus & tuta. Insurget Zoïlus? me Hippocraticũ & Galenicum Medicum non debere tot laudibus & encomijs hanc nouam docendi methodum extollere, quæ cùm noua sit erroribus plenam esse non diffidendum, cùm certum sit Hippocratem scientiæ patrem, & Galenum Medicinæ coryphæum non approbasse villo pacto hanc scientiam cùm de ea nullam mentionem fecerint, & idcirco futilem & inanem eam existimasse credendum est: me autem prudentiorem & intellectu acutiorem Hippocrate & Galeno existimare vanitatis &

gloriæ summum esse symbolum. Respondeo hanc scientiam quæ Spagyrica dicitur, & quæ Medicinæ famulatur & arcana infinita subministrat, nouam minimè esse, sed antiquissimam, Hermete eius Professore testante, & Democrito qui tempore florebat Hippocratis. Quòd si Hippocrates & Galenus hanc non nouerint scientiam, hoc est quòd in Ægypto nunquam peregrinarint in qua sola terræ parte uigebat, tunc temporis scientia Spagyrica, & apud Ægyptios in arcanis & secretis erat, & cabalisticè tantùm amicis & filijs demonstrabatur. Adde etiam quòd hæc scientia rationibus perquam maximis & experiētijs abundet & ueritate, ueritatem potiùs, & rationem sequar quàm auctoritatem & fidem alicuius authoris, distāte Hippocrate & Galeno infinitis fere locis, ueritatem & naturam in phycis esse sequendam. Quapropter si Spagy-

12 PRÆF. IN CHIRVR. SPARGY.
ricam artem sequar, & palàm argu-
mentis defendam, hoc est, quòd in
ea veritas, & ratio elucescat, quibus
rueri meretur, non contemptâ vllò
pacto Galenicâ & Hippocraticâ
doctrina, quibus iunctis
Medicus fit admi-
randus.

SECTIO I.

DE TVMORIBVS CONTRA NATVRAM.

*QV ID SIT TV MOR APV D
Spagyricos Medicos.*

CAPVT I.

PV D Spagyricos Chirurgo
tumor præter naturam in cor-
pore natus dicitur : materia-
lis intemperies balsami natu-
ralis , quod corruptione pri-
mordialium suarum substan-
tiarum salis, sulphuris & mer-
curij, dissoluit vnionem par-
tium : & vitiat earum debitam magnitudinem fi-
guram & naturalem situm : hæc definitio secum
continet quidquid est necessarium ad cognitio-
nem tumoris præter naturam & curam illius , &
indicat necessariam fore cognitionem balsami na-
turalis, omni Chirurgo, qui laudem, & honorem

in arte sua quæritat; ideò antequam de tumori-
bus verba faciamus, balsamum illud naturale cor-
poris nostri pabulum & fœtum, inuestigabimus, &
notum faciemus.

Balsamum naturale quid sit.

C A P V T II.

*Balsamum
naturale
quid sit.*

QUOD Chymici Philosophi balsamum
naturale dicunt, Hippocrates, Ga-
lenus, & alij Medici omnes eiusdem
sectæ, humidum radicale appellant
partium proximum alimentum, humorem vitæ,
substantiam vitalem, & alijs fere infinitis nomini-
bus vtuntur, vt his, virtutes, proprietates, & ener-
gias illius substantiæ indicare valeant, Chymici
præterea communi illorum idiomate Mercurium
vitæ illam substantiam vocant, quòd humorem
omnem qui secum continet vitæ spiritum inclu-
sum, mercurium dicunt, & quia balsamum istud
naturale quod & aliud humidum radicale dici-
tur, turgat spiritu vitæ, ideò iure merito mercuri-
dicitur: hæc nomina humidum radicale, substan-
tia vitalis, humor vitæ, balsamum naturale & alia
similia, non habent tantum significandi energiam
neque possunt ostendere virtutes & proprietates
istius substantiæ tam efficaciter, & energiticos
quam vocabulum istud (Mercurius) quia cum
Mercuri⁹ planeta cœlestis soli cōnectitur, est Sol,
cum verò lunæ copulatur est luna, cum Ioui Iupi-
ter, & sic de reliquis, cum communis sit omni-

bus & habeat easdem ferè virtutes & proprietates planetarum quibus connectitur; sic pariter humor iste vitæ, quæ cælum & elementa constituunt, ad generationem & conseruationem rerum omnium; mercurius dicitur ob sympathiam quam habet cum mercurio cœlesti: dum enim carni annectitur caro fit, dum ossi, os generatur, & sic de reliquis corporis nostri partibus in quas per alimentum transformatur, habens virtutes & proprietates easdem, cum partibus quibus connectitur ad conseruationem earum & nutritionem: Et quemadmodum fabulosa & mysterosa antiquitas mercurium deorum nuncium esse testatur, Iouisque filium & Alumnum: Pari ratione mercurius noster, est elementorum nuncius; mixtiones eorum & vniones sua compage constituens, filius est Iouis, hoc est, Dei veri, verus est filius, & vera creatura, ex qua omnia quæ extant in rerum natura per creationem in instanti facta fuerunt, hinc fit quod humor iste vitæ, seu mercurius in omnibus rebus reperiatur, & in cœlo præcipuè, ex quo in terris descendit influentiarum radiorumque cœlestium ope, & miscetur præcipuè aëri quo animalia, vegetantia & mineralia opus habent ad conseruationem & generationem ipsorum, quod in aëre latitet plus spiritus vitæ, quam in reliquis alijs omnibus elementis. Antiqui præterea poëtæ mercurium cœli & diei filium fecerunt, mercurius itidem noster substantia vitalis, & quod balsamum naturale dicimus, nonne filius est cœli & diei, cum indefinente fluxu à cœlo descendat in elementa, & cum humiditas quæ reperiatur in circumferentia mediæ regionis secum rapiat & con-

cludat illam vim vitæ, soléque, surgente, & aurora radiante, humiditas illa spiritu vitæ impregnata, in rorem descendat super terram ad alimentum & conseruationem & generationem omnium rerum. Cælum hanc vim vitæ spiritualiter ex se ipso elicit, elicitâque in aëris humiditatem immittit, quæ aurora surgente & sole, cadit in terram beneficio roris, hinc percipimus oculis antiquos omnes Philosophos, multa cum ratione, & profunda rerum speculatione, has mysteriorum naturæ fabulas excogitasse, eaque sic occultasse rerum mysteria: colligimus etiam Medicos chymicos substantiam vitalem & humidum radicale, rectissimè & optime Mercurium vocasse, quod eo solo nomine, occultâque sua historia proprietates omnes & virtutes illius substantiæ percipi queant, & definitionem ipsam ipsius substantiæ valeamus colligere: Quam definitionem sic construemus, Mercurius est spiritus vitæ, quem Deus creauit ad fabricationem mundi & conseruationem. Aut, Mercurius est quinta essentia omnium elementorum spiritu cœlesti impregnata ad generationem & conseruationem rerum omnium. Aut, Mercurius est humidum radicale totius mundi, ex quo omnia fiunt, nutriuntur, fouentur & conseruantur. Aut si ad solum hominem definitionem illius accommodare velimus, Mercurius erit substantia proxima ex qua immediate partes corporis humani fiunt, nutriuntur & conseruantur in statu naturali.

*Definitio-
nes Mercurij.*

Ex quibus substantijs balsamum naturale seu Mercurius vita componatur.

CAPVT III.

MEDICI Spagyrici constituunt, *Compositio rerum omnium ex quibus fiat.* compositionem rerum omnium immediate fieri ex tribus diuersis substantijs, quas vocant, sal, sulphur, & mercurium. Dixi immediate, quod

Chymici non negent, & improbent mixtionem rerum omnium mediatam ex quatuor elementis, hanc autem admittunt compositionem, ex sulphure, sale, & mercurio, non dispari ratione, ac Medici Hippocratici compositionem admittunt, corporis humani, ex sanguine, pituita & vtraque bile, Medicos Chymicos hac in re sentio, & iudico subtiliores, in rerum cognitione, quam alios, quia manifestum est, & omnibus apparet, in sanguinea massa mercurium, salem, & sulphur latitare. Mercurius apparet clarissime, cum sit humor vitæ, ex quo viuimus, hunc autem humorem fatentur omnes Medici, in sanguinea massa latitare, sub alio tamen nomine, humidi nempe radicalis: sal autem apparet in vrina, in sudoribus, in saliuâ, in quibus omnibus maxime turget, & verum sal solutum est, in eorum substantijs. Sulphur verbò manifestum apparet in Axungijs, & pinguedinibus, quæ in corporibus nostris reperiuntur, & in meteoris igneis, quæ ex corpore humano, & alijs animalibus, equis, & canibus, eliciuntur, qui be-

Mercurius vita in quibus reperitur humoribus.

ne curata cute, solo frictu igneos radios, & flammæ incomburentes emittunt, quod nunquam posset fieri, nisi actu & verè esset, in eorum corporibus sulphur inflammabile, & combustibile, cuius subtiliores & tenuiores partes tamquam flores, circa cutem animalium efflorescunt, ibique solo frictu excalescenti, in flammæ abeunt, & sic manifestæ sunt hæ substantiæ sal, sulphur, & mercurius, in massa sanguinea, in qua mercurius omnibus alijs prænitet, & præcellit, cum sit ut diximus humor vitæ ex quo partes omnes nuttiuntur, & conseruantur. At insurget aliquis? Est ne possibile ut mercurius componatur mercurio, & seipso constet? ita est veluti humidum radicale componitur humido. Nam Chymici omnem substantiam aqueam mercurium dicunt, & sulphur omne humidum ignibile, & sal omne humidum quod frigido & humido dissoluitur, & calido & sicco congelatur. Facile iam est asserere, hanc tertiam chymicorum, in substantijs omnibus compositionem, cum oculitus & manifestè reperiantur hæ substantiæ in mixtis omnibus, & cum natura sagax & prudens, chymicis omnibus quotidie per experientiam, circa separationem harum substantiarum prædicta ostendat, ut separet purum ab impuro, & vindicet humidum radicale & balsamum naturale ab omnibus rebus heterogeneis. Nam illæ substantiæ quæ separantur ab humido mixti, non sunt similes in qualitate, his substantijs quæ remanent; nam hæ sunt acres & mordaces, aliæ verò quæ remanent, ut partibus sint alimento, dulces sunt, nec differunt inter se essentialiter in compositione humidi radicalis. Etsi hanc

*Mercurius
sulphur &
sal genera-
liter dicun-
tur.*

compositionem ternā admittam & approbem, non propterea medicorū Galenicorum compositionem ex sanguine, pituita, bile, & melancholia improbare volo, at summopere probō, & tamquam excogitatu miram & doctam laudo. Attamen in illa ipsa compositione sanguinea pituitosa, biliosa, & melancholica, & in illa massa sanguinea vt aiunt, reperio meam ipsam, & chymicorum compositionem, ex sulphure, sale, & mercurio. Quamobrem ne in cognitione naturæ (quæ cum sit vna, varias scientias & cognitiones veras producere non potest) Medicos chymicos & Galenicos contrarios faciamus, dicemus compositionem balsami naturalis, seu mercurij vitæ, quatuor constare humoribus, sanguine, pituita, & vtraque bile, tamquam vehiculis harum substantiarum, mercurij scilicet, salis & sulphuris, quæ substantiæ latitāt in massa sanguinea, non secus ac alij tres humores, pituita, bilis & melancholia in sanguine. In venis nihil est manifestum, nisi sanguis, reliqui humores occulti sunt, massam hanc sanguineam chymica ratione mercurij nomine insignire possumus, propter mercurium in eo abundantem, & turgentem: bilem verò, quæ reperitur separata in chy- ste fellis, dicere possumus mercurium sulphuris, corrupti & adusti, nam humidum calidum & dulce, forti coctione mutatur in amarum, & alium colorem suscipit. Pituitam vocare possumus mercurium spiritu vitæ priuatum, ideo natura expellit illum, tamquam inutilem, & nimis aquosum: melancholiam verò dicimus, mercurium terrestrem & fæculentum & vnico nomine tartarum quod chymici omnes fæculentum, & scoriam tar-

*Sanguis
quid sit
apud Chy-
mico, Bilis,
quid sit a-
pud eosdem.
Pituita,
quid apud
chymicos.*

tarum dicant ad imitationem tartari vinosi, quod separatum dum spiritus vitæ vini, vinum ipsum depurat, & conflat in dolijs, fœcem & amurcam separando, & omne durum & terrestre excrementum, illud ipsum chymici tartarum dicunt, & ita non admodum contrarij videntur Medici Galenici, Chymicis.

De differentia tumorum ex chymica doctrina.

CAPVT IV.

*Differentia
tumorum se-
cundum
chymicos.*

QUEM ADMODUM Medici Galenici tumorum differentias definiunt ex humorum corpus constituentium differentijs. Alios enim faciunt sanguineos tumores, pituitosos alios, melancholicos & biliosos, sic & Chymici pari ratione secundum substantias quas constituentes statuunt tumorum differentias desumere possunt. Nam flegmonas simplices tumores sanguineos chymici appellant mercuriales tumores, quod his mercurius prædominetur, Erysipelata verò dicunt sulphureos tumores, quod humor igneus & sulphureus ibi excellat, & œdematosos tumores faciunt salitos & ex sale suo ortos, quod in phlegmate & pituitoso humore, sal chymicorum comprehendatur: & scyrrhosos humores tartareos dicunt, quia quod illis tartarum est, est fœx, & amurca reliquorum humorum qui balsamum vitæ constituunt: hoc autem excrementum tartareum

humori melancholico Galenicorum perquam optime quadrat, nam ut humor melancholicus est excrementum massæ sanguineæ, sic humor tartareus est excrementum balsami naturalis.

Obijciat Zoïlus, cum humor tartareus faciat & *Obiectio an* constituat scyrrhos deberet etiam ingredi compositionem balsami naturalis nostri, quem tamen *tartarus fit* humor ve-
omissimus. Respondemus nullum excrementum *ralis.*

tâquam reiectaneum inutile posse & debere compositionem balsami vitæ constituere. Attamen cum vitatur, separatur, & incommodum malumque vitæ adfert, potest adnumerari malis reliquis & morbis. En iam quatuor simplices differentias tumorum, quas chymici philosophi & medici possunt deducere ex his quatuor simplicibus substantijs, sale, sulphure, mercurio, & tartaro. Quæ substantiæ cum inuicem possint permisceri, permixtæ faciunt etiam permixtas & compositas humorum doctrinas, non dissimili ratione ac humores Galenicorū permixti permixtos cōstituunt humores: nam mercurialis sulphureus tumor respondet quadam ratione phlegmoni erysipelatoso Galenicorum, & tumor mercurialis salitus tumori phlegmoni pituitoso quadrat, œdema verò scyrrosum respondet tumori salito tartareo chymicorum.

Solutio.

Cum particularium & singulorum tumorum notas & capita perquiremus, eorum etiam differentias maiori & longiori eloquio pertractabimus. Iam verò concludendo dicemus omnes doctrinas tumorum siue simplicium aut compositiorum quæ à chymicis aut Galenicis Medicis possunt excogitari, in relatas differentias in præsentî capite

posse resolui, quod clarius in capitulis subsequen-
tibus Deo dante exponetur.

*De causis efficientibus tumorum omnium ex doctrina
Chymica.*

CAPUT V.

*Causa effi-
cientis tu-
morum.*

M

EDICI Chymici admittunt, & con-
cedunt, vt & Medici Galenici, inter-
nas & externas causas antecedentes &
consequentes, ad generationem tumo-
rum, ad doctrinam faciliorem: etsi enim causas ma-
teriales coniunctas admittant diuersas nomine &
re, nihilominus tamen concedere necesse est alias
similes causas, quæ concurrunt ad generationem
tumorum. Alioquin falsam sustineremus doctri-
nam Hippocraticam quod absit, non enim Chy-
micam doctrinam sustinemus & amplectimur vt
Hippocraticam abnegetur sed subtiliorem & acu-
torem in arcanis naturæ indagandis Chymicum,
ostendimus. Si tamen hæ doctrinæ diuersis lo-
quantur terminis, non tamen contrariæ sunt, quod
diuersitas terminorum consistat tantum sæpissi-
me nomine non re, vnde fundamentaliter & es-
sentialiter consentiunt & in eandem abeunt sen-
tentiam, Sermo enim & loquendi facultas, non
est scientia ipsa, sed tantum cortex & tegumen-
tum, quo scientia inuoluitur. Homo vestibus holo-
sericis tectus & ornatus, non differt essentialiter
ab homine, attritis & vilibus tecto/vestmentis,
ambo enim sunt homines. Pari ratione se habent

*Chymica &
Galenica
scientia non
discordant.*

scientia Chymica, & scientia Galenica, ambæ docent naturę centrum & naturę purum, at vna facilius quàm alia & verbis efficacioribus, sed in his omnibus latitat scientiæ fundamentum vnicum & solum quod summopere necesse est, vt ambæ sint scientiæ, cum enim scientia vnica sit, fundamenta etiam & principia illius vnica esse debent, quod Chymici obseruant & verè dogmatici sunt vt & alij, & in præsentis capite huius libri manifestum est, non eos contrariari medicis Galenicis quoad medicinæ fundamentum. Medici enim Hippocratici admittunt inter causas materiales coniunctas, omnes humores liquidos qui præter naturam fluunt in partem affectam, ibique intumescunt: Medici vero Chymici illum humorem fluentem in partes tumore affectas vocant balsamum naturale, mercurium vitæ, qui cum trinus sit in essentia, constituit etiam tria genera tumorum quæ ex tribus substantiis materialibus coniunctis ortum habent, ex sulphure scilicet, sale & mercurio, & quia hæ tres substantiæ excrementum fundunt, quod tartarus dicitur, admittunt aliam causam naturalem coniunctam per accidens, constituentem vnum genus peculiare & particulare tumorum, & sic quatuor causas agnoscunt materiales coniunctas tumorum omnium. Vt & Medici Galenici qui humorem fluentem in partem, materialem coniunctam causam tumorum omnium dicunt, & hæc causa cum quaternis constet humoribus, sanguine, pituita & vtrâque bile, diuiditur in quatuor causas materiales coniunctas tumorum, & sic in re conueniunt, & quadrant hæ scientiæ, Chymica & Hippocratici.

Conferuntur scientiæ Galenica & Chymica.

ea, quamuis vocabulis discrepare videantur: humores Galenicorum admittunt Chymici; at in his latitare sulphur, sal & mercurium, omnino contendunt, & humores Galenicorum esse vehicula harum nostrarum substantiarum, tumores & morbos omnes constituentium, ex diuersitate corruptionis, & læsionis partium omnium, dum enim sal, sulphur, aut Mercurius corrumpuntur, aut alterantur, à causis præter naturam, liquores & humores, quibus coërcentur hæ substantiæ alterari & corrumpi etiam necesse est, ex qua corruptione & alteratione, in toto, aut in parte, sequitur morbus.

De Temporibus tumorum secundum Chymicam doctrinam.

CAPUT VI.

MENORI Spagyrici, præter quatuor Galenicorum Medicorum tempora, principium, augmentum, statum, & declinationem, quæ in tumorum generatione constituunt, admittunt & alia tempora, quæ ab his aliqua ratione differunt, quæ tempora desumunt ex motu interni humoris, tumorem causantis, constituentes hac methodo, tempus peculiare definitum, & terminatum vnicuique tumori, vt curetur, & desinat in bonam aut malam crism, modo sciant, prædominantem humorem, & substantiam tumorem facientem, ex hac enim materia dependet tempus illud, in quo

crisis fit tumoris. Vt enim perperacuti morbi, quarto terminantur, acutissimi septimo, & acuti decimo-quarto, sic & apud Chymicos, tumores singuli, statutas habent crises, & finita tempora, suæ coctionis, quæ diuersa sunt, ex diuersitate tumorum: tempore enim longiori vni quàm alij finiuntur & terminantur tumores; Ignei siquidem, saliti, & sulphurei, puri, & simplices, quarto terminantur, vel in salutem, vel in mortem: Si verò mixti sint septimo, veluti est gangrena, carbunculus & Anthrax. At mercuriales, saliti, & tartarei, nulla sulphuris portione dominantis per mixti, longo tempore terminantur, & tarde percurrunt sua tempora, antequam maturentur, resoluantur, indurentur, aut putrescant, quibus modis, natura tumores omnes ad laudatam crism reducit. In hisce omnibus tartareis & salitis resoluendis, & ad crism perducendis Chymici Medici constituunt tempora longissima, sapissimè enim vni tribuitur annus integer, alteri verò quatuor, alijs septem, vndecim nonnullis tribuuntur anni, quamplurimi verò nunquam resoluuntur; at indurati ægris commoriuntur, propter copiam tartarei humoris, spiritu salis coagulati, qui impedit coctionem & maturitatem tumorum omnium, & est sola indurationis eorum causa. Principium verò & fundamentum coctionis, & pepasmi in tumoribus, est spiritus vitæ, qui permiscetur balsami naturalis substantijs, quæ dum alterantur & immoderationem patiuntur, tumores præter naturam in corpore constituunt, & hitumores, qui plus illius vitalis spiritus habent, citius ad pepasmm perducuntur, qui verò minus, tar-

*Dixi ratio-
nem huius
rei in Pal-
ladio.*

*Tempus
quale tumor.*

dius etiam coquantur. At verò hi, qui nullo vi-
tali spiritu perfunduntur, ita indurantur, ut verè
lapidescant in corpore, quod historijs confirma-
tur quamplurimis: vidi enim & ipse scyrrhos lapi-
dosos, & nodos arthritidis lapides factos, & audi-
ui, & legi, apud optimos auctores fœtum ipsum
in vtero prægnantis mulieris, lapideum factum
fuisse, & toto vitæ suæ tempore, hunc lapidem,
pro fœtu in vtero mulierem gestasse, quia cum spi-
ritu vitali, & balsamo priuaretur, alterationem
etiam subire non poterat, nec tempore legitimo, &
à natura constituto ex vtero excludi, & ideo com-
mortua est mulier illa, cum tali fœtu, quæ tamen
poterat liberari, à Chirurgo prudenti, absciso vte-
ro, & abstracto tali lapideo fœtu. Pari etiam me-
thodo, scyrrhi lapidosi debent tractari, à pruden-
tibus Chirurgis, indurati enim à natura, arte no-
stra debent extrahi. Itaque tempora quæ Medici
Spagyrici observant in generatione tumorum
omnium, sunt tempora, & limites coctionis, &
pepalsmi tumorum. Qui termini incerti semper
reperiuntur, propter confusam & permixtam hu-
morum substantiam, quæ tumores generat, quæ
cum simplex, & pura nunquam reperiatur in tu-
moribus constituendis, ideo etiam terminus, &
finis ultimus coctionis tumorum, nunquam cer-
tus & verus est.

*Quid agendum in curatione tumorum omnium
ex chymicis.*

CAPVT VII.

*In principio tumorum
quid agen-
dum.*

IN principio tumorum omnium calidorum, mercurialium & sulphureorum, Spagyrici Medici solent, vt dissoluere eos valeant & eorum accretionem impedire, ne in magnam molem extendantur, percussione frigida & astringenti vti, purgato prius corpore, pilula ynica mercurij, seu aquilæ chymicæ, vel pilula panchymagogi, vt humores, qui sunt aliquando in motu & turgentes, & in partem tumore affectam defluentes, foras expellant, vel etiam prius misso sanguine ad eundem scopum, & balsamum vitæ nostræ refrigerant, detractæ (vna cū sanguine) caloris febrilis foco, qui in omnibus præter naturam tumoribus, per sympathiam in corde excarescit: hæc autem percussio frigida & astringens fit, appositione aquæ distillatæ, ex vitriolo, vel alumine, calore leuissimo balnei aquæ tepidæ, ne spiritus acres & mordaces vitrioli, & aluminis, calore fortiori exeant & aquam acriorem, quam postulat vsus percutiendi, reddant; hæc verb aqua ex vitriolo & alumine distillata, subtilis admodum est, & penetrans interiora tumoris, eaque cum frigidissima sit, temperat internum tumoris calorem & sic partem tumore affectam roborat; & spiritu

salis, quo mediocriter abundat, impedit ne balsamum partis subito corrumpatur & sequatur intensiones coniunctarum causarum : salis enim solus spiritus, est causa conseruationis rerum omnium, & dum ipse integer manet, manet & mixtum integrum & à corruptione liberum ; si verò

Quid impediat corruptionem in tumoribus.

corrumpatur, corrumpitur & mixtum. Itaque dum spiritus salis integer & incorruptus aduenit alicui parti, ad corruptionem ruenti, tunc temporis spiritus illius partis roboratur simili spiritu, & impedit corruptionem balsami naturalis illius partis, propter vitales spiritus quibus turget & abundat: Hinc Cabalistsæ omnes Ægyptij & Arabes communi omnium consensu asseruerunt in sale latere omnia secreta, & vitæ conseruationem, & morborum omnium curationem, per sectionem actionum & facultatum animalium, fertilitatem vegetantium, splendorem & radios lapidum pretiosorum, & rerum omnium vegetabilium animalium & mineralium perfectiones & proprietates, ab spiritu vnico salis dependere ; & in Chirurgia summum & tutum arcanum est, ad curandos omnes morbos cutaneos, quod modo optimè præparetur, est balsamum homogeneum & simile nostro interiori quo viuimus, & conseruamur, cuius virtutes & miranda secreta detexi in Palladio Spagyrico, & præparationem docui in Myrothecio Spagyrico, capite vndecimo libri tertij. At quia multi sales sunt, diuersi generis & proprietatis, diuersi etiam erunt, & multi spiritus eorundem salium, diuersarum proprietatum nihilominus potentissimarum : Et qui extractionem alicuius illius spiritus perfecte sciet, fixationem & dulcifica-

nionem, perueniet ad summum naturæ arcanum.

Scopus præcipuus totius Chirurgiæ therapeuticæ, est extractio salis humani, & ex eo puro & puro, purum elicere spiritum, & hunc denuo salis suo fixo coniungere vt vnum fiant inseparabile, homogeneum & incorruptibile, quo Chirurgus gratias summas Deo poterit agere, tamquam habito medicamento diuino, quod erit morborum omnium cutaneorum tuta, cita, & iucunda cura. Docui præparationem huius medicamēti in primo libro mei Myrothecij Spagyrici, octauo capite, cum proprietatibus illius, vsu, & dosi, quo poteris vti intrepide & audacter ad curationem vlcera & tumorum omnium in omni tempore, exterius & interius, quo habito alia floccipendenda sunt. Attamen quia difficilimum paratu est, nec omnibus licet adire Corinthum, alia medicamenta docebimus paratu facilliora, quæ breui tempore sunt nullis fere expensis, & potentissimæ sunt virtutis, vt ostendamus Medicinam Chymicam abundare medicamentis omnis generis Vulcano præparatis, ad subleuamen & curam morborum.

Scopus totius Chirurgicæ Chymicæ circa sua eligenda medicamenta qualis sit.

In principio ergo tumoris alicuius mercurialis, saliti, aut sulphurei poterit Chirurgus Chymicus vt, aqua aluminis, & vitrioli cum pari quantitate aquæ iusculami papaueris, lentis aquaticæ, quibus poterit imbuere & madefacere stupas, quibus superponetur albumem oui in spumam agitatum spiritu tartareo irroratum, & hoc cataplasmate repercutere poterit, calorem natium partis, tumorem patientis, & frænare intemperatos balsami interioris spiritus, ne ruant in corruptionem,

In principio tumoris qualia medicamenta applicanda.

at sensim dissoluant materiam fluentem & per poros inuisibiliter expellant, vt sepius visum est.

*In augmen-
to qualia
applicari
debeant me-
dicamenta.*

Si hoc cataplasmate tumor non dissoluatur, at magis accrescat & inflāmetur, mutanda sunt remedia, & accipiendum est vitellum oui, cui admiscebis parum spiritus therebentinæ, parum olei ceræ, & olei de lateribus, & hisce permixtis facies basilicon Chymicum, ad suppurationem tumorum calidorum aptum, in statu addes aliquid olei caryophyllorum, aut cinnamomi, ad augendam coctionem & accelerandum pepasum, & ad roborandum calorem naturalem partis. Suppuratum tumorem apperies scalpello Chirurgico, vel caustico potenciali, aut actuali: educto pure vlcus apertum tenendum est & detergendum ter in die, inductis penicillis oleo de lateribus, vel oleo myrrhæ, vel oleo ex vitellis ouorum, & injecto in vlcus per siphonem extracto aristologiæ rotundæ, quod fit ex spiritu vini infuso in radicem contusam aristologiæ, donec coloretur vini instar: spiritu deinde balneo mariæ abstracto, manet in fundo alembici tinctura Aristologiæ rotundæ, quæ dissoluenda est in aqua plantaginis, aut linguæ serpentis ad vlcera detergenda, & tumores omnes apertos detergendos.

*In tumori-
bus frigidis
quid agen-
dum.*

In tumoribus frigidis, quos vocant Chymici tartareos & salitos, qui respondent tumoribus à Galenicis scyrrhosis vocatis & œdematosis, purgato corpore & præparato medicamentis è Chymico fonte desumptis, ad antecedentes causas tollendas, sudorificis demum medicamentis iterum præparandū corpus, vt antimonio sudorifico, quod alij dicunt minerale bezoar, vel auro tonanti et su-

dorifico, aqua cinamomi permixto, & deinde super tumorem vnguētum hoc applicandū. ℞. olei gummi ammoniaci vnciam vnam, olei de lateribus vnciā semis, petrolei dragmas tres, olei caryophyllorū. ℥j. incorporentur omnia cum sapone nigro, & gummi caramzæ, & reducantur in vnguenti consistentiam, quod erit potentissimum ad resoluendum tumore tartareum & scyrrhosum tumori applicatum; ante tamen applicationem illius vnguenti siccabis tumorem diu linteis duris & perunges spiritu tartari: si ad suppurationem hac methodo deueniat, tractandum erit vlcus simili methodo, ac præcedentes tumores, si verò, post quindecim, aut viginti dies applicato vnguento non suppuretur, ad indurationem & lapidificationem deueniendum est, frigidis, astringentibus applicatis, vt sale petra in aceto stillatitio dissoluta, & linteis imbutis tumor madefaciendus, dum autem optimè induruerit, ferro & igne tollendus est, & vlcus, deinde communi methodo ad cicatricem perducendum est; cui operationi intensiois primæ vacandum est, ni euidentissime pateat Chirurgus, suppurationis possibilitas, citius enim hac methodo curantur, tales tumores, aliàs verò desinunt in cancrum.

*De Flegmone & eius cura secundum
Chymicos.*

C A P V T. VIII.

*Flegmone
quid.*

*Diuisio fleg-
monis.*

FLEGMONE apud Chymicos potest
definiri: materialis intemperies balsa-
mi naturalis alicuius partis, quod cor-
rumpitur in suo sulphure & Mercurio
lædens & vitians actiones naturales il-
lius partis, & figuram situmque naturalem. Aut
aliter: est materialis intemperies Mercurij vitæ ali-
cuius partis, qui excessu suo intempetato lædit
actiones naturales, figuram situmque vitiando na-
turalem corruptione salis sui & sulphuris. Diuersa
sunt genera flegmonum quæ Spagyricè diuidi pos-
sunt in simplex & compositum, & hæc genera, in
astralia & constellata, venenata & maligna diui-
duntur. Astralia & constellata dicuntur quibus
præter communem corruptionem balsami natu-
ralis aduenit, peculiaris aliqua malignitas, & ve-
nenata qualitas ab astris dependens, vt buboni-
bus pestilentibus, carbunculis, & flegmonosis tu-
moribus variolarum & morbillorum, qui iure me-
rito possunt deduci in numerum Mercurialium tu-
morum. Est enim hoc genus, ebullitio & exan-
descencia vniuersalis balsami naturalis & Mercu-
rij vitæ, de quo Deo dante peculiariter tractabi-
mus in pathologia Chymica, quàm breui tempo-
re in lucem dabimus: in præsentiarum verò hoc
in

in capitulo agatur tantum de flegmone communi, cuius cum duplex genus statuerimus: simplex & compositum, vtriusque curam, pertractabimus, vna eademque methodo, aut saltem parum dissimili, flegmone enim quamuis simplex non sit; at alijs etiam substantijs, sale puta & sulphure æqualiter aut diuersimode predominantibus & corruptis componatur, medicamenta tamen quæ inserviunt corruptioni harum substantiarum, possunt & inservire corruptioni Mercurialis substantiæ simpliciter dominantis, habenda tamen est cautela in refrigerantibus reperiuntibus adhibendis, plus enim in compositis flegmonis (ubi sulphur dominans corrumpitur) refrigerandum est, & reperiendum, quàm in alijs. In salitis, ubi sale dominatur plus suppurandum quàm refrigerandum, ne in tartareos transcant tumores, hac cautela adhibita, sequens cura omnibus idonea erit. In primis laxata aluo emollienti & refrigeranti enemate, tundenda erit vena basilicæ brachij oppositi humori, ut secundum arabes medicos, debita fiat reuulsio, ad quantitatem virium, robori, ætati, consuetudini, tempori & regioni convenientem, in senibus enim parum sanguinis est mittendum, in iuuenibus verò & adolescentibus, in maiori quantitate licet mittere sanguinem, laxata aluo, & misso sanguine, ad purgationem deueniendum erit, si tumore affectus cachochymus sit, & humoribus plenus, malignis, & tumoribus obnoxius. Poterit autem purgari syrupo rosato solu iuo Chymico, aut panchymagogo Chymico, aut antimonio præparato, sequenti. ℞. Antimonij & Mercurij sublimati æquales partes, ponantur in retorta

Cura flegmones.

ta & distillentur leuissimo igne, aqua egressa re-
ctificetur ter aut quater, donec glaciei candorem
imitetur, nam statim dum sentit aërem frigidum
condensatur in glaciem claram, & pellucidam,
hanc glaciem accipe, in aquam fontis clari & pel-
lucidi proijce, donec tota glacies conuertatur in
puluerem albissimum, & permisceatur aquæ fon-
tis, & fiant ambo brodium album, seu lac, huic
adhuc adde, magnam quantitatem aquæ fontis, &
id omne fiat in vitreo vase magno & amplo, vt
ambo possint agitari, & deinde quiescere possint,
vt in fundo subsideant feces albissimæ: Deinde per
inclinationem aqua clara & limpida, quæ super-
natat fecibus, à recipiente tollitur & aufertur, hæc
prima aqua poterit seruari in vasis vitreis ad disso-
lutionem corallorum, margaritarum, & similium, &
ad vlcera venerea curanda, & scabiem omnem,
fecibus verò quæ supersunt in fundo, super ad-
denda est aqua recentis fontis, & toties cum noua
aqua recenti, lauandæ sunt feces & abluendæ, do-
nec aqua quæ super imponitur dulcis egrediatur,
& acrimonia omni priuetur, tunc temporis feces
illæ albissimæ ponendæ sunt in crucibulo seu tigil-
lo testaceo, & in leuissimo calore exsiccandæ, &
seruandæ ad vsus varios, ad purgandos humores
quoscumque insum & deorsum: absque vlllo
periculo hypercatharsis, dosis huius pulueris est
quindecim grana ad summum in pueris verò gra-
na duo, aut vnum sufficiunt.

Purgato corpore, & sic dogmarice preparato,
deueniendum est, ad partem affectam tumore cor-
reptam, quàm in principio refrigerabis aliquantulum
vt calor naturalis, hac repercussione fouen-

tur, oclusis poris, & collectis suis viribus & ad centrum detraxis, vt ipsemet calor operationum omnium author, vel ad resolutionem insensibilem tendat, vel ad supurationem, quo cognito, sequendus est naturæ motus, si ad resolutionem insensibilem inclinetur continuandus est vsus refrigerantium, & reperiuentium vti sunt butyrum saturni; aqua prima vitrioli, quàm rorem nonnulli dicunt, vel aqua'aluminis: Si verò ad supurationem inclinet, parti applicanda sunt, supurantia medicamenta, qualia sunt oleum ceræ, oleum vitellorum ouorum, balsamum sulphuris, oleum ex lateribus, & galbani, vel ex his omnibus composita balsama, cum spiritu therebentinæ, cui dissoluta sit camphora, hæc omnia simplicia, vel composita medicamenta, possunt parti flegmone affectæ applicari, donec supuretur pars, quod breuissimo tempore fiet, aperto deinde tumore, continuenda sunt adhuc aliquandiu supurantia dicta, deinde cum extracto Aristologiæ, rotundæ & aqua salis & mellis æqualiter mixtis, ad cicatricem deueniendum est, & callositas, & durities quæ relinquantur post curationem tollendæ sunt hoc solo litu sequenti. ℞ Aquæ rosarum ℥bi. salis communis vulgarijs culcinati ℥iij. mellis ℥ij. extracti Aristologiæ ℥iij. misce fiat litus, quo foueatur pars affecta donec dissoluantur, callositates & durities flegmonum.

Quod verò pertinet ad curationem flegmonum malignarum & pestilentialium tractatu de peste dicemus.

*De Carbunculo ex Chymicorum
Doctrina.*

C A P V T IX.

QUOD carbunculus aut Autrax dicitur apud Galenicos, apud Chymicos tumoris Realgarini nomine afficitur, quod tumores Mercuriales malignos & pestilentes adurentes & causticos, ex Realgare Mercurij ortum habere asserant, vocant autem Realgar, Mercurij excrementum terreum malignum & acre, & mordax, quod excrementum seu realgar, in omnibus constituunt elementis Spagyrici Medici, in omnibus quidem elementis, tum macrocosmi, & microcosmi, imò & in influxu ipsorum astrorum realgar constituunt: nam malignum illud quod tempore pestis, ex astris dependet, Realgar astrale dicunt, Realgar autem cuiuscumque elementi, præter realgar terræ & aquæ inuisibile est, & solo conceptu mentis percipitur, nisi ab effectis. terræ vero & aquæ, inuenitur & palpabile est, & ut istud reperitur in macrocosmo, quod est excrementum Mercurij salis & sulphuris ex quibus metalla fiunt, maligna qualitate & venenosa præditum, ob imperfectionem & cruditatem suam, quodque applicatum partibus humanis adurit, vesicas excitat, & vitali spiritu priuat, sic pariter voluerunt Spagyrici Medici In microcosmo reperiri Realgar, quod à facultate expultrice & separatrice, ex tribus principiis suis electum &

*Realgar
quid.*

in partes exteriores corporis detrufam , fcarram, vesicas , inflammationem , & partium mortem inducens id ipsum pari Realgaris nomine notarunt, tumoresque corporis humani, in quibus hæc symptomata reperiuntur, tumores ex Realgare dixerunt. Et quatenus Mercurius macrocosmi , seu vitalis humidi substantia, suum Realgar habet : eatenus etiam voluerunt Chymici , viuifici nectaris substantia quæ microcosmum constituit, suum habere Realgur , quodd similia in microcosmo ageret , habent enim ambo , macrocosmus & microcosmus inter se, simile symbolum , nihil in vno potest reperiri, quin & in altero potentia & virtute reperiatur , itaque cum in microcosmo reperiuntur Autraces & carbunculi, qui sua maligna qualitate , superiora symptomata excitent , ex Realgare humani corporis ortum habere dixerunt , & similibus verbis, definitionem horum tumorum complexi sunt.

Carbunculus seu Antrax nihil aliud est , quàm *Carbunculus quid.* tumor factus ex Realgare Mercurij humani corporis, quodd virtute excreticis facultatis, in partes ignobiles detruditur solutionem continui excitans sua fluxione , cum rubore maximo , liuido , nigro, calore, duritie, seu callositate & dolore, & scarra & vesicca , quæ omnia symptomata comitantur assidue hos tumores. Realgar enim illud tumorem excitans , corrumpit partem in quàm detruditur, & in alienam naturam conuertit, vnde solutio continui , & reliqua sequuntur symptomata. Antrax & carbunculus ex se non differunt, nisi secundum magis & minus: Antrax enim dicitur, dum scarra nigram excitat, vnde antrax , quodd

fatiſſus carbo dicatur, & ſcarra nigra ſeu caro combuſta ſimilitudinem carbonis habeat, Autrax græcè dicitur, carbunculus verò dicitur, quod ſuo rubore & inflammatione ingenti, rutilantis carbonis & prunæ imaginem repræſentet, vel lapidis prætioſi, carbunculi dicti, nitorem & ſplendorem rubni imitetur.

Dolor eſt maximus in hiſce tumoribus, durities, & calloſitas, quod in Realgare tumores hos conſtituente, reperiatur ſal, maxime cauſticum & adurens, quòd pungit vellicat & lancinat partem affectam. Durities verò & calloſitas, ab eodem ſale dependent, quod coagulat & conſtringit partes Mercurij & ſulphuris, quæ vna cum ſale in partem affectam fluxerunt, crifes ſeu termini, quo terminantur & finiunt, vel in mortem, vel in ſalutem, hi tumores, ſunt ſeptimus, decimus-quartus, aut vigeliſmus primus dies, in quibus ſolent terminari, & ſuum omne virus exercere, eo communicato cordi per arterias, quæ in partem affectant deſcendunt, periculum conſiſtit in quantitate Realgaris, nam ſi copioſum ſit adeò vt non poſſit vinci & domari, à calore naturali, tunc temporis conſeclamatum eſt, de ſalute ægrotantis, ſi verò minimum ſit in quantitate, ita vt facile vincatur, vacat omni periculo: id autem cognoscitur breuitate & tarditate temporis, quo pars affecta ſymptomatis varijs afficitur, nam ſi in breuiſſimo tempore grauiffima appareant ſymptomata, ſuſpicandum eſt, magnum eſſe & copioſum Realgar, ſi verò tarde & lente, ſymptomata naſcantur, minimum arguunt Realgar, & proinde in tuto eſſe ægrotantis ſalutem, quod tamen non eſt negligendum, nam

si optimis remedijs, intus & extra assumptis, & admotis non caretur affectus, crescit virus ipsius Realgaris, & ex benigno fit malignus & periculo plenus Autrax, quod tamen sequenti methodo Deo dante, euitare possumus.

Si febris adsit ingens, & ægrotantis vires, tem- *Cura carbunculi.*
poris constitutio, ætas, & reliqua ferant, mittendus est sanguis ex parte opposita parti antraci affectæ, & illico succurendum est cordi, alexiterijs medicamentis, nec vllatenus purgandum vlllo medicamento quamvis benignissimo, quod virus ad centrum retraheretur. Alexiteria autem quibus opem afferre valemus, sunt quàmplurima apud Chymicos, eaque potentissima & efficacissima, inter quæ sunt momia vitæ, quæ est sanguis florentis & bene valentis hominis, lento calore exsiccatus spiritu limonû & acido vitrioli liquore impregnatus, & in trochiscos cum pauca myrrha paratus, dosi huius medicamenti est dragma semis, in aqua cinnamomi, summo manè ieiuno stomacho.

Est etiam summum alexiterium medicamentum, spiritus salis communis, si auri calciuari aliqua portio in eo solvatur, oleum etiam aridum vitrioli, ter aut quater rectificatum, & à suo phlegmate priuatum, tinctura auri impregnatum, summum est medicamentum, ad cor tuendum contra vim pestilentis carbunculi: aqua theriacalis, succus limonum coctus & à suo phlegmate vindicatus & in miuam, (vt assolet fieri in Cydonijs) reductus, antimonium sudorificum, Mercurius sudorificus, aurum tonans, aurum porabile, & auri tinctura, & corallum & margaritæ solutæ in spiritu salis, summa sunt medicamenta alexiteria,

quibus venenum omne, & pestilentem auram e corpore fugare possumus, & irritam facere, sumuntur in iusculis assuetis, aut in aqua communi potabili, aut syrupis cardiacis, & acidis.

Postquam remedia ad internas partes attuleris, deueniendum statim ad externas, & præcipue ad partem affectam, quam statim multis scarificationibus paruis vellicanda est, vt citius foras venenum erumpat, deinde oleo Mercurij seu liquore ex antimonio & sublimato æqualiter mixto, profluente, centrum antracis inungendum est, & causticandum, postquam scarra deciderit, emplastro ex magnetæ arcenicali, pars tota tegenda est, vt virtute illius emplastri virus omne foras eliciatur, deinde aqua sclopetaria, seu extracti aristologie rotundæ, pars ad cicatricem conducenda est, quod breui fiet tempore.

De Bubone.

C A P I T U L U M X.

Bubo quid.

BUBO est, ex Chymicorum doctrina tumor apostematofus in emunctorijs partium nobiliū originem habens ex corruptione & alteratione Mercurij humani corporis, qui in hisce partibus per facultatem expultricem demandatur, cum pulsatione, tensione, dolore, vomitu defectu animi & cordis tremore, ex diuersa corruptione istius mercurij, in hisce tumoribus, variam sortiuntur bu-

bones diuisionem, nam si coniuncta est corruptio hæc, cum peculiari malignitate, malignos constituit bubones, si verò nulla malignitas & pestilens qualitas in hac corruptione insit, non maligni sunt bubones, vnde diuiduntur in malignos & benignos, malignitas, seu pestilens aut venenosa qualitas bubonum, dependet ex peculiari corruptione & alteratione sulphuris & salis, quæ vna cum Mercurio confluunt, ad partem bubone affectam, ibique corruptione suarum substantiarum, similem tumorem constituunt, excrementis suis turgentibus, excrementa enim harum substantiarum, similes tumores faciunt, non enim Mercurius sal & sulphur, per se, tumores constituunt ullos, at ratione suorum excrementorum, quæ cum præter naturam sint, harum substantiarum Mercurij puta salis & sulphuris, pugnant, & agunt in has substantias, & alterant & corrumpunt, & in eandem naturam conuertere satagunt, vt moris est omnibus agentibus: id autem fieri nequit sine læsione partium in quibus fit hæc pugna, & actio, cum præcipuè tota natura & virtus eius, suo calore viuifico, tendat, ad expurgationem horum excrementorum, vt amandet ea, ad enunctoria, tamquam ad partes minus nobiles, & vitæ minus inferuientes vt ibi calor naturalis ad pepasum reducat, & eorum venenum extinguat, & domet. Excrementa Mercurij, non tantum confluunt ad generationem bubonum: at etiam salis & sulphuris, dicuntur tamen bubones, Mercuriales tumores quòd excrementa Mercurij, in his prædominentur, cæteris salis scilicet, & sulphuris excrementis, sal in omnibus bubonibus suum colchotar constituit & ac-

cumulat ex quo durities, callositas, & difficultas resolutionis fiunt: sulphur verò, caliginem suam, & nitromenphytim, ex qua inflammatio, rubor ingens, & colores varij omnes ortum habent & multa alia symptomata.

Materialēs hęc omnes causę & efficientes, ex centro Mercurij salis, & sulphuris nostri, originem ducere possunt, sunt enim ex se capaces & sufficientes, hęc omnia excitare, absque præsidio & auxilio causarum externarum. In bubonibus tamen malignis & pestilentibus, semper, hęc causę internę ab externis coadiuvantur. Cælum enim & astra spiritualiter influunt, in hęc inferiora, spiritus mercuriales, quę cum nequeant esse, sine excrementis, pariter ac Mercurius vitę noster, ex quo vivimus, hinc fit, ut suis excrementis, excrementum Mercurij humani augeatur & crescat, unde inevitabilis est morborum ortus, cum & id quòd nobis vitam quotidianam, & cibum imperiat nobis etiam mortem tribuat, ita ut vna & eadem offa, vita & mors deglutiantur.

Aër etiam in quo vivimus & ex quo vitalem auram inspiramus, multis terrę exhalationibus, & vaporibus atris, vna cum influentijs cœlestibus, inficitur & contaminatur, quibus præcipue conspurcatur, vitalis nostra substantia, & hinc varij oriuntur morbi, secundum variam & peculiarem corruptionem, in ea substantia existentem, præsertim bubones, & omnes alij maligni seu pestilentes tumores. Quin imò & venerei bubones ab aëre excitantur, & astris, ut videre est apud iudæos meridionales, ubi magna gaiaci copia crescit, ibi enim sæpius morbus venereus fit epidemi-

cus & generalis, ità vt hic morbus non ab hominum venereis actibus, seu pollutionibus deditorum proluvie, & spurcitia ortum habeat, sed etiam ab aëre & astris, quæ peculiarem infectionem & contuminationem Mercurio vitali nostro infundunt.

Curatur bubo cuiuscumque sit generis, missio- *Cura bubo-*
 ne sanguinis, ex parte opposita parti bubone affe- *nis.*
 ctæ. Deinde verò si pestilens non sit bubo, at benignior, sit aut venereus, medicamento aliquo benigno Spagyrico, coque cathartico ad purgationem deuenire possumus: dari poterit vncia semice syrupi rosati laxatiui in dragma vnica, aut duabus cremoris tartari, si verò pestilens sit & malignus abstinendum est, ab omni purgatione, ne retrahatur venenum à circumferentia, ad centrum, at illico deueniendum ad sudorifica & alexiteria medicamenta, vt his cor foueatur, & defendatur à veneno interiori, poterunt autem omnia ad vsum renocari, quæ superiori capite de carbunculo enarrata fuerunt; tum topica omnia, nisi quòd in bubone suppurandum est, & materia coquenda est & digerenda, vt ad supurationem laudabilem deueniat, præsertim in bubonibus venereis & benignis, in pestilentibus verò, suppurandum quidem est, at non expectanda est absoluta & perfecta suppuratio, sed statim ad aperturam caustico actuali deueniendum est, propter venenatam qualitatem quæ in ibi latet ne intro recurrat, cui scopo poterunt esse in vfu cucurbitulæ sacrificatæ, circa partem affectam, & per totum corpus, vt attrahatur venenum, seu maligna qualitas, quæ in centro corporis latitat, & quiescit.

De Gangrena, & Sphacelo.

CAPVT XL.

Gangrena
quid.

ANGRENA, Sphacelus, est iomēnos & syderatio Galenicorum, sunt eiusdem especiei, ac ea omnia quæ apud Chymicos dicuntur vitæ priuationes extinctiones spirituum vitalium, corruptiones substantiæ vitalis, mortificationes partium, & vltimo calcinationes salis balsami naturalis, Galenistæ asserunt hos morbos succedere & sequi inflammationes partium tumoribus malignis, aut vulneribus correptarum Chymici verò Medici, Galenicis hæc in parte, non refrangantur, & causam incognitam Galenicis indicant, asserendo, gangrenas sphacelos, & eiusmodi alios similes morbos, qui partes vitali spiritu & nectare priuant, dependere à calcinatione salis balsami naturalis, quod violentia, sui sulphuris inflammationi acquirit acrimoniam maximam, & virtutem adurentem, & causticantem, qua partes vitali nectare denudantur & vt mortuæ separantur à viuis.

Itaque definiunt Chymici, gangrenas & syderationes Galenicorum, calcinationes salis balsami naturalis, ad talem vsque acrimoniam, vt aduret & corrodat sua acrimonia, reliquas omnes partes quas antea, suo naturali esse fouebat, conseruabat, & in vitam custodiebat.

Causæ antecedentes internæ gangrenarum, ex definitione ipsa possumus colligere, nihil enim sal, excalfacere potest balsami naturalis, præter quàm febres omnes & inflàmationes omnes vniuersales & particulares, quæ virtute sulphuris inflàmati salem sublimant & separant, & amandant in partem aliquam, quòd sal, sic separatum calore & sulphure ipsiusmet partis, in quam amandatum est; calcinatur iterum magis ac magis, & incineratur, donec virtutem acquirat adurendi, & causticandi, priuationem sui Mercurij naturalis, qui suo dulci humore ob eius acrimoniam temperabat, & sic partes adurit & vesficat, & tandem vita priuat. Sic sal istud in partem amandatum, & ibi calcinatum est causa coniuncta & immediata gangrenarum, sal verò quòd est in balsamo vitæ, antequàm separaretur ab eo balsamo, est causa antecedens & mediata horum affectuum. Sunt & aliæ causæ antecedentes externæ gangrenarum, quæ disponunt salem ad separationem & calcinationem eiusdem, veluti sunt astra quædam, quæ peculiari suo influxu, calcinant & desiccant salem, balsami naturalis, vnde à latinis syderationes dictæ sunt gangrenæ, quòd ab astris & syderibus originem habeant, fulgura etiam & tonitrua aliquando gangrenas sæpissimè constituunt, suo nitroso spiritu, qui salem vitæ destruit & desiccant, magnum quoque frigus etiam gangrenas constituit, hac simili ratione, natura cum tendat semper ad conseruationem sui ipsius, & frigore magno, aliqua illius pars tentetur & affligatur, in eam ipsam partem natura calorem maximum immittit, tamquam frigoris hostem potentissimum, illo autem calore, sal ipsius partis

frigore affectæ, desiccatur & ad calcinationem reducitur. Experientia ipsa comprobantur hæ omnes rationes, nam videmus quotidie, salis quàm plurima genera reperiri, qui dum calcinata sunt & humore omni priuata, adurunt partes & caustificant quibus applicantur, dum verò adhuc soluta sunt & in humore permixta talem non habent adurendi potentiam, ut in causticis potentialibus cernere licet, quæ fiunt ex sale fabarû, ficus, & tartaro calcinato & salepetra, sunt tamen quàm plurima salium genera, quæ etsi calcinentur desiccantur, & humore priuentur omni, nullam tamen adurendi facultatem habent, nec vllam potentiam gangrenas faciendi. Vnde sal in quibusdam hominibus adeò dulce est, ut quamuis desiccetur, nullas gangrenas, imò nullas scabies excitare potest: ut cernere licet in quibusdam hæticorum & tabidorum corporibus, in quibus nulla scabies, aut vlcus reperitur, nisi sola ariditas & totius corporis marcor & siccitas, propter salis balsami naturalis desiccationem & calcinationem. Sunt verò multi qui semper scabiosi sunt, malignis herpetibus scatent & alijs abundant cutis exulcerationibus, hi omnes sale acri & mordaci abundant, quòd si tumore aliquo & ingenti inflammatione tententur, aut vlcere aliquo, aut vulnere, periculum est, ne in gangrenam incidant, propter salem hunc acrem & mordacem, quo turgēt eorum balsamum naturale, quòd leuissima sui sulphuris inflammatione, salem illum calcinat & mordaciorem reddit, adeò ut adurendi & causticandi potentiam habeat; Alij vero homines qui numquam scabiosi, nec vllis cutis vlcusculis scatent, numquam etiam

gangrena affligi possunt nisi causa aliqua externa violentissima coadiuvante.

Cura horum affectuum, consistit in extinguendo ignis salis calcinati balsami naturalis; ignis autem eiusmodi potest extinguui medicamentis Chymicis & assumptis & admotis, quæ sunt interius assumenda, ut causas antecedentes tollamus istius desiccationis, & calcinationis ut sunt iulapia Chymica refrigerantia & hmectantia, quæ multum profunt huic rei faciendæ, veluti sunt sequentia.

℞. Aquæ rosaceæ, plantaginis & nenupharis & acetosæ, an tibi. Syrupi violati syrupi nenupharis & de granatis acidis an. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. aceti sulphuris per compositionem facti & olei vitrioli an. $\mathfrak{z}\mathfrak{j}$. spiritus salis communis rectificati. $\mathfrak{z}\mathfrak{i}\mathfrak{i}\mathfrak{j}$. misce fiat Iulep clarum, sumat sero & mane ad quantitatem. $\mathfrak{z}\mathfrak{v}\mathfrak{j}$. longo tempore à pastu, iuscula quibus utitur æger alteranda sunt, lactuca & acetosa, & suceo acido limonũ, aut granatorum, vel spiritu salis, tota enim cura consistit in efficacia & virtute istius spiritus, nam eo liquore sal calcinatum & desiccatum reducitur ad suum naturale temperamentum, quod unusquisque experientia cernere potest, nam sal quodcumque acre & mordax, si in spiritu salis rectificato solvatur, ad miram dulcedinem reducitur, imò spiritus iste salis optimè præparatus, externis applicatis gangrenis & ulceribus absque dolore narcoticum summum remedium est. Possunt & exterius applicari remedia ignea, qualia sunt caustica potentialia, oleum Mercurii, aqua fortis & stigialis, ut horum medicamentorum igne potentiali, extinguatur ignis potentialis salis gangrenæ, eo enim extincto, extinguatur & gangrena

nisi aliud sal causticans & adurens succedat à causa antecedente, postquam gangrena extincta est, ad cicatricem vlcus facillimè deducitur, oleo mirrhæ, vel oleo ex vitellis ouorum, vel balsamo sulphuris sequenti. ℞. florum sulphuris. ℥i. olei violati. ℔i. bulliant simul in vase testaceo agitando baculo, donec coloretur oleum violatum in rubicundissimum colorem, tunc auferendum est ab igne & addentur olei ex vitellis ouorum. ℥i. & reponendum ad vsus.

De Erysipelate & eius speciebus.

C A P V T XII.

*Erysipelas
quid.*

QUOD Galenistæ Erysipelatem dicunt, tumorem biliosum, ex subtilissima bilis parte, ad cutem amandata, tamquam ad vniuersale partium omnium emunctorium id idem ipsum dicunt Medici Chymici, tumorem sulphureum quem ità definiunt florem sulphuris balsami naturalis, ad cutem amandatum, inflammationem & dolorem causantem, huic sæpissimè flori, permiscetur flos balsami naturalis, differentias omnes & species Erysipelatis constituens, nam erysipelata sæpissimè coniuncta, sunt cum correptione aliqua cutanea, & vlcusculis, quæ non possunt dependere, & originem trahere à solo sulphuris balsami naturalis flore: at trahunt originem à flore salis balsami naturalis, qui vnà cum flore sulphuris, ad cutem sublimatur, ibique parit omnes differentias erysipelatum

tam: nam quod Medici vulgares miliarum erysipelatem asserunt, id ipsum Medici Spagyrici, ex tenuissima sulphuris parte & flore salis, originem trahere dicunt: tenuissima portio salis, quæ ad cutem, vna cum flore sulphuris sublimatur, constituit vlcuscula illa, milij granis simillima. Sic omnia erysipelatum genera quæ composita sunt, quæ vna cum inflammatione, & dolore vlcera pariunt, dependent à sale balsami naturalis, qui secundum variam sui ipsius acrimoniam & mordacitatem varia in cute generat vlcuscula superficialia, vel profunda, varias producit erysipelatum differentias, siue sint hydroz, Ephalides, phlyctenes, & epinyctides, & similes aliæ, quas Galenistæ fecerunt ob variam cutis excoriationem, quas item, Medici Spagyrici, ad variam & diuersam salis balsami naturalis, acrimoniam & mordacitatem retulerunt.

Causæ Erysipelatum omnium, vel externæ, vel internæ sunt. Internæ, vel sunt antecedentes & coniunctæ, antecedentes sunt (si erysipelata simplicia sint) tenuissima sulphuris balsami naturalis portio, quæ leuissimo calore ad cutem sublimatur ibique inflammationes illas parit, si verò composita sint, & vna cum inflammatione coniuncta sint vlcuscula quædam & cutis excoriationes, tunc temporis, flos salis balsami naturalis, vna cum flore sulphuris connectitur, & sunt causæ antecedentes internæ, erysipelatum compositorum: coniunctæ vero causæ horum affectuum, sunt hîdem flores salis & sulphuris, si composita sint erysipelata, si simplicia, sunt flores sulphuris tantum, hæ causæ coniunctæ dicuntur seu immediatæ, dum

flores, hi ad partem tumore affectam incuneantur, & à balsamo naturali ad cutem particularem partem detruduntur, facultate expultrice dum turgent & abundant in eo balsamo naturali.

Causæ vero eorumdem affectuum externæ, sunt omnes res, quæ excalfacere possunt balsamum naturale in eoque producere possunt, copiam sulphuris & salis, quales sunt, vini potio copiosa, frequens & iterata, motus violenti, tum animi, tum corporis, ut ira, & excandescencia frequens deambulatio ad solem fortem, balneum calidum, & ciborum acrium & mordacium frequens usus ut allij, cepæ, & similibus, hæ omnes res possunt excalfacere præter naturam balsamum naturale, in eoque producere copiam sulphuris & salis, quæ deinde cum turgent in eodem balsamo, calore ipsius balsami ad cutem sublimantur ibique incuneantur, & pariunt diuersa erysipelatum genera secundum variam salis & sulphuris sublimationem, ut ante dictum est.

*Cura Erysi-
pelatum.*

Cura omnium erysipelatum simplicium, vel compositorum dependet à sequenti methodo, laxata aluo, clystere emolliente & refrigerante, mittendus est sanguis ex parte, opposita parti affectæ, & seruanda quantitas, ætati regione & viribus ægri proportionata, misso sanguine, præscribendus viuendi usus refrigerans & humectans, ut temperetur calor excedens balsami naturalis, itaque iuscula omnia quibus vititur ager, temperata erunt & alterata succo pomorum acrium, aceto, succo limonum, granatorum, acetosa, endiuia, & lactuca; interdicitur æger interim omni viniusu, phthisana utetur alterata aqua, lactucæ, acetosæ, &

posca veterum, vel aceto sulphuris per companam facto, vel oleo vitrioli acido, quæ omnia possunt calorem præter naturam balsami naturalis, temperare, & acrimoniam salis extinguere. Instituto victus regimine, ad topica deueniendum est, butyrum saturni sufficiet ad curam absolueudam erysipelatis simplicis, frigide externis applicatum, fit autem butyrum saturni sequenti modo. ℞. Acetum distillatum in quo bullierit, frustulum litargirij aut minij, per horæ quadrantem agitando cum baculo, postquam acetum deposuerit faciem & hypostasim suam, & clarum erit, & limpidum. ℞. huius aceti parum in paropside terrea aut alia, & cum oleo violaceo cum digitis simul agita, & incorpora donec in butyri albißimi consistentiam conuertatur, adde sæpe aliquid eiusdem aceti, sale litargirij, aut minij impregnati & aliquid olei violacei semper agitando, donec sufficientem habeas butyri quantitatem, quod butyrum reserua- bis ad curam erysipelatum simplicium, si verò composita sint eodem etiam butyro, vti poteris, sed ut curam absolvas, & vlcuscula cures, oportet, ut aceto litargirij sale impregnato, laues vlcus- cula, antequàm butyro saturni utaris, vel etiam curantur hæc vlcera lacte saturni, quod fit hoc, & eodem aceto, cum oleo tartari simul mixtis & in vitreo vase agitatís donec in lac candidissimum conuertantur, hoc solo litu utere.

De Oedemate & eius speciebus.

CAPV T. XIII.

*Oedema
quid.*

Edemata Galenicorum, sunt apud Spagyricos tumores præter naturam ex Mercurij excrementis ortum habentes, Mercurius enim apud Chymicos, vt antea dictum est, lato sumpto vocabulo, est qualiscumque liquor & humor in corpore existens, vnde phlegma Galenicorum cum liquor sit, seu humor, Mercurij nomine indicari potest, & tumores ex phlegmate & pituita ortum ducentes, tumores Mercuriales dici possunt, & quemadmodum pituita Galenicorum, cæteris humoribus permiscetur, & composita & permixta œdemata constituit, sic & Mercurius Chymicorum cæteris constitutivis substantijs permiscetur, & permixtis constituit Mercuriales tumores, nam aliquando coniunctus reperitur Mercurius cum sulphure, & constituit Mercuriales & sulphureos tumores, quæ dicuntur à Galenicis œdemata erysipelatodea, aliquando & cum tartaro connectitur Mercurius, & constituit tumores tartareos Mercuriales, qui dicuntur à Galenicis œdemata scyrrhosa, aliquando & coniungitur cum Mercurio vitæ, & constituit tumores à Galenicis nuncupatos, œdemata phlegmonosa, sic quatuor sunt species, œdematum compositorum ex compositione quadruplici humorum in corpore stagnantium, simplicia tamen aliquando repe-

riantur œdemata in corpore humano vt & composita : composita tamen frequentiora sunt, quam simplicia, quia semper Mercurius humanus siue excrementitius, siue alimentitius, connexas habet alias secum substantias, secum permixtas, quæ vna cum mercurio prædominium habent in constitutione œdematum, secundum quod prædominium in his œdematibus, dant nomen ipsis tumoribus. Simplex œdema potest definiri ex Chymicorum doctrina : tumor mercurialis ex congestione & fluxione Mercurij aquosi siue excrementitij in partem aliquam corporis humani, in quam amandatur ex balsamo naturali vitali, tamquam quid inutile vitæ, ibi constituens, humorem indolentem, laxum, & mollem, absque inflammatione. Est indolens œdema si priuatur sale, nam sal in tumoribus dolorem constituit, inflammationem vero sulphur, vnde œdemata simplicia seu tumores Mercuriales simplices, indolentes sunt quod sale priuentur acri & mordaci, à quo dolor ortum habet, tum in tumoribus, tum in vlceribus, vt videbimus in eorum tractatu, hi tumores simplices mercuriales ad suppurationem non deueniunt, quòd humor mercurialis excrementitius hos tumores faciens priuatur, spiritibus vitæ, aut sulphuris, à quibus pepasmus & coctio, seu suppuratio in tumoribus dependet, at resoluuntur per insensibilem transpirationem per poros cutis, calidis medicamentis apposis, quæ suo innato calore & proprijs spiritibus sulphureis, coquant & ad pepasum deducunt crudam, & incoctam Mercurij aquosi substantiam, aut insensibiliter resoluunt quòd frequentius operatur quàm aliud,

Cura œdemata.

Cura horum omnium affectuum, tam simplicium quàm compositorum consistit in regimine victus, & in appositione medicamentorum subtilium & calidissimorum, ut causa materialis œdematum frigida, cruda & incocta, tollatur & evanescat, aut saltem, ad pepasum reducatur. Victus ergo calidus & subtilis erit, vino albo subtili & optimo uteretur, & iusculis aqua cinnamoni alteratis, & pane anisato, & carne euchyma, caryophyllis condita, medicamenta autem quæ interius assumi debent, erunt cathartica & purgantia medicamenta, qualia sunt antimonium præcitatum quod ita fit. ℞. Antimonij & mercurij sublimati, an æquales partes reducantur in alchcol, & imponentur retortæ vitreæ ad distillandum leuissimo calore: gumma seu liquor, crassus, egressus rectificetur ter aut quater. Deinde permisceatur aqua communi clara & munda, pulvis qui præcipitatur in fundo albissimus, lotionibus multis aquæ communis edulcoretur, donec nullam habeat acrimoniam, sed dulcis penitus & insipidus sit, hic pulvis erit catholicum chymicum summum, quo uti poteris ad purgationem omnium morborum, supra & infra purgat absque vlla læsione, dosis eius est quindecim grana, in vino optimo aut iusculo; Pulvis hic albus si permisceatur æquali quantitati salispetræ, in tigilloque forti ambo comburentur, ter aut quater iterata combustio e simili, postquam lotionem aquæ communis salispetra sublata fuerit, & iterum edulcoratus pulvis, tunc temporis non est purgans villo pacto medicamentum, sed sudorificum medicamentum, cuius dragma vnica in aqua cardui benedicti as-

sumpta, copiosos elicit sudores, quo etiam uti poteris ad curationem horum œdematum, post purgationem, itaque ex vno & eodem medicamento, absolutam habebis curationem istius affectus. Quod verò attinet ad medicamenta, parti apponenda, ut per insensibilem transpirationem resolvaatur tumor vel ad suppurationem reducatur, multa poterunt in usum reduci, qualia sunt spiritus vini ab omni phlegmate denudatus, vel oleum tartari, vel essentia roris marini, vel essentia saluæ & stœcados, vel oleum philosophorum quod & laterinum dicunt, vel petroleum. Quod si petroleum aut essentia aliqua alia supradicta, lateres imbibantur coctiles, & contusi in retorta vitrea positi distillantur, secundum artem prodibit oleum, oleo philosophorum communi & vulgari longe efficacius, ad curationem istius œdematosi affectus. Poterit etiam regio hepatis inungi oleo cinnamomi, aut caryphillorum, aut essentia carabes seu succini, quæ essentia potentissima est ad roborandum hepar, ut non serosum producat mercurium & aquosum, sed ut spiritibus vitæ abundet, potens etiam hæc essentia est ad cerebri facultates omnes roborandas, unde sistit omnes catharrhosas defluxiones, quæ sunt fontes & origines œdematum omnium, unde eius usus frequens utilissimus erit ad causas horum affectuum antecedentes tollendas, ut evanescant tandem. Ad hoc peculiare œdematum caput, posset referri tractatus de scrofulis, cum hæc œdemata sint: Sed ad tractatum seu sectionem de ulceribus, hunc tractatum remitemus.

De Scyrrho secundum chymicorum doctrinam.

C A P V T XIV.

*Scyrrhus
apud Gale-
nicos quid*

SCYRRHVS qui & apud Galenicos Medicos dicitur tumor præter naturam ex melancholico humore natus frigidus & terrestris valde, quem naturalis calor, virtute & facultate excretrice, ad cutem pellit, & amandat ibique in lapidem aut lapideam substantiam muscilaginofam conuertit & permutat, vnde indolentes duri & suppurationis incapaces fiunt hi tumores, quod sua virtute & lapidea materia comprimat arterias & venas partis tumore simili affectas, adeò vt impediatur commercium & aditus vitalium & naturalium spirituum, qui sunt suppurationis & pepasmi vera causa efficiens, calor enim innatus horum spirituum massas illas & tartareas materias emollit nisi omnino extingatur.

Est autem tartarus apud chymicos excrementum fæculentum, seu magma cuiuscumque humoris vitæ inferuentis, quod excrementum priuatur omni fere vitali spiritu, vnde tumores fiunt omnes indolentes & duri, & curatu difficillimi quia materia est difficilis resolutionis & pepasmi incapax, ob rationem dictam. Hi ergo tumores præter naturam à tartaro seu magmate balsami naturalis ortum habentes, quod suo sale coagulentur in lapideam quasi substantiam, partem affectam inde efficiunt duram frigidam & absque vlla

inflammatione & sensibili dolore: hæc descriptio suo ambitu complectitur veros & legitimos scyrrhos, qui dependent à tartaro chymicorum, quod comparari potest pituitæ frigidæ Galenicorum, quæ cum sit ex sententia eorum excrementum frigidum massæ sanguinæ. Sic & tartarus est excrementum balsami naturalis, quo viuimus nutrimur & sustentamur, Quia tamen balsamum istud naturale compositum est ex tribus substantijs, scilicet sulphure & mercurio, trina etiam erunt excrementa diuersa quæ nomine tartari possunt efferi, vnde tartarus erit mercurij, salis & sulphuris, que tartara differentiam constituent inter hos tumores, duos & scyrrhosos. Nam sæpissimè *Scyrrhus* tartarei hi tumores sunt verè simplices, hoc est ex *erysipelato*-solo tartaro simplici compositi: vt sæpe tartarus *des.* salis permiscetur tartaro mercurij & sulphuris, & sic constituunt tumores dicti à Galenicis scyrrhi erysipelatodes, & hi absolute non sunt indolentes, quia propter salis portionem, quam obtinent, corrosionem quamdam habent, & vlcerationem internam carnis, partis affectæ: vnde à solutione continui, dolor quidam oritur, in hisce tumoribus: & nonnulla etiam inflammatio propter sulphuris portionem, à quo fit inflammatio, & leuis quædam suppuratio, non tamen vera & laudata, quia, quod suppuratur, in hisce tumoribus, crudum & incoctum est, & aquosum, quod calor naturalis sulphuris inflammati exprimit & separat, ex tartaro mercurij inutilis balsamo vitæ: ex partibus quidem mercurij non adhuc coagulati, ab spiritu salis, qui semper in scyrrhosis tumoribus reperitur, & duritiem & firmitatem,

horum tumorum cansans. Si verò sal istud seu tartarus dominium habeat in hisce tumoribus, cæteris humoribus tartareis, ex ista combinatione, fiunt cancri occulti Galenicorum maligni, & curatu omnino difficiles, iquam difficultatem noscens Hippocrates, in Aphorismis annotavit, hos non esse, curatione agrediendos, quia citius inquit pereunt curati, quam intacti. Ratio in promptu est huius rei apud Chymicos, quod in hisce tartareis tumoribus, & cancrois, magna copia salis, acri & mordacis latitet, qui acrior & mordacior redditur medicamentorum curantium appositione, hæc enim medicamenta, cum calida sint, acriorem & mordaciorem, suo calore reddunt sallem: vnde eo modo efferatur, magis ac magis morbus, vsque ad interitum.

Habes hæc medicamēta descripta sine fraude, in 3. lib. myrethesij mei suis peculiaribus capitibus.

Non tamen incurabiles sunt, quod sal istud adurens & causticans edulcoretur, & eius ignis extinguatur, medicamento aliquo, ad hoc idoneo, veluti erit liquor Mercurialis dulcis, vel oleum lunę dulce, vel auri Chymici: his enim certissimum est, curari posse crudelem hunc morbum, vnde si Hippocrates horum medicamentorum notitiam habuisset, absolutum & generalem non fecisset de cancris occultis aphorismum, & omnes suos de morbis incurabilibus mutasset aphorismos: sunt enim hæc medicamenta morborum omnium verum, & vnicum remedium, existimo etiam posse curari oleo salis dulci rectificato, in cuius applicatione sola, extinguatur ignis salis calcinati, & dissolvitur eius durities, & coagulatio Ex his paucissimis verbis posset Chymicus Philosophus, integram & absolutam habere tumorum scyrrhoso-

rum curam : at eam, in gratiam filiorum artis, amplioribus lineis, expandamus.

Cura ergo integra & absoluta tumorum scyrrhorum omnium, sequenti fiet methodo; purgabitur imprimis agrotus, puluere antimonij, supra descripti ter aut quater, diuersis in diebus seruato regimine, & custodia : Deinde per octo dies, sudabit in lecto coopertus, omni arte adhibita, assumpto puluere, eiusdem antimonij sudorifici, supra etiam descripti bezoar minerale dicti, & assumet ad quantitatem, dragmæ vnus, cum vncia vna, aquæ cardui benedicti, & inter sudandum assumet coclearia nonnulla spiritus vini, tartari sati, vt copiosius & abundantius sudet, tartareosæque materia vniuersi corporis dissoluatur, & in tenues dissipetur partes, & fricabitur scyrrhus & pars affecta, oleo laterino, vel oleo salis, interim præscribetur, victus regimen calidum & humidum & euechymum, cum moderata corporis exercitatione, vt incalescat corpus, & resocilletur naturalis calor, vt dissoluat per insensibilem, transpirationem humores illos crudos, & serosos. Balnea etiam thermalia, & lutum quod in his aliquando sulphureum & nitrosum reperitur, post purgationes varias prædictas, multum conferunt ad curam absoluendam, propter salem solutum mineralium quem secum coërcent, qui multum confert, ad causas antecedentes & cōiunctas tollendas. Quantum ad topica attinet medicamenta, sequens vnguentum præstantissimum est. ℞. Salis armoniaci ter, aut quater, à sale communi decrepitato & calcinato, sublimati, vnciam vnā, floris salis vrinæ humanæ, vnciam semis, aquæ vitæ tar-

Cura scyrrhi.

tariſatæ, vnciam vnā miſce, & agitando in phiala vitrea conuerſe in butyri conſiſtentiam, de quo vti poteris ad curationem ſcyrrhoſorum, tumorum, vngendo partem affectam, ter aut quater, in die, ſuperimponendo emplaſtrum gummi ammoniaci, aqua vitæ diſſoluti.

Spiritus omnium lapidum, & oſſium humanorum, qui extrahitur ex eorum ſale, fortiffima diſtillatione, vt artis eſt, mirandum præbet ſpectaculum in curationibus, horum tumorum, & præcipue in curatione canceri occulti, nam abſque dolore, & cutis apertione inſenſibiliter diſſoluit & diſperdit, lapideas & nodoſas illas ſubſtantias, & omnis ſalis ignis extinguit ardorem; At aurum Chymicum diſſolutum omnibus præſtat intrinſecus aſſumptum & extrinſecus applicatum, Renouat enim totum corpus, & ad æquale reducit temperamentum: quicquid dicant hi, qui illud irrident.

CONCLUSIO SECTIONIS

PRIMÆ.

TUMORUM infinitus eſt ſerè numerus, qui corpus humanum infeſtant, quorum nulla fit mentio, in ſupradicta ſectione, quòd omnes qualeſcúmque ſint, referri queant, ad

tumores antea citatos & descriptos, quales
esse possunt, verrucarum omnia genera,
quæ ad tartareos tumores referuntur, &
simili methodo curentur, nec pariter loqu-
tus sum, de igne volatili, maculis, lentigi-
nibus, natis, & similibus alijs, quæ possunt
referri ad œdematum, aut erysipelatorum
genus, & in eorum cura, obseruanda est
similis, & eadem methodus, vt agrotis satis-
facere valeamus. Itaque transeundum est ad
sectionem secundam huius operis, in qua vul-
nerum dabitur tractatio.

SECTIO II.

DE VVLNERIBVS.

*QV ID SIT VVLNVS,
quæ sint eius causa, & disse-
rentia.*

CAPVT I.

V L N E R V M tractatus, se-
cundum Chymicorum doctri-
nam, differt aliqua ratione, à
tractatu eorundem vulne-
rum, secundum Galenicorum
doctrinam: possunt tamen
ambo conciliari, leuissima ver-
borum explicatione, nam quod Medici Galenici,
solutionem continui à causa externa violenta, in
parte molli, cum effusione sanguinis dicitat, id-
que vulnus simplex vocant, id ipsum Medici Spa-
gyrici, diuulsionem seu separationem partium vni-
tarum per balsamum naturale, cum effusione eius,

*Vulnus
quid.*

dem balsami, à causa violenta externa appellant. Quod solutionem continui cum effusione sanguinis dicunt Galenici, quadrare videtur & conuenire cum diuulsione & separatione partium vnitarum per balsamum naturale, cum effusione eiusdem balsami, est tamen aliqua differentia in eo quod balsamum naturale, plus dicat quam sanguis, & ea ratione, definitio Chymicorum plus indicat & ostendit, quid necessarium sit in curatione vulnorum, quam ostendat definitio Galenicorum, nam ostendit balsami naturalis conseruationem debere fieri, si vnionem eius spectemus, quæ est cura totius continui solutionis, nam natura antequam vniat partes diuulsas & separatas, oportet vt habeat copiam balsami, integri & illæsi, ex vtraque parte, vt partes se inuicem tangentes & se deosculantes, vnire se valeant, nam si putrescat & corruptum sit aliqua ratione balsamum naturale, nunquam coalescet vulnus, quin prius euanescat illa corruptio, & separetur. Vnde supurationem euitandam esse, in vulneribus curandis omni studio indicat, hæc Chymicorum definitio; Quam supurationem euitabis per applicationem balsami alicuius externi, quod potentiam habeat & facultatem, arcendi & impediendi corruptionem omnem.

Causæ vulnerum communium externæ sunt, *Causa vul-*
 etsi aliquando pars interior aliqua rumpatur & *nerum...*
 vulneretur, quod motu aliquo violento, & præter naturam, exterius factò, id oriatur, causa semper externa est, etsi effectus internus sit, fluxione etiam aliquando interna possunt fieri vulnera.

Differentiæ vulnerum desumuntur, ex varijs *Differentia*
vulnerum.

causis, aliquando enim ex partibus, quas afficiunt: nam si nervos afficiant, nervosa vulnera, & punctiones, si carnes carnosa vulnera, & contusiones. Si ossa, ossæa vulnera & fractiones dicuntur. Aliquando autem desumuntur eorum differentia, ex figura, vnde dicuntur profunda vulnera, lata rotunda & magna, aliquando verò habent differentiam ex rebus à quibus dependent vt sunt morsus diuersorum animalium, & scorpionum ictus de quibus omnibus in capitulis particularibus Deo dante dicemus.

*De prognostico vulnerum & eorum cura
in genere.*

CAPV.T.III.

*Vulnerum
periculum
vnde de-
pendeat.*

VERVM veroque verius est, ex com-
munium medicorum doctrina, vulnera
(& morbi alij omnes) periculosiora
esse, quo nobiliores occupat partes cor-
poris humani, vitæ inservientes, his omnibus
vulneribus, quæ ignobiles occupant partes, nam
vulnus brachij, manus, pedis, carnis, & simi-
lium partium, non adeò periculosum est, ac vul-
nus capitis, cordis, hepatis, ventriculi, intestino-
rum & similium partium vitæ inservientium, nam
cum vita in hisce partibus fundamentum radicale
habeat, & hæ partes sint fontes vitæ, à quibus di-
manat & communicatur vita, cæteris partibus
non potest fieri, quin vita læsa in ipso fonte, per-
cat in partibus, quibus communicatur. Itaque
non

non caput læsum est, & vulnere aliquo affectum, si profundum sit vulnus, aut meninges lædantur aut substantia ipsius cerebri, grāuissima sint symptomata, verbum amissum, conuulsiones, vomitus & stridor dentium adsit, sanguis effluat per nares aut aures, tunc temporis conclamatum est de salute ipsius vulnerati & stultus omnino esset Chirurgus; qui medicamentis Chymicis hunc vulneratum curare vellet. Sic de reliquis partibus nobilibus aut vitæ inseruientibus; prognosticum faciendum est, cum magno vulnere & profundo tentantur, vt si ventriculus vulceretur, & statim sequatur vomitus, singultus, conulsio, dolor magnus, ventriculi, tunc temporis Chyrurgus certissimam mortem prædicere debet, & mente careret omni, si diceret bene est, hoc vulnus, ego curabo illud, intra paucos dies, balsama mea hæc efficient, & reliqua verba vanitatis plena, quibus solent vti circumforanei isti chymiculi, ardeliones, qui modo balsamum aliquod habeant, regna percurrunt omnia, & omnibus morbis vnico medicamento succurrunt & deludunt omnes & Chymicæ arti sunt dedecori, & veri latrones, & publici sycophantæ sunt, nec pœnas dant vllas, nec iustitia huic publico malo, dat remedium. Mittamus autem hos circumforaneos Chymicos, vt redeamus ad nostram Chirurgiam.

Si quæ pars ergo nobilis & vitæ inseruiens vulnere læssa magno, mors prædicanda est, & remedia quædam ad solatium parentum ægrotantis adhibenda sunt. Si verò partes aliæ ignobiles, lædantur, si magnū non sit vulnus, & profundum, & valeant vires vulnerati & suadeat regio, ætas

constitutio temporis, & mos regionis, mittendus est sanguis ex parte opposita parti vulneratæ, vt fiat reuulsio, balsami naturalis tendentis ad partem vulneratam vt succurrat ei. At nimia quantitas nocet potius, quam profit, quia eius quantitas & nimia copia opilationem parit & prohibet eue- titilationem natiui caloris, vnde corruptio oritur, & vt huic succurramus malo, sanguinem mittimus ad reuulsionem faciendam & retinendum istius balsami concursus; misso sanguine aqua frigida eluendum est vulnus, & detergendum ab omni sanguinis grumo. Deinde balsamo sequenti aglutinandum est vulnus, aut si sanguis effluat magna quantitate, compescendum est croco martis superimposito, antequam balsamum sequens applicetur. ℞. Decocti Aristologiæ rotundæ in vino albo tenui facti. ℥j. Olei communis & rubei hypericonis. ℥j. Therebentinæ venetæ. ℥ss. Succī consolidæ maioris ex eius radice extracti. ℥vj. misceantur omnia in testaceo vase & bulliant simul ad consumptionem decocti Aristologiæ & succi consolidæ maioris, & redeant omnia ad consistentiam balsami, de quo vulnera perungendo mirabiliter ad cicatricem perduces breuissimo tempore. Si verò vulnera sint composita & magna, auferendū imprimis est, ante applicationē istius balsami, quicquid est heterogeneum vulnere, vt ossa, fracta, carnes contusa, fragmenta vestitum tela, pilæ plumbeæ & similia, quæ in capitulis particularibus subsequētibz Deo dante videbimus, & de his copiosior erit sermo.

De Vulnere simplici.

CAPVT III.

CHYMICI vulnus simplex dicunt, *Vulnus simplex quid.*
 cum superficies ipsius cutis, quàm
 græci *δέρμιν* & *ἐπιδέρμιν*, dicunt,
 cum carne subsequente læditur, solu-
 tione ipsius continuitatis, cum effu-

sione balsami naturalis, quòd continuitatem con-
 stituit, & hæc effusio fit sine tumore, & inflamma-
 tione partium circumiacentium, aut cum vulnus
 factum est absque deperditione magna substantiæ,
 vbi nec os fractum est, nec neruus punctus, nec
 symptomata grauissima sunt, itaque duplici ra-
 tione vulnus simplex dici potest, primo, quod in
 eo vulnere fiat simplex effusio balsami naturalis,
 per solutionem leuem & superficiariam conti-
 nui. Secundò quòd in eo non sint symptoma-
 ta grauissima, & portentosa, at leuissima, & ni-
 hil mali prædicentia. Ità vt vulnus simplex sic
 breuiter definiatur, est deperditio seu effusio bal-
 sami naturalis, partium similiarium per solu-
 tionem earum, absque magno detrimento ipsarum,
 & absque sequela symptomatum violentorum, &
 magnorum accidentium. Causæ afficientes, ex-
 ternæ sunt, omnes res quæ possunt diuidere, scin-
 dere & separare partes vnitas, humani corporis,
 quæ continent balsamum naturale ad sui nutri-
 tionem & conseruationem.

Differentiæ horum vulnorum simplicium su-

reuntur, ex partibus quibus infliguntur, & ex figura externa, quàm habent, ex profunda scilicet figura quadrata longa, triangulari, rotunda, quadrata, longa, triangularia dicuntur vulnera, quæ figuræ & formæ externæ, variant eorum vulnerum curam, & prognosim, vt videre est in rotundo vulnere, cuius labia cum æqualiter inter se distent difficillimè coalescunt, propter eorum longinquitatem. (& vt ità loquar) deosculationis difficultatem.

*Cura simplicium
vulnorum.*

Cura consistit in vnione simplici harum partium, quæ separationem & solutionem continui passæ sunt: Nam modo ligamento aliquo inter se, deosculari se possint, superimposito balsamo superius descripto capite 2. Huius sectionis, ad cicatricem deducuntur laudatam breuissimo tempore, aut sola virtute ipsius ligamenti, quia balsamum naturale internum modo ne putrescat & corrumpatur, hanc agglutinationem & cicatrificationem, per se facit & tentat, tamquam ad finem suæ conseruationis, poterit etiam inungi vulnus, ad eius agglutinationem sequenti balsamo, quod ad hæc est superiori præstantius, & citius agglutinat. ℞. momiæ optimæ. Vncias duas, mellis albi vncias quinque, mirrhæ vnciam vnā, radicis aristologie rotundæ, & symphiti maioris an. Vncias duas croci martis vnciam vnā, hæc omnia puluerata indentur in matraccio vitreo, cum libris duabus aquæ ardentis optimæ, & maneant in digestionem per duodecim, aut quindecim dies, quotidie agitando materiam, vt facilius spiritus vini extrahat tincturam rerum. Deinde per inclinationem extrahendus est spiritus tinctus & feces comprimen-

de & filtrandæ, nec clarescant liquores qui inde eliciuntur, & distillandi leuissimo calore, vt separaretur spiritus aquæ ardentis, & maneat in fundo alembici balsamum, quo vti poteris ad vulnera quæcûmque aglutinanda, quod balsamum dicitur, balsamum mumie compositum, nam ex mumia paratur aliud simplex balsamum, sequenti methodo. ℞. Sanguinis humani recentis ex homine sano, & valenti eliciti quantum volueris, ponatur in scutella terrea vitreata, & disiccetur super carbones, bacchulo ligneo agitando materiam, donec in puluerem siccum conuertatur, hunc puluerem coniunge cum sufficiente quantitate spiritus aquæ ardentis, & pone in matraccio optime clauso in digestionem, per octo dies, agitando quotidie naturam donec coloretur spiritus vini in sanguinem, deinde filtretur, & euaporetur in alembico vitreo, tenuissimo calore, ne comburatur donec spissitudinem mellis habeat, hoc balsamum serua & custodi in vasis vitreis, ad vulnera curanda, quàm cutissime, cui balsamo in æquali quantitate si coniungas balsamum sulphuris, balsamum efficies mirandum pro cura, tuta cita, & iucunda vlcera omnium.

*Balsamum
sanguinis
humani.*

De vulnere quod & contusio dicitur.

C A P I T U L U M IV.

*Contusionis
descriptio.*

CONTUSIO secundum Chymicos; potest dici, quando ictu aliquo violento, non incisivo, sed comprimente, carnis, sub cute, balsamum naturale, & sanguis partium contusarum, vasa sua linquit, & fugit cum violentia, iterumque redit cum motu violento, ut ferat opem, parti solutionem patienti, ita ut accursu balsami & sanguinis tumescat pars, & ibi corrumpatur balsamum & sanguis cum sint extra vasa sua, per illam contusionem, & corruptio, illa sanguinis, & balsami quæ fit, in contusione dicitur à græcis *ερυθμοσις*, quæ est sanguis coagulatus in parte contusa. balsamum ergo istud, & sanguis aut alius liquor vitæ inseruiens, qui accurrit parti contusæ, cum sint, extra vasa sua naturalia, non possunt longo tempore incorrupta perdurari, hinc videmus carnes contusas, nigrescere liuescere, alijsque caloribus variegari secundum diuersos sulphuris colores, qui in corruptione per digestionem enascuntur; sulphur enim quod reperitur in balsamo naturali, est pater, & origo omnium harum secundarum qualitarum, dum fit quædam alteratio in eo balsamo, corrumpitur autem extravasatum balsamum naturale, quod sal eius fixum & naturale, copia adundetitij serosi humoris seu Mercurialis dissoluatur, & sic sua siccitate priuetur, humidum ac-

*Corruptio
balsami vi-
de de de-
pendeat.*

quirendo, cui calor naturalis ipsius balsami, & partium connectitur, & agendo in illud humidum copiosum, fit inde putredo, & corruptio in ipso balsamo, ni succurratur à Medicis, medicamentis putredinem inhibentibus, quæ ex sequenti metho-
do poterunt desumi.

Contusio vel est particularis alicuius partis, vel vniuersalis totius corporis, casu aliquo altissimi loci, vel contusione arenæ sacculis per vniuersum corpus facta. Tunc temporis si sit vniuersalis, mittendus est sanguis, è basiliccha brachij dextri ad quantitatem sufficientem & correspondentem viribus, & ætati ægrotantis, & regioni, ne sanguis ex venis internis occurrat magna copia ad partes contusas, & magnas producat enchymoses. Deinde dandum est contuso balsamum mumie simplex ad quantitatem dragmæ vnius cum vncia vna succi limonum, ad refrigerandas partes internas, & ad euchymosim euitandam, & Iulapia præscribenda, ex succo limonum, aqua rosacea, & decoctione acetosæ, & syrupo granatorum acidorum. Vltimo ad topica medicamenta deueniendum, perungendus est ægrotus, vniuersaliter toto corpore, balsamo mumie composito, superius descripto, & pelle arietina recenti inuoluendus est ægrotus, nam in tali pelle recenti, adhuc spiritus naturales ipsius animalis sunt qui summopere succurrunt partibus contusis, & roborant omnino partes. Victu interim humido & refrigeranti est vtendum propter periculum febris, propter internas enchymoses, donec decimus quartus dies transierit, vnde iuscula sua erunt alterata acetosa, portulaca, succo limonum, &

arantiorum aqua rosacea, & potus eius erit ptisan-
na. Ab omni medicamento purgante abstinend-
um est violento, & forti, quia eo multiplicatur
febris & enchymosis, sed si aluus non fluat ene-
matibus emollientibus & refrigerantibus utendum.

Quantum attinet ad contusionem particularem
alicuius partis, cum ferro aliquo, in aqua & aceto
madefacto, comprimenda est contusio, pedeten-
tim, ut balsamum, & sanguis qui est in parte
contusa cumalatus, redeat ad suas partes, tum vlti-
mo forti ligamento liganda est, superposito em-
plastro astringenti, ex fermento, aceto, & croco
marris parato. Quod si intra viginti quatuor ho-
ras, contusio sanata & curata non est, at enchy-
mosis magna sit, aperienda est scalpello contusio,
& lauanda, extracto Aristologiæ rotundæ, ter aut
quater in die, donec perfecte cicatrifetur vlcus &
curetur.

De vulneribus cum solutione vena & arteria.

CAPITULUM V.

*Vulnera ex
solutione
venæ.*

VULNERA in quibus venæ aut
arteriæ rumpuntur, differunt omni-
no, ab alijs, propter hanc hæmor-
rhagiam, seu sanguinis fluxum co-
piosum, qui in his contingit, præ-
sertim in ruptione magnarum venarum aut arte-
rarium, is enim sanguinis fluxus, illico compescen-
dus est, cum sanguis sit thesaurus vitæ, & spiri-

ritum, qui vna cum sanguine per totum corpus sparguntur, & deportantur, ad balsami naturalis nutritionem & conseruationem. Itaque si fluat sanguis, & pereat, & vna cum sanguine spiritus vitæ, & balsami fomes perire necesse est. Itaque compescendus est hic sanguinis fluxus, antequam curam vulneris aggrediaris; Vt autem hunc scopum pertingere valeamus, perpendendum est primo: An vulnerati permotus sit animus, ira aut aliqua alia animi passione, quæ quidem compescenda est & quiescenda, antequam media, sanguinem compescencia adhibeas, quia tunc temporis natura non recipit virtutes & efficacias remediorum cum sit in motu violento, & moueat sanguinem ad fluxum, Perpendendum etiam est, si sanguinis fluxus ex vena rupta dependeat ex coïtu venereo, vel ex ebrietate, & ciborum repletionem, vel ex motu violento aliquo corporis, vt saltu, tripudio, aut similibus, qui omnes motus, tum animi, tum corporis, temperandi sunt, & quiete aliqua extinguendi, antequam remedia nostra adhibeamus, alioquin enim periculum est, ne pars tumefiat in phlegmonem, & aliquando, in gangrenam & superaccidat febris vniuersalis, varijs symptomatis & periculis concomitata, quibus sæpissimè & citissimè succurrendum, relicta cura præcipua & principali vulneris nostri, vnde in longius tempus quam par sit, & postulet prudentia Chyrurgiæ, differtur, vulnerati solatium,

Postquam ergo sagaci mentis examine considerata fuerunt hæ omnes rationes supradictæ, de *Cura vul-*
 ueniendum erit, ad sanguinis fluxum sistendum *nerum ex*
 astringendo & ligando si fieri possit orificia vena- *solutione*
vena.

rum aut arteriarum quæ sanguinem fundunt superimponendo medicamenta Chymica astringentia & sanguinem innata virtute sistentia. Qualia sunt, terra exanimata, seu mortua vitrioli calcinati. Postquam enim vitriolum violentissimo igne calcinatum est ad rubedinem usque, & solutum in aqua communi, feces quæ relinquuntur ex solutione illa, modo edulcorentur omnino, & priuentur omni sale suo, qui sua est anima; terra illa deinde dicitur mortua & exanimata vitrioli, quæ citissime compescit & sistit, omnes hæmorrhagias tam externas, quam internas. Exterius applicatur cum albumine oui malaxando simul & agitando, & parti vulneratæ frigide applicando, interius verò sumitur cum succo granatorum acidorum, aut limonum, aut cydoniorum, ad quantitatem dragmæ vnius, & sistit omnes fluxus ventris & diarrhæas. Crocus etiam martis pollet virtute efficaci, ad sanguinem compescendum, & præsertim ille, qui paratur à Chymicis, ex chalybe candenti in aceto extincto, donec chalybs in rubiginem conuertatur, aut puluerem subrubicundum, qui pulvis in aceto stillatio digestus, donec coloretur acetum, & acetum euaporatum, linquit melleum liquamen in fundo alembici, qui liquor malaxatus & incorporatus farinæ fabarum, vel bolo armenæ, efficacissimum prebet emplastrum, ad sanguinem compescendum. Oleum etiam mercurij superius descriptum idem præstat, causticando partes & orificia venarum & arteriarum modo palea aliqua, hoc oleo delibuta pertangantur, quod caute peragendum est, propter inflammationem, quæ solet, ex caustico isto exoriri, si in magna

copia, oleum istud superimponatur, superiora iam dicta huic præstant, & anteposenda sunt. Præstat huic, lapis magnetis calcinatus & aceto extinctus, donec in puluerem conuertatur & albumini oui malaxatus & vulneratis superimpositus, gypsum etiã calcinatum & lotum, & sale suo per lotiones varias & iteratas priuatum, valet, & confert ad eundem effectum vulneribus superimpositum. Postquam sanguinem fluentem compesceimus; Vulnera deinde communi methodo antea descripta, ad cicatricem laudatam conducenda sunt, balsamis adhibitis.

De vulnere cum solutione nerui.

C A P V T VI.

NERVVS cum habeat originem à sale, quod est in humido radicali, seu quibus sub-balsamo vitæ, in quo spiritus vitæ stant ijs componentur. *Nerui quibus sub-balsamo vitæ stant ijs componentur.* qui sunt ignes inuisibiles humido aquoso, & humido fixo, seu terrestri puro, & limpido circumdati, vnde soliditas & transparentia in neruo est, neruus hic inquam compositus & conflatus ex tribus his substantijs mercurio, sale & sulphure, tubus & canalis, quo spiritus vitæ defertur vndique per vniuersa corporis membra, ad eorum nutritionem & conseruationem. Si lædatur in ipsa sua substantia, necesse est, corpori ipsi superuenire, & accidere, symptomata præter naturam complurima, vt con-

uulſione, ſpaſmos, motus, ſenſusque priuationes, & alia multa grauiſſima propter neruis miram armoniam & ad vitam, eiſdem neceſſitatem. Quibus vitæ malis vt medeamur neceſſe eſt, primo ſcire, quo genere læſionis, lædatur ipſe neruus, vel enim læditur punctiõne, vel ruptiõne, vel contuſiõne, his enim tribus tantum vulneribus lædi ſolet: quod vt procul dubio ſciamus, vulnus dilatandum eſt, in parte cornola, vt optime nerui læſionem videamus, id autem faciendum eſt, ſubtili ſcalpello & ſubtili manu, & cauendum ne neruus, iterum lædatur. Si punctus ſit tantum ſuperficialiter, & punctura non ſit, profunda, & magna, at perceptibilis, vnctiõne olei therebentinz rubei, calide ſuperimpoſiti citiſſime curatur. Si verò magna ſit, & apparens, & aliqua neruea ſubſtantia ſeu pars ſciſſa ſit, ſcindendus eſt omnino neruus, & deinde oleum iterum therebentinz rubeum rectificatum, calide ſuperimponendum, vel tinctura mumiz, ex ſpiritu therebentinz extracta, ſuperimponenda eſt calide, hæc enim citiſſime curat, omnia neruorum vulnera, præſcripto idoneo victus regimine, & miſſo ſemper ſanguine, è parte aduerſa & oppoſita parti vulneratz, ad reuulſionem faciendam, & inflammationem impediendam, id enim ſemper prius, faciendum eſt, antequam remedia adhibeas parti læſæ. Eſſentię euphorbij, rutæ, roſimarini, ſaluiæ, vermium terreſtrium, vitellorum oui, ſabinæ, reſinæ, ceræ, picis, & mellis præſtantiſſimę ſunt, & curant ci-

Balsamum tiſſime & tutiſſime vulnera neruorum. At datur
ad vulnera compositum balsamum cæteris prædictis præstan-
neruorum. tius, & nobilius, illud autem componitur ſequenti

methodo. ℞. Olei mellis rectificati. ʒvj. Olei
seminis ebuli & mirrhę an. ʒv. Balsami mumie
superius descripti. ℥ij. Misce seruetur ad vsus in
vasis vitreis optime clausis, balsamum etiam quod
per descensum elicitur ex catulis, si ter aut quater
rectificetur, præstantissimum etiam est remedium,
ad hæc vulnera curanda.

De vulnere cum solutione ossis.

CAPVT VII.

N vulnere cum solutione ossis, mul-
ta considerata sunt: primo, an os
fractum ruptumque sit, intra carnes
ipsas, absque læsione carnis aperta:
secundo an ipsius ossis fractura intra
earnes ipsas, sit cum fragmentis & frustulis, vel
tantum raphanidon (vt inquit Galenici) sit
fractum os, vel in longum scissum: tertio an fra-
gmenta ipsius ossis fracti adhæreant & iungantur
omnino perioestio, quod est membrana, qua im-
mediate, ossa circumteguntur & beneficio cuius
ipsa ossa sugunt alimentum ex catne & venis, si
enim non adhæreant, tollenda sunt ipsa ossa &
fragmenta omnia, antequam remedia adhibeamus
vlla, si vero os tantum transuersim rumpatur ra-
phani instar colloquanda est pars, seu membrum;
quod patitur vulnus, in suo esse naturali & ligan-
da secūdum artem & quies omnino toti membro,
& corpori imperanda, donec natura callum ob-
ducatur & porrum vt dicūt, vice ossis, quod solet fieri

*De vulnere
cum solutio-
ne ossis &
eius cura.*

intra quadraginta dies. Interim victus refrigerans & humectans ægroto est imperandus, sanguis mittendus, ex parte opposita parti vulneratæ. Ad febrem & inflammationes quascumque impediendas & arcendas, si in longum sit scissum, & adhæreat periostio, non auferendum est os, sed pars liganda, & in suo naturali situ, & esse collocanda, & eadem methodus obseruanda in hac fractione, vt in ea quæ sit raphani instar. Postquam ligata sunt membra, possunt exterius applicari balsama aglutinantia superiori capite enarrata, conferunt enim maxime omnia & præsertim balsamum mumie compositum & simplex, & balsamum ex catulis quibus balsamis, ad maiorem efficaciam: poterit permisceri oleum ex ossibus humanis extractum, & rectificatum, & oleum simphyti maioris seu consolidæ maioris, quæ omnia balsama multiplicanti, & adaugent virtutes & emergias prædictorum balsamorum, ita vt mirandos præstent effectus, in aglutinatione ossium fractorum.

De Vulnere animalium venenatorum.

C A P V T . V I I I .

*De vulnere
venenato &
eius cura.*

VULNERA quæ infliguntur ab animalibus venenatis, non differunt inter se, ab alijs, nisi ratione veneni, quod animalia ipsa, suis moribus infundunt, in ipsa vulnera, ratione cuius veneni, particularem & peculiarem exigunt curam, ratione solutionis continui & aglutinationis ipsius solutionis con-

ueniunt & quadrant omnino, at in hisce vulneribus venenatis, solutionis ipsius continui aglutinatio, non est magni momenti: imò ratione ipsius curæ, est vltima in executione, præcipuum quod vrget, est venenum, quod in primis, est extinguendum, & è vulnere tollendum, & erradicandum. Vt autem methodicè id fieri possit, sciendum primo est, quid venenum sit, & qua ratione, suam exercet vim, & facultatem lethiferam, vt autem id sciatur, sciendum etiam est, quid sit alimentum & qua ratione sint inter se contraria, alimentum & venenum, contrariorum enim eadem est scientia, alimentum ergo, ex Chymicorum Philosophorum sententia (quæ quidem hac in re aliorum Philosophorum sententijs, & opinionibus præponderatur) est substantia similis & homogenea substantiæ, qua nos nutrimur & conseruamur, & partes corporis nostri conflatae sunt, vel est substantia similis & homogenea humido radicali nostro quo viuimus, quæ substantia separatur à calore & attrahitur, per similitudinem suæ substantiæ, ab his omnibus quæ in alimentum sumuntur. Vnde verissimum est, alimentum esse substantiam puram quatuor elementorum virtute cœlesti, seu spiritu æthereo, & vitali, impregnatam, quæ à calore naturali, animalium separatur ab esculentis, & poculentis omnibus, vt fomentum & conseruationem sui ipsius recipiat, hinc veneni definitionem colligere facillimum est, tamquam aliquid alimento contrarium, & sic verè definietur, venenum est substantia, quædam impura, dissimilis, & etherogenea, substantiæ, qua viuimus, & partes nostri corporis conflatae sunt, vel

est substantia dissimilis, & contraria humido radicali nostro, quo vivimus, quæ substantia crescit, & ortum habet, ex excrementis vitalis substantiæ, in quibus vis & efficacia mortis consistit. Vel in genere, venenum dicemus impuram & excrementitiam elementorum nostrorum substantiam, nullo cœlesti spiritu æthereo & vitali, impregnatam, at realgarinis virtutibus scatentem, & turgentem quibus vitæ spiritus suffocatur, & extinguitur. Itaque cum iam sciatur quid sit venenum, potest facili negotio medicamentum & remedium, & apponi, ut virtus eius evanescat, nec in vulneribus quibus infunditur, suam exeret facultatem, & retundatur & disperdatur.

Cura vulneris venenosa. Cum ergo vulnus aliquod venenatum, tibi occurrat, quod in imprimis agendum est, balsamo vitæ, tum ipsius vulneris, tum totius corporis succurrendum est, alexiterijs, quibus turgēt Chymicorum myrothecium. Si quis morsus fuit & vulneratus ab apibus, à vespis, à serpentibus & ab alijs animalibus venenatis, quibus terra nostra & regio scatet, illi ipsi succurres, solæ aquæ theriacalis lotionē, cum sale communi calcinato, cucurbitulam prius applicando vulnere, ut fortius, & citius attrahatur virus veneni, quod adhuc in superficie vulneris residet, quod si profundius quàm in superficie ei aculatum sit, oleum myrrhæ, est applicandum, & vulnus lauandum aliquo sale serpentis, in aqua theriacali, cuius etiam serpentis salis, in aqua theriacali soluti, dragma una potanda est, ut vicus veneni ponitus extinguatur: observato victus regimine refrigeranti & astringenti, ut in febribus pestilentibus, si vulneris ita postulet & exi-

& exigit periculi ratio. Si verò vulnus infligatur ab aliquo alio animali, quod potentissimum, & lethale habeat omnino venenum, quale est venenum rabidi canis, viperæ, scorpionis & similia animalium, quæ venenum subtilissimum & acutissimum habent, quod citissime penetraret totum vitæ balsamum, & suis inficiat qualitatibus, huic vulneri possumus mederi vnico remedio chymico, quod potentiam habet & efficaciam, omnia venena euincendi: est autem istud remedium, spiritus salis purus, & rectificatione multoties iterata, ab omnibus excrementis vindicatus, & corpori suo itidem puro, & calcinationibus multis, & sæpe iteratis, cum lotionem multiplici, ab omni excremento terrestri vindicato, coniunctus: hic spiritus & corpus suum, simul iuncta, sunt remedium potentissimum & efficacissimum, imò & certissimum vulnere omnium venenatorum, quæ ab animalibus venenatis infliguntur. Qui huic certissimæ veritati fidem recusant, perpendant quæso, & rationis lance præponderent virtutem aquæ marinæ in curandis vulnere rabidi canis; hæc enim solo aquæ marinæ balneo curantur, ratio autem est, quod mare abundet tali spiritu qui incoagulatus & infixus, suas permeat, aquas & inflat, vnde cum quis vulnere venenato infectus his proluitur aquis, spiritus salis statim penetrat vulnus, & venenum ibi latitans, sua innata facultate extinguit, imò & alijs suis manifestis qualitatibus, balsamum naturale ipsius partis, à putredine conseruat. Ità vt sic præseruatum, ad naturale suū esse, seipsum ipsummet redigat, & solutionem continuè curare aggrediatur, hoc autem

remedium paratur difficillimè, & postulat, doctum & patientem artificem, propter difficultates & longinquitatem suæ præparationis, quòd pharmacopolis nostris durum penitus est, & nimis arduum; nihil enim amant, nisi quod paratu facillimum est, & quòd citò crumenas implet, ità ut faciant & parent remedia, non sanitatis ergo, sed auaritiæ, & ditandi causa. Si quis medicorum noctes, & dies, annos & menses, & totum vitæ suæ cursum impendat præparationibus Chymicis, & inquisitioni noui alicuius medicamenti, ut locupletius antidotarium reddat, & maiorem constituat medicamentorum suppellectilem, statim omnes eum ipsum inuidiæ stimulis lancinant & mordicant, & audacem prædicant, & temerarium medicum, qui omni spreta ratione & methodo, ægrotos præcipitat, leui quacumque occasione, ut medicamenta sua tentet, & probet, quod mihi contigit in natali mea ipsa ciuitate Castronouodarensi, in qua semper omnes pharmacopolas, imò & medicos alios omnes, non commilitones, sed Zoilos inuidiæ plenos habui. At non me terruit vnquam hoc humanæ miseræ telum, imò potius, aduersus ipsum fortior, contractis supercilijs steti, & audentior iui, ut medelam ferre possem omnibus malis, assumptis vndiquaque medicamentis, & quòd ex Galenico fonte haurire non poteram, id ipsum ex mari Chymico, expiscari non erubesceram. Itaque si in cura vulnerum canis rabidi, non satis valeant medicamenta Galenica, eritne dedecus medico, si recurrat, ad fontes Chymicorum, ut inde hauriat aquas tanti veneni viâtrices? si verò non habeat salis spiritum, ut

huic veneno subuenire possit, poterit medicus Spagyricus sequenti vti methodo.

Scarificetur vndiquaque vulnus & dilatetur: vt ex paruo fiat magnum & sanguis effluat: quamdiu effluere poterit, deinde comprimendo vulnus & aqua salita lauando, iterum compelletur ad sanguinis fluxum, vt venenum vnà cum sanguine, & sanie foras effluat. Deinde adhuc cucurbitulæ, cum multa flamma applicentur vulneri, vt attractio maior fiat, applicatis cucurbitulis, & sæpe iteratis, vngatur vulnus oleo Mercurij, vel aqua forti, aut causticis, in aqua ardenti dissolutis, vt si quid veneni adhuc latitet in partibus ipsius vulneris, aduratur & in aliam conuertatur naturam, adurentibus hisce medicamentis, quæ potentiali suo igne profundissimè penetrant, & vulnus ipsum summopere inflammant, ita vt per inflammationem attrahant superficialiter humores adhuc profundos: & sic natura ipsa ex toto corpore, vt extinguat illum ignem, humorem illuc admittit, vnde in illa admissione, venenum etiam admittatur vnà cum humoribus, ibique ambo putrescunt & formæ veneni exeunt, illæso corporis totius balsamo, interim dum hæc fiunt, partibus internis & cordi præcipuè est succurrendum aqua theriacali, assumpta, cum oleo Spagyricè præparato ferri, seu martis, ad quantitatem guttularum decem, aut duodecim in vncia & semisse aquæ theriacalis si non adsit febris, si verò febris adsit, in vncia vna succi limonum dari etiam poterit: caro serpentis alicuius sale communi decrepitato condita, vel sal serpentis alicuius, quod potentissimum est remedium, aduersus omnia venena, si sumatur in aqua

cardui benedicti aut vlmariæ , ad quantitatem dragmæ vnus , supersudando quantum fieri potest , per decem aut octo dies , iteratis iisdem positionibus , vt venenum ad superficiem è centro pellatur , potest etiam dari ad maiorem efficaciam , Deique gloriam & laudem qui benigne vbi malum , ibi remedium posuerit , sal ipsius canis rabidi , qui ex combustione ipsius corporis elici potest vt artis est , quique purificatus & lotus filtrationibus & lotionibus , ad quantitatem dragmæ vnus in vncia vnica aquæ theriacalis , vel vlmariæ poterit propinari singulis matutinis horis ieiuno stomacho , donec conualuerit omnino æger , & quadraginta dies transierint , per quod omne tempus vulnus semper apertum tenendum est , & ne coalescat & cicatrizetur impediendum omni arte adhibita , vt venenum inde exire possit facilius , quàm per reliquas corporis partes , sic Deo dante habebis absolutam canis rabidi vulneris curam , medicamentis hisce Chymicis , quæ cum putredinem nesciant , putredini maximè resistunt , & hinc omnibus rebus quæ inducunt putredinem , etiam obsistunt , quod in curandis vulneribus , precipuus debet esse scopus : Si enim medicamenta quæ foras applicantur corruptioni obnoxia sunt , imò & corrupta ipsamet , qua ratione & qua mente potest concipi , vt vulnus ipsis medicamentis curari possit , nihil enim dat quod non habet , sanitas & incorruptibilitas (vt ità loquar) in vnum concurrunt , si ergo medicamenta communia incorruptibilitatem non habeant , imò ipsa corrupta sint (nam pulueres radicum , & herbarum , & ipsamet olea , quæ compositionem eorum ingrediuntur

eur, cariem & rancorem effugere non possunt, unde tetrus odor & fætor in emplastris, & vnguents communi methodo paratis (si ergo hæc medicamenta communia corrupta sint, qua ratione poterunt dare vulneri sanitatem, si incorruptibilitatem, ipsi vulneri præstare nequeant, neque eius balsamum impedire, quin corrumpatur, & putrescat? hoc est velle curare putredinem putredine, & Hippocratis oraculo, fidem non adhibere, quod iubeat, contraria contrarijs esse curanda. Resipiant quæso Medici Galenici, qui omni sprete rationis lance, medicamenta Chymica, imò, & totam artem Chymicam floccipendunt, in eamque vlulant, veluti canes in lunam, at eorum vlulatus, nec splendorem eius diminuet nec extinguet, quin radijs suis collustret infinitos Hermetis filios & alumnos, qui pretium suum, condignis verbis extollent, eique templa & altaria honoris & laudis, mente pura, & non fucata construent, in eiusque tholis spolia ampla inimicorum omnium suorum suspendent.

De Vulneribus Sclopetorum, armorumque aliorum igneorum.

CAPVT IX.

Vulnera omnia quæ ab armis igneis sunt, non differunt ab alijs quæ in superioribus capitulis tractauimus; habent enim solutionem continui omnia communem, & multa alia quam plurima sympto-

mata, nempe solutionem nervi, venæ, arteriæ & ossis, & præterea dolorem, inflammationes & totius corporis febrem: at hæc tamen vulnera differunt ab alijs, quod in his fit adustio partis vulneratæ, veluti facta fuerit ab aliquo ferro candenti & ignito, propter illam adustionem & aggregata omnia dicta symptomata, quæ in his vulneribus reperiuntur, hæc vulnera peculiarem exoptulant curam. Ità vt cum hoc vulnus sit quasi compendium reliquorum omnium vulnerum, cum in solo ipso vulnere, alia cætera comperiantur, necesse etiam est excogitare remedia quæ propria sint & conueniant omnibus vulneribus, & simul curent eorum omnium symptomata. Adustio quæ in hisce vulneribus comperitur, aduenit ex motu illo violentissimo, quo voluitur & fertur pila illa plumbea aut ferrea, quæ ex illis instrumentis ferreis, igneo puluere & tormentario plenis, igne concepto foras cum violentia pelluntur & emittuntur; in illo enim motu violentissimo, incalcescit pila illa, ità vt candeat & ignescat: quocirca dum aliquas corporis partes vulnerat, suam ignitam & candentem facultatem parti imprimat, eamque adurit, ac si esset aliquod ferrum, igne ipso concalescens & ignitum. Addam & ego quod ex puluere tormentario ipso, quod componatur & fiat ex sulphure saleperra & carbonibus, simul malaxatis & alchoolizatis permixtis, crusta quædam salita igne potenciali plena, cooperiatur pila illa plumbea, qua vti solent milites, ad instrumenta sua bellica implenda & sarcienda, beneficio cuius crustæ salitæ & ignitæ, carnes vulnerum aduruntur, & caustificantur, vnde necesse

*Vulnera
sclopetorum
qua ratione
differant ab
alijs.*

est medicamentis proprijs & conuenientibus illam
 adustionem tollere, quod sequenti methodo fiet.
 Imprimis applicandū est vulnere recenti vnguen-
 tum refrigerans saturni, descriptum capite de cry-
 sipelate, sectionis primæ huius operis, quod ex
 aceto stillatitio & minio, litargyrio, aut calce plum-
 bi paratur, cum oleo rosaceo: postquam viginti
 quatuor horæ transierint, ab applicato vnguento
 illo sæpius iterato intrà illud tempus, vt virtus
 caustica omnino tollatur & extinguatur, mitten-
 dus est sanguis ex parte opposita parti vulneratæ,
 ad reuulsionem faciendam, ne balsamum vitæ, ni-
 mia copia ruat, in partem vulneratam, & copia sua
 producat obstructions, & hinc caloris naturalis
 euentilationis prohibitiones, vnde inflammatio-
 nes & multa alia grauissima symptomata: Misso
 sanguine ad quantitatem viribus ægrotantis cor-
 respondentem, immittendum est in ipsum vulnus
 ipsum oleum myrrhæ, permixtum in æquali
 quantitate cum extracto Aristolochiæ rotundæ, vel
 cum extracto symphyti maioris, cum aliquibus
 guttulis spiritus salis, & olei rectificati garyo-
 phillorum: hoc balsamum mirum est, in curandis
 hisce vulneribus, modo syphone aliquo in omnes
 eius sinus penetret & immittatur, & si vulnus ha-
 beat exitum, oportet vt balsamum istud exeat, ab
 illa parte, & sic perfecte colluat totum vulnus.
 Quod si vulnus non habeat exitum, at vnum tan-
 tum profundum foramen, in quo adhuc pila
 plumbea superstes est, quod in hoc vulnere facien-
 dum est, ante applicationem balsami, est pilæ il-
 lius plumbeæ extractio, aliarumque rerum hete-
 rogenearum, vt sunt fragmenta ossis, & vestimen-

*Cura vul-
 neris sclope-
 torum.*

ti, & alia multa quæ in instrumentis bellicis reposita inueniuntur, quæ omnino extrahenda sunt, vt vulnera agglutinari & curari possint: postquam ergo extracta sunt volcellis, & alijs instrumentis Chirurgicis illa omnia, applicandum est balsamum superius dictum, & continuandum donec curatum absolutè sit vulnus: imperandum est etiã vulnerato vt partem vulneratam immotam teneat, nam si ligamenti id facere cogatur, periculum est ne propter ligamenti violentiam, dolorem patiatur multum & grauem, quod omnino euitandum est, vnde ligamenta omnia stricta fortia, & pixides cupreæ vel ligneæ, quas Chirurgi excogitarunt ad partes vulneratas inuitis vulneratis, immotas tenendas, improbandæ omnino sunt, quòd dolorem excitent, quod omnino euitandum: nam natura dum molitur curam, nullum excitat dolorem: vnde Chirurgus prudens & doctus, cum sit naturæ seruus, sequi omnino debet naturam & imitari, vt autem ad hunc scopum queat collimare Chirurgus, multa sunt apud Chymicos Medicos balsama, vulnera omnia curantia absque vllò dolore. At inter ea ipsa, quæ ego in scriptis Chymicis reperi, tria tantum notatu dignissima comperi, quibus Chirurgus vti poterit. Primam sic componitur: Accipienda est caro humana recens & sani hominis, ad quantitatem trium aut quatuor librarum, deinde ℞. Pulueris radicis Aristolochiæ libram semis, radicis symphyti maioris libram vnam, rhapontici vncias duas: Rheubarbari optimi vnciam vnam, baccarum succi vnciam vnam, croci martis vncias tres, minij vnciam vnam, florum hypericonis manipulos duos, pilocellæ & mille-

folij an. m. j. linguæ serpentis m. vj. folij serpentariæ maioris m. j. iartii m. β. foliorum lauri m. j. betonicæ & florum eius an. m. ij. corticis mali granati, & quercini an. ℥. j. fructuum rubi. ℥. ij. omnia contundantur, & caro rumpatur in frustula, & bulliant simul per duos dies, in vase duplici optimè obturato, cum optimo vino rubeo, imponendo semper vinum, dum inter bulliendum consumitur, peracta hac coctione, materia prælo est torquenda, ut exprimaturn vinum, & succus rerum quæ motionem passæ sunt, magma quod ex expressione relinquitur magno igni committendum ut calcinetur, & reducatur in cineres albissimos, qui coniungendi sunt decoctioni præcedenti, & huic addendæ sunt olei therebentinæ vnciæ tres, olei myrrhæ 3. ij. olei garyophyllorû, 3. β. olei ceræ 3. iij. olei mastichis 3. iij. olei Sacchari 3. iij. Extracti sanguinis humani, seu tincturæ ipsius ℥. β. misceantur, & in phiala vitrea forti & capaci, imponentur & obturentur, & digerantur in cineribus tepidis per decem, aut quindecim dies, deinde bulliant simul aperto vase, donec consumatur, & euaporetur liquor humidus & aquosus, relicto tantum oleoginoso: deinde dum adhuc calet filtrandum oleum ut separetur à cineribus, & partibus crassis & terrestribus, & reponendum in vas vitreis obturatis, ad vsus nostros mirandos & stupendos.

Secundum balsamum quod ego miratus sum *Balsamum*
 sæpissime, est ex Antimonio, sequenti methodo. *Antimonij.*
 ℥. Antimonij crudi & Mercurij sublimati an. ℥. ii. reducantur, in alchool tenuissimum, & deinde misceantur simul & indantur vitreæ retortæ, &

distillentur lento igne, gummi quod egreditur re-
ctificetur semel in noua retorta, deinde postquam
rectificatum fuerit gummi istud, ponatur in phia-
la vitrea capaci & super illud proiciatur magna,
quantitas aquæ laudati fontis, limpidæ & claræ,
& permisceantur simul, & conuertantur in lac,
super sedeant deinde, vasque quiescat, vt hypostasi
facta, aqua clara quæ supernatat pulueri albo, per
inclinationem auferatur, addendo nouam aquam
laudati fontis, & iterum agitentur simul & mo-
ueantur & quiescant: vt iterum hypostasi facta,
per inclinationem, auferatur eadem aqua clara, &
coniungatur priori in vase aliquo vitreo reserva-
ta, opus hoc iteretur tamdiu, quamdiu aqua quæ
superfunditur pulueri albo, acris est & acetosa,
pulis hic albus sic lotus & dulcoratus: potest re-
seruari ad purgationem vniuersalem cuiuscumque
morbi, aqua verò acetosa distillanda est, calore
leui cinerum, donec guttæ quæ exeunt, acescant,
tunc temporis finienda est distillatio, & quod re-
manet in fundo alembici acre, & valde acetosum
accipiendū & superfundendū est, Antimonio cru-
do in puluerem tenuissimum reducto, in vase vi-
treo oblongi colli, & per mensem integrum di-
gerendū in cineribus tepidis, donec coloretur An-
timonii acetum, seu spiritus acetosus, in rubicu-
dissimum colorem, instar sanguinis: hæc deinde
tinctura auferenda est per inclinationem, & nouus
spiritus acetosus eiusdem antimonii superfunden-
dus & iterum digerendus, donec coloretur vt ante,
& sic tota tinctura antimonii extrahenda est, quæ
distillanda est leuissimo calore balnei, donec gut-
tæ flauescant, tunc temporis cessanda est distilla-

tio, & magmati melleo, quod in fundo alembici remanet, superfundendus est vini spiritus rectificatus, & digerendus donec coloretur, & auferendus per inclinationē post colorationē, & iterum superfundendus novus est spiritus, & digerendus, donec iterum tota extrahatur tinctura beneficio viui spiritus, hic spiritus tinctus, distillandus est leui calore, donec eius guttæ flauescent: tunc temporis mutandum est recipiens, & vera tinctura Antimonii recipienda, quæ est balsamum mirum, quo uti possumus ad vulnera omnia absque dolore curanda, imò omnia vulnera tam interna, quàm externa, & optimum est arcanum ad lepræ moderanda symptomata, & leniendam eius ferocitatem. Multi sunt Chymicorum, qui in descriptione istius balsami, acetum commune stillatitium assument, at decipiuntur omnino, nulla enim tinctura elicitur aceto communi stillatio, nam ipsemet expertus sum tincturam antimonii extrahi solo suo spiritu acetoso, ut experientia ipsa testari poterit cuilibet Chymico.

Tertium balsamum quo uti possumus ad vulnera nostra curanda, potest desumi ex carne hominis vel carne cerui, sequenti methodo. ℞. Carnis humanæ, vel ceruinę. lb. vj. Scindantur in minuta frustula, & indantur in phiala vitrea obturata, & bulliant in balneo mariæ per quatuor horas continuas: deinde dum adhuc calet vas, aperiatur, & per inclinationem auferatur liquor carnis humanæ, aut ceruinę, magma vero quod in fundo vasis remanet comburendum est, & calcinandum fortissimo igne, ad cineres usque; ex cineribus per aquam communem sal extrahendum est, ut ar-

is est, & purum putum factum calcinationibus multis & lotionibus iteratis conuertendum est, & coniungendum liquori scto, cui denuò est adiungendum sal ex ossibus humanis extractum, aut ceruinis, & sal etiam hypericonis ad quantitatem vnciarum trium, aut quatuor si fieri potest, vt conseruari possit illæsus & incorruptus liquor balsamicus carnis humanæ, aut ceruinæ: huic adhuc mixtioni & compositioni addendum est oleum therebentinæ & ceræ, ad quantitatem medijs ponderis totius commixtionis, & sic conflatum hoc balsamum reponendum est, in vasis vitreis perquam optime clausis ad vsus nostros.

Multa alia sunt balsama, apud Chymicos quibus vulnera omnia curari possunt, at hæc supradicta mihi magis arrident & placent, non contemnò tamen alia, quibus omnibus balsamum Antimonij enarratum antepono, & consulo omnibus Chirurgis vt præ manibus habeant; nam si illud debite præparatum possideant, non egent medicamentis alijs, vt curent cutaneos omnes morbos, modò victus præscribatur opportunus & conueniens, vt in vulneratis ab armis igneis, & tormentariis præscribendus est victus humidus & frigidus, ad arcendas phlogoses, tum generales, tum particulares ipsius vulneratæ partis, vinumque prohibendum est, donec septimus saltem dies transierit, aut decimus quartus, in quibus solent exoriri omnia periculosa vulnerum symptomata, & loco illius possunt vti ptisana, cum syrupo limonium & guttulis nonnullis olei vitrioli, vel sulphuris, iuscula vulneratorum alterari debent cucurbitis, cucumere, melone, portulaca, lactuca, &

cichorio, & possunt edere omnes iuvenes carnes, & pisces omnes, & cum hoc victus regimine Deo dante, ad laudatam & breuem vulnerum omnium cicatricem & agglutinationē perueniet Chirurgus prudens doctus & diligens, cui regimini addet vulnerum nitorem, hoc est, vt quotidie vulnera abstergat ab omnibus excrementis, imò membra vulnerata ipsa, & totum corpus, à fuliginibus crassiss, & alijs excrementis emunget, vt corpus transpiret, & membrum vulneratum, ne hinc exsurgant multa symptomata, quę non ex vulnere, at ex transpiratione impedita exoriri solent.

De Vulneribus Capitis.

C A P V T X.

AP V T cū in se coërceat omnes animę facultates, sit domicilium ipsius animę, & organum sensuum omnium, si vulneretur profundo aliquo vulnere, ità vt cranium ipsius offendatur, symptomata multa patitur peculiaria, quibus alię partes vulneratę non afficiuntur, veluti sunt conuulsiones vniuersales, spasmi, stupores, diminutiones sensuum cū priuatione vocis, quę omnia symptomata originem habent ex partibus læsis, & offensis, quę cranio coërcentur, læsę enim hæ partes vel per se, vel per sympathiam & communicationem, patiuntur alterationem in suo balsamo naturali, fixo vel infixo, quod est causa proxima & immediata animę facultatum & virtutum &

De vulneribus capite.

potentiarum organicarum. Chirurgo itaque cui erunt eiusmodi vulnerati, competet vulnera ipsa speculari, & videre an profunda valde sint, & qua in parte capitis sint, quæque ossa cranij offendantur & futuræ, vt iudicium firmum & certum de his vulneribus ferre possit. Si pericrainû solum quod est membrana carnosâ cranij lædatur, illud vulnus facillimæ est curæ, breuissimoque tempore agglutinationem adipiscitur, methodo communi curandi vulnera simplicia: si verò cranium offendatur, quod læsum est in ipso cranio tollendum est prius ante curationem ipsius vulneris, dilatando imprimis vulnus vt partes omnes ipsius læsi cranij conspiciere valeamus: deinde partes omnes ipsius cranij læsæ, auferendæ sunt instrumentis Chirurgicis, quibus turget Chirurgiæ supellex: cerebri verò substantia cooperienda est linteo aliquo delicato, balsamo humanæ carnis peruncto, quod antea descripsimus, regimen victus optimum & medicum obseruando, & sanguinem mittendo è basilica partis affectæ, eiusdem lateris, viribus ægrotantis correspondentem, ad reuulsionem faciendam, ne sanguis concurrat ad partem vulneratam, ibiq; putrescat & causentur varia symptomata vulneribus eiusmodi frequentia, quibus vt occurramus tutissimum est remedium sanguinis missio, quam postquam celebrauerimus methodicè, vulnus ipsum tantum linteis delicatulis, balsamo carnis humanæ supradicto perunctis, & modicè de libutis cooperiendum, cauendo ne magnâ copiam balsami in ipsum vulnus immittamus, eò quod balsami ipsius substantia ingrederetur substantiam cerebri, & ipsam læderet, quod non so-

lūm in balsamo obseruandum est, sed etiam in omnibus aliis medicamentis, vulneribus capitis applicandis; nam substantia ipsa cerebri non patitur ullam aliam substantiam, quin lædatur ab illa, unde non lauanda sunt vulnera capitis, in quibus cranium sublatum est, & ipsa cerebri substantia denudata est, sic sola applicatione balsami carnis humanæ, eiusque perunctione curabuntur Deo dante omnia capitis vulnera, & symptoma omnia grauissima cuitabuntur, perungendo eodem balsamo spinam dorsi, & partes capitis vulnere collaterales.

De Vulneribus Pectoris.

C A P V T X I.

V L N E R A pectoris aut profunda *De vulne-*
sunt, aut superficialia, quæ superficialia sunt, nullo modo ambigendum *ribus pecto-*
ris.

est quin simplicia sint vulnera, & quin curentur eadem ac simili methodo vulnerum simplicium. Quando verò profunda sunt, vulnerantque partes ipsius thoracis internas, tunc temporis peculiarem expostulant curam, & distinguuntur ab alijs simplicibus vulneribus. Perpendendumque Chirurgo prudenti & docto, qualēnam sint vulneratæ partes. An pulmones, vel mediastinum, an Diaphragma, vel vena porta, vel cor. Omnes enim hæ partes considerandæ sunt, tamquam vitæ necessariò interuenientes, quarum partium vulnera lethalia fere

sunt omnia, & adhuc lethaliora sunt propter dispositiones prapras harum partium, ad morbos fixos & hecticos, in nonnullis subiectis. Qua ratione consulo, omni prudenti Chirurgo ut illico in vulneribus profundis pectoris, in quibus aliqua pars vitalis, aut vitæ inseruiens læditur, recurrat ad prognosticū mortis, ne infametur præsidia quæ multis fuere salutis, nèue videatur Chirurgus eum occidisse quem fors ipsa peremit, factò tali prognostico, recurrendum est deinde ad remedia salutaria, nec propterea debet Chirurgus auxiliares vulnerato suo recusare manus, quod sequenti methodo facere poterit.

In primis debet vulnus ipsum spatula sua argentea, vel candela aliqua tenui percontari, ut sciat à quibus partibus tendat & quas vulneret. Deinde vulnere applicandum est emplastrum refrigerans & astringens, descriptum in capite de vulneribus simplicibus, & statim mittendus est sanguis ex basilica opposita parti vulneratæ, ut reuulsio fiat, & vulnerato imperandum est, seu consulendum, ut cubet super vulnus suum, ut sanguis effusus in capacitatem thoracis effluat foras per orificium externum vulneris. Post duodecim horas ab applicatione emplastri astringentis & refrigerantis, renouandum est illud ipsum emplastrum ter aut quater, & singulis vicibus pus & sanies ipsius vulneris extrahenda sunt, & abstersum perquam optimè vulnus perungendum est balsamo sulphuris superius descripto, capite de gangrena Sectionis primæ, & vulneratus debet semper accumbere vulnere suo, ut pus & sanies exeat & reliqua omnia quæ sunt vulnere extraneæ,

nea, semper solo balsamo sulphuris perungendum est vulnus missis omnibus alijs remedijs, solo enim illo, & vnico possunt optimè curari omnia thoracis vulnera. Tinctura etiam Aristolochiæ rotundæ oleo violaceo dissoluta confert maximè ad eandem curam: at sulphuris balsamum præstat.

In hisce vulneribus solent superuenire multa grauissima symptomata qualia sunt febres, difficultates respirationis & vrinæ, quibus omnibus possumus subuenire optimo victus regimine, refrigerante putà & humectante, & mediocriter abstergente. Vinum omnino prohibendum est & loco illius vtendum ptisana alterata syrupo de liquiritia, & de russilagine cum guttulis nonnullis olei seu acetisulphuris per campanam facti. Lac asininum & humanum imperandum vt bibant toto curationis tempore, & iuscula sua alteranda sunt herbis pectoralibus.

Datur & aliud balsamum sulphuris superiori præstantius ad curanda prædicta vulnera, quod præparatur ex floribus sulphuris in spiritu therebentinæ decoctis in vitreo vase obturato, donec rubescat vt sanguis spiritus: hic spiritus tinctus supermiscendus cum optima aqua ardente alcoholizata, & digerendus est, donec tinctura sua spoliatur, & transeat in aquam ardentem, quæ distillanda est leuissimo calore, vt in fundo relinquat sulphuris tincturam, quæ fortissimo igne compellenda est in nouum recipiens vitreum, & seruanda ad vsus, potest applicari externè, & assumi internè ad quantitatem guttularum, decem aut duodecim cum lacte humano.

Balsamum etiam quod præparatur ex margaritis

preciosis, præstantissimum est remedium in curandis pectoris vulneribus : præparatur autem aceto stillatio, in quo dissoluuntur margaritæ, digestionibus varijs & iteratis, in eodem aceto renouato & iterato, super sal quod relinquitur ex euaporatione primi aceti dissoluentis illud sal purum factum solutionibus in aqua communi factis, & euaporationibus multoties iteratis, soluitur in spiritu optimo vini, & simul in vase vitreo oblongi colli digeruntur : deinde per distillationem separatim spiritus vini, & vltimò in recipienti nouo colligitur spiritus, seu balsamum margaritarum, quod phthisicis curandis, & vulneribus pectoris omnibus alijs remedijs & medicamentis præstat, & antecellit : potest etiam idem spiritus margaritarum decorandę faciei mirum esse pigmentum.

De Vulneribus superioris & infimi ventris.

CAPVT XII.

De Vulneribus superioris & infimi ventris.

Vulnera superioris & inferioris ventris si profunda non sint, nec vulnerent partes internas in hisce locis contentas, non differunt à vulneribus simplicibus, & debent curari vt simplicia vulnera : quod si profunda sint, & vulnerent partes internas, tunc temporis differunt valdè, & periculosa sunt secundum partes quas vulnerant ; ventriculus enim si vulneretur in sua substantia, & ità profundum sit vulnus, vt vndi-

quaque perforetur conclamatum est de salute ipsius vulnerati; ventriculus enim pars est spermatica, numquam agglutinationem & coagulationem recipit: si verò superficiatim vulneretur, potest curari in optimè temperato, & euchymo viro, à prudenti Chirurgo, & experto, & docto, medicamentis & balsamis adhibitis ex artè, & præscripto optimo viuendi regimine. In eo vulnere subueniunt dolores ingentes & crudeles, quibus succurritur oleo therebentinæ, & balsamo mellis & sacchari; plurimum enim conferunt hæc balsama, in ventriculi vulneribus curandis & agglutinandis: sumuntur ad quantitatem dragmæ semis in lacte humano, & applicantur exterius tepide immitendo in vulnus ipsum ipsa balsama. Si verò hepar ipsum vulneretur profundè valde, conclamatum omnino est de salute ipsius vulnerati; si vero superficiatim tantum, potest in euchymo corpore curari hoc vulnus, appositis balsamis sanguinis humani & carnis humanæ, & interius assumptis, ad quantitatem dragmæ vnius cum dragma semisse essentia ferri, in iusculo optimo, aut lacte humano vstulato chalybe candenti: balsamum etiam antimonii superius descriptum multum & plurimum confert ad curationem horum vulnerum; sed omnibus præstat tinctura sanguinis humani, & balsamum carnis humanæ, quod est omnibus anteferendum. Interim dum hæc fiunt & vulnus sic tractatur, non est silentio transeundum, quod mittendus est sanguis ex basilica brachii dextri ad quantitatem viribus vulnerati correspondentem, & vulnerato consulendum vt semper & assiduo, vulnere suo accumbat, vt pus & sanies foras ex-

cant, ne pariant copia sua inflammationes internas & phlogoses.

Essentia ferri & essentia coralli multum etiam confert, ad curationem huiusce vulneris & splenis, qui, vt & hepar vulneratum curari debet, obseruando eandem methodum; non tamen adeo periculosiora sunt splenis vulnera, ac hepatis. Quod si omentum & intestina vulnerentur, sequenti methodo procedendum est ad eius curam; omentum imprimis illico intus suo loco collocandum est, & reponendum; quod si aliqua parte sui refrigeretur, illa pars secanda est, & reliquum omenti strictè ligandum est, & intus reponendum, & pars quæ resecta est, perungenda est, antequàm intus reponatur, balsamo carnis humanæ, vt citius coalescat, imò ligamentum ipsum, quo ligatur omentum delibutum debet esse, & madidum balsamo eodem: deinde comprimendum est vulnus, ne iterum exeat omentum, & balsamis antimonii, carnis humanæ, & tinctura sanguinis humanæ vulnus ipsum perungendum est ter in die, & vulnerato præscribendum est regimen victus humidum & refrigerans: oportet vt cibetur iusculis tantum alteratis lactuca, cichorio, portulaca, & acetosa, & adhuc parcè admodum cibandus est, ne copia ciborum ingestorum tumeant intestina, & sic impediatur eorum (si vulnerata sint) curatio; nam intestina eadem methodo curari debent ac omentum, non tamen villo pacto rescindenda sunt, sed consuenda filo aliquo tenui serico rubeo, balsamis prædictis delibuto, & vulnus externum hisdem balsamis semper perungendum donec coalescat: tinctura sanguinis humani potest

assumi interiùs, & potari in vulneribus intestino-
rum & ventriculi, vt citiùs coalescant & aggluti-
nentur: nec silentio & obliuione inuoluenda est
sanguinis missio, ad quantitatem viribus vulnera-
ti correspondentem: in omnibus vulneribus san-
guinis missio est potentissimum arcanum, vt symp-
tomata mitigentur, & ne noua oriantur, quod cu-
rationem valde accelerat.

De Vulneribus Articulorum & Iuncturarum.

C A P V T X I I I.

ARTICULORVM & iunctura- *De Vulne-*
rum vulnera differunt omnino ab *ribus arti-*
alijs omnibus prædictis vulneri- *culorum.*
bus, propter copiam neruorum,

ligamentorum, tendonum, muscu-
lorum, & ossium quæ in his repe-
riuntur, simul compacta & vnita, ad articulatio-
nem complendam & perficiendam; quæ omnia in
vulneribus eiusmodi, alterationem & morbum
patiuntur, ex sympathia, & vicinitate loci vul-
nerati: et si aliquando omnes illæ simul vulneren-
tur partes, propter magnitudinem vulneris, quod
cum ita sit, partes vulneratæ reijciendæ, & tol-
lendæ sunt, vt si ossa fracta sint, reijcienda sunt, si
nerui cõtusi valde, & scissi, scindendi omnino
sunt, & à vulnere alia omnia extranea reijcienda
veniunt. Antequàm curationẽ illius aggrediamur
reiectionis his omnibus, ad sanguinis missionem deue-
niendum est, & ad topica statim remedia recurren-
dum, & vt vulnus compositum est, sic & composita

requirit balsama vt curationem debitam habeat. Sed antequàm imponas balsama agglutinantia, applicandum est vulneri recenti emplastrum astringens & refrigerans, compositum ex croco martis, farina furua, aut farina hordei, aqua plantaginis, albumine oui, omnia permiscenda sunt in forma cataplasmatidis, & frigide vulneri recenti applicanda, vt inflammationem arceant, & sanguinem sistant: deinde duodecim transactis horis auferenda sunt, & vulnus aqua frigida lauandum, & abstergendum ab omnibus sordibus, & balsamis prædictis superioribus in capitulis perungendum: vel si Chirurgus non habent hæc balsama potest vti simili balsamo donec alia habeat, quod cito sic præparatur. Sumendæ sunt quatuor, aut quinque libræ carnis arietinæ, aut vituli, aut bouis, & in frustula conscindendæ sunt & vitro indendæ optimè clauso ne respiret, cum sequentibus herbis. ℞. Aristolochiæ rotundæ radicis lb. ss. radicis symphyti maioris puluerati lb. ss. Florum hypericonis m. j. vini optimi lb. j. hæc omnia cum pulueribus Aristolochiæ & symphyti indenda sunt in phiala vitrea optimè clausa, & imponenda balneo mariæ bullienti, per quatuor horas: his transactis auferendum est vas illud vitreum quod continet materias & dum adhuc calet, per inclinationem auferendus est liquor qui in eo continetur, cui addenda est therebentina Veneta, ad quantitatem vnciarum quatuor, & parum simul in scutella terrea calefacere, vt simul vniantur, & vinum pedentim euaporetur, saltem pars aquosior: dum simul sunt vnita, & incorporata, asseruanda veniunt in balsamum satis præstans in curandis prædictis vul-

neribus, optimo pręscripto victus regimine.

CONCLUSIO SECTIONIS

SECUNDÆ.

De Ulneribus.

CAPVT XIV. & VLT.

I quid in hoc tractatu silentio inuolutum sit, nec Asiatica facundia, & longissimo eloquio traductum, id de industria fecimus; non enim omnia quę pertinent ad Chirurgicam artem tradere volumus: quòd multi sint & ferè infiniti Medici, qui hoc egerunt: nos tantum in lucem edere tentauimus ea quę alij nunquam tractarunt, nec meminerunt, nisi ænigmaticis circumlocutionibus, nulla methodo, nec ordine vlllo. Quod fecimus in gratiam Alchymie, vt eam notam omnibus si fieri potest faciamus, & honorem

juum, & laudem in tenebris deventam, & incarceratam tandem in lucem educamus, ut videant omnes Alchymiam veram esse scientiam, fundamentis certis, & firmis stabilitam, axiomatibus stipatam infallibilibus, quibus Philosophia & Medicina si decorentur, præstantiores & nobiliores multo sunt scientiæ, quàm dum communibus, & vulgaribus nituntur scholæ triuialis præceptis. Prætermisi etiam ex industria in hoc tractatu, compositionem & structuram partium vulneratarum, ut hinc perciperentur differētiæ carnis, membranae, & musculi, tendonis & nerui, ossis & cartilaginis, quænam ex primis nostris substantiis, sale, sulphure, & Mercurio, prædominium habeat, in compositione earum partium, hæc omnia omisimus, quòd Deo dante (modò ille sufficiens mihi largiatur auum) in Physiologia Chymica (quam in lucem breui editurus sum) fuse admodum tractaturus sim. Quæ cognitio est valde necessaria Chirurgo, ut administrare queat

balsama homogenea, & similia partibus vul-
neratis, ad agglutinationem & cicatricem
laudatam accelerandam: nam partes car-
nosæ vulneratæ, exigunt balsama & po-
stulant medicamenta quibus prædominetur,
Mercurij substantia & vitæ sulphur, cum
caro his componatur prædominantibus sub-
stantijs; membrana verò, vena & arteria
vulneratæ, expostulant balsama, in quibus
prædominentur, sulphur & sal: Cartila-
gines verò, nervi & ossa requirunt
balsama, quibus prædominetur sal, &
præcipuè in ossibus ruptis agglutinandis,
quia in eorum compositionibus natura ipsa,
sal copiosum naturale posuerit: in cartila-
ginibus verò, & nervis posuit sal copiosum,
& Mercurium, & propter Mercurium
flexibiles sunt, & transparentes nervi &
cartilagines. In omnibus balsamis in superio-
ribus capitulis descriptis, & præscriptis, ad
curanda vulnera, vniuscuiusque partis,
hunc ordinem & prædominium substantia-
rum, salis, sulphuris, & Mercurij obser-

Ossa sal co-
piosum ha-
bent.

uauī; quod notum erit cuilibet Chymico, sagaciūſ intuenti. Præſcripſi etiam balaſama vniuerſalia, ad curationem omnium vulnerrum, in quibus equali lance librata ſunt ſubſtantia ſalis, ſulphuris, & Mercurij; ita vt etſi ſimplicia ſint, vt ſunt tinctura ſanguinis humani, balaſamum carnis humana, balaſamum antimonij, hæc tamen generales habent virtutes propter temperatum, & æquale harum ſubſtantiarum dominium in eorum compoſitione.

SECTIO III.

DE VLCERIBVS.

QV I D S I T V L C V S

*secundum Spagyricos
Medicos.*

C A P V T I.

EDICI Galenistæ, vlcus *Vlcus quid.* definiunt solutionem continui in parte carnosa cum pure & sanie: Spagyrici Medici verò vlcus definiunt, alterationem balsami naturalis, in parte carnosa, per solutionem continui, quæ sale natu-

ræ alterato, & corrupto, fit, & producitur: dum enim sal naturalis balsami, per quamdam alterationem à suo naturali temperamento diffidet, acquirit statim vim corrodingi, & caustici potentialis facultatem, qua carnes, & reliqua cuncta

adurit, & separat ab unitate continui: imò & caries ipsius ossis, ab acrimonia & vrendi facultate, ipsius prædicti salis dependet, ità vt caries ipsius ossis nihil aliud sit quàm solutio continui, in ipsa ossis substantia, ab ipso sale acri, & mordaci facta. Galenici Medici in definitione ipsius vlceris, nullam mentionem faciunt de hoc sale, nec de vlla alia substantia huic homogenea simili, aut aliqua ex parte correspondente: nã pus & sanies, quæ in vlceribus admittuntur ab illis, sunt balsamum vitæ corruptum & in pus degeneratum, à sale acri & mordaci, quod corrodit & corrumpit partes, quibus continetur balsamum, ità vt impossibile sit, has partes posse corrumpere, quin & corrumpat balsamum vitæ, his partibus contentum, quo balsamo, & partes ipsæ nutriuntur, conseruantur, fouentur, & fiunt.

Pus & sanies in vlceribus quid.

De Vlcenum causis.

CAPVT II.

Vlcerum causa.

MEDICI Galenici constituunt causas vlcerum omnium, omnes humores in corpore contentos, qui calore naturali possunt acquirere aliquam corrodingi facultatem, quique ad cutem amandati, tamquam ad sentinam & commune totius corporis emunctorium, ibi suam exercent facultatem, partes corrodingo, & causticando, vnde genus omne vlcerum & differentiarum prodeunt, secundum humorum diuersitatem,

ex quibus fiunt. Chymici Medici, humores non curantes, at tamquam vehicula quædam esse existimantes, quibus deportatur causa immediata & proxima omnium vlcerum, ideò nullam mentionem de humoribus faciunt in recensendis vlcerum causis; asserunt tantum vnicam esse causam vlcerum omnium, salem putà balsami naturalis, qui separatus à balsamo naturali, calore sui ipsius, aut alterius alicuius externi agentis, desiccatur & calcinatur, & in illa calcinatione acquirit vim solutionem faciendi, in partibus, in quibus ità dispositus & separatus reperitur; ità vt causa antecedens vlcerum omnium sit sal, quod reperitur in balsamo nostro naturali: causa verò coniuncta sit ipsum sal, qui reperitur in vlceribus ipsis & qui solutionem facit: hæ sunt causæ antecedentes internæ: dantur adhuc externæ antecedentes, quæ salem ipsum, tum vlceris ipsius, tum balsami nostri naturalis disponant ad quamdam desiccationem & calcinationem: has causas Spagyrici Medici ad astra & influentias retulerunt quæ possunt virtute sua ignea & astrali, salem disponere ad calcinationem, seu desiccationem, & coagulationem. Nam astra quæ prædominantur balsamo nostro, aliquando multiplicant salem, aliquando Mercurium, aliquando sulphur, ità vt quæ multiplicant salem, sint ipsa quæ possunt multiplicatione sui ipsius, ipsummet salem coagulare, & desiccare, & ità solutionem continui facere in aliqua parte, in qua reperitur talis multiplicatio, salisque desiccatio: hæc ipsamet astra, quæ in balsamo nostro multiplicant salem, possunt & in parte ipsa aliqua particulari, salem multiplicare,

ibique ipsum calcinare & desiccare, & ita disponere ipsum, ad solutionem continuitatis ipsius partis, & vlcus producere, & esse causa ipsius vlceris externa, coniuncta & proxima, vt videre est sæpissimè in multis anni temporibus, in quibus vlcera prodeunt particularia in multis hominibus, & in vna tantum regione, & non in altera, quod dependere ab astris certissimum est; epidemicum enim omne, à cœlo est, hocque vlceris genus difficile admodum curatum est, quod vt curetur, coniunctam causam tollere necesse est; astrum autem istud cum sit causa coniuncta, sublato quàm arduum est, & difficile, opus subtilissimi astronomi, & acutissimi & peritissimi physici est: nam vt tollatur hæc causa coniuncta, seu istud astrum, necesse est inuenire aliud astrum terrestris efficacissimum, quod & alterius astri, superiores virtutes & efficacias extinguere queat, aut impedire eius influentes virtutes, partem roborando, & vlcus cicatrizando reducto ad temperamentum debitum & naturale, balsamo ipsius vlceratæ partis: alimenta etiam omnia, quæ sale mordaci, & acri abundant & scatent, vt sunt porri, allia, cœpæ, raphani, & salita omnia, vt carnes, & pisces omnes sale conditi, possunt esse causæ externæ antecedentes vlcerum: hinc fit vt omnes ferè Christiani post quadragesimale tempus, aduentante verno tempore, in quo humores bulliunt, & multiplicantur, scabiosi fiant, quod toto illo tempore quadragesimali, pisces sale conditos ederint & multa alia salita, quæ salem ipsius balsami naturalis multiplicant, ipse verò multiplicatus & auctus, calore sui ipsius naturali & in-

nato coagulatur & desiccatur, & defertur ad cutem, ibique pruritus excitat corroding cutem, & sic producit scabies & alia cutanea defecationes.

Motus etiam violenti corporis nostri, dum ipsum saltu, cursu violento, & continuo agitamus, possunt recenseris inter easdem causas antecedentes externas ulcerum: nam ipsi motus possunt balsamum naturale supra modum excalfacere, & dum hoc ita fit, si balsamum abundet sale acris & mordaci, amandatur per facultatem expultricem, in aliquam partem corporis, ibique desiccatur, & in sua desiccatione cutem corrodit, & partem, & producit vlcus, secundum mordacitatem & acrimoniam ipsius salis in partem amandati.

Causae vero coniunctae externae, apud Spagyricos Medicos, sunt omnes res, quae exterius applicatae partibus nostri corporis habent virtutem & efficaciam eas corroding, & earum continuitatem soluendi, ut sunt omnes aquae fortes, & caustica potentialia, & herbae quamplurimae, ut Ranunculus, flammula, scrophularia maior, & multae aliae, quibus mendici quamplurimi, nebulones & perditi, tibiae & crura sua ulcerant & dilaniant, imo & caput suum tinea defecant, ut eleemosynam & aliquid argenti & auri, & victus ab avaris hominibus extorquere possint, quae tamen ulcera sola vini lotionem, quam citissime curantur, quia succus plantae ulcerantis eluitur, & tollitur qui est causa externa coniuncta, unde pars cito suo innato balsamo curatur: Quod ita posset fieri in alijs naturalibus ulceribus, si causae antecedentes omnes, & externae coniunctae possent ita cito

tolli: hoc opus autem difficile admodum est. medicamentis vulgaribus, & balsamis Spagyricis: hoc solum relinquitur possibile tincturæ Philosophorum, & balsamo Arabico vniuersali, quod cito temperet omnes humores.

De differentijs Vlcerum

CAPVT III.

*Vlcerum
differentia.*

DIFFERENTIÆ vlcerum, apud Spagyricos Medicos desumuntur, aut ex causa eorum materiali & efficienti, quæ sal est, vel ex locis & partibus, quas vlcera occupant et infestant. Galenici vero desumunt differentias ex causis & symptomatibus omnibus quæ in vlceribus superueniunt, quas quidem differentias probant vt et Spagyrici: primas quidem tamquam suas, secundas vero tamquam externas et accidentales: quantum autem ad causas Chymicas attinet, audacter assero, esse adeo cognitu necessarias omni Chirurgo, vt si eas ignoret, non possit mereri nomen et titulum perfecti, et peritissimi Chirurgi; non enim vlcera omnia curare poterit, si causas eorum ignoret, quod remedia conuenientia et apta non possint excogitari ad curationem vlcerum, ignoratis eorum causis. Si sal verbi gratia alicuius particularis vlceris ignoretur, qua ratione poterit Chirurgus inuenire aliud sal, quod sit contrarium alteri sali vlcus causanti, vt ignem illius extinguat, &

virgulem

virtutem corrosiuam temperet, in quibus totus curandi cardo versatur: nam sicut in magno mundo sal tartari, salem aquæ fortis extinguit, & ita temperat, ut sine noxa vlla potari queat aqua fortis; modo sal tartari in eam proijciatur; ita in paruo mundo, in homine putà, sal tartari extinguet omnia vlcerà, quæ fiunt à sale vitrioli, aut nitri, & sic de reliquis fiet, modo eorum antipathiam sciamus. Id non solum in vlceribus cognoscere prodest; at etiam in calculo & arthritide, & alijs eiusmodi, quæ à sale balsami nostri fiunt: si cognoscas, stupendos prodes effectus: nam calculum & arthritidem certissimè curabis, si coagulationes & solutiones salis habeas notas; nam sal coagulatum à soluto disperditur, & solutum, à coagulato curatur: hoc sal reperiri in corpore nostro nullo pacto ambigendum, cum vrinæ & lachrymæ per se satis ipsum testentur. Itaque nullo pacto etiam ambigendum est differentias omnes vlcerum ab eodem sale dependere: cum autem salis species in macrocosmo sit multiplex, multiplex etià erit in microcosmo salis species, & proinde etiam erunt multiplices vlcerum differentię. Quod autem attinet ad differentias quas Chymici detumunt ex locis affectis, non curant valdè, quia essentielles non sunt differentię, noménque tantum vlceribus dant, & eatenus Chirurgo consilio sunt, ut ea vlcerà curet & tractet, secundum temperamentum partis, quam occupat vlcus; nam vlcerà capitis debent mitius tractari, vlceribus cruris & tibię, & sic de reliquis quibus semper considerata est pars affecta, in eaque adhibere medicamenta competentia, & correspondentia

temperamento partis, vt eius robur, facultas, & balsamum ipsius partis in suo vigore quantum fieri possit, conseruetur.

*De Diagnosticiis & prognosticiis signis ulcerum
omnium.*

CAPVT IV.

QUEM ADMODUM in macrocosmo, metalla quæ in subterraneis locis generantur, suæ generationis signa diagnostica in superficie terræ ostendunt, & vt arbores, lapides, & plantæ, imò & animalia ipsa signa apparentia præmonstrant suæ generationis, in quocumque loco fiant. Sic & vlcera in microcosmo dum fiunt, & producuntur, etsi præter naturam sint, præmonstrant signa certissima suæ productionis, siue interna, aut externa fiat eorum generatio: nam vlcera Renum notantur vrinis turbulentis crassis, cum hypostasi multa, aliquando alba vt lac, & obscuro seu obtuso dolore in ipsa Renum regione; vesicæ verò vlcera indicantur vrinis acribus, mordacibus, cruentis, purulentis, furfuraceis atomis scatentibus, & fœtentibus, & dolore & partis pondere. Vlcera verò intestinorum præmonstrant dolor acutus, & magnus, pus & sanies in excrementis tertie coctionis. Pulmonum verò vlcera ostendunt tussis, excreatio sanguinolenta vel purulenta, & fœtida, dolor obtusus in pectore, febricula. Capitis autem vlcera manifestant dolor continuus,

& magnus, capitis pondus, vigiliæ, puris & saniei egressio per aures, aut nares continua & frequens, cum frequenti sternutatione. Ulcera vero externa quæ in partium superficie adnascuntur satis manifesta sunt, adeo ut signa diagnostica non expostulent ut indicentur; sufficit enim oculus, ut percipiantur. At ut in principio eorum ortus notentur qualia sint, difficile admodum est: non sicut, ac in ortu alicuius arboris, aut plantæ arduum est, & difficile cognoscere quales arbores, & plantæ sint. Itaque ut cognoscantur ulcera quæcumque in ipsorum ortu imitandi sunt Medici Botannici, qui frequentissima arborum & plantarum ortus inspectione, tandem dum tantum pullulant plantæ, earum notitiam habent: sic & Chirurghi, pauperum hospitia frequentare debent, eorumque morbifica corpora tractare, ut ulcerum ortum indiuiduum, & particularem notum & apertum habeant.

Prognostica verò signa ulcerum internorum, difficilia admodum sunt, nihilominus si Chirurgus spectet eorum symptomata, an magna sint: si pus copiosum & sanies per emunctoria egrediantur: si ulceratus debilis sit, & in dies debilitetur, & macrescat, si discoloratus, & facie Hippocratica, si cacochymus sit, si febre laboret acuta, & magna, conclamatum erit certissime, de salute ipsius ægrotantis: si verò contrà, ulcere affectus febre non laboret, & in dies eius vires valeant, & calore viuifico, seu rosaceo eius facies tingatur, & leuissima sint reliqua symptomata, sperandum erit de salute ipsius ulcerati.

Externorum autem ulcerum prognostica signa

desumuntur ex profunditate vlcerris , ex colore liuido , ex figura rotunda , ex colore plumbeo ipsius ægrotantis , ex febre , ex macie corporis vniuersali , ex causticante , & corrodente humore , qui ex vlcere effluit : hæc omnia signa simul sumpta , testantur vlcera maligna cacoëthea , & curatu difficilia ; imò & aliquando impossibilia in nonnullis , nisi magnâ illâ & numquam satis laudatâ Chymicorum vnica & sola Medicinâ , quam tincturam fixam dicunt , & Elixir. Vlcera verò quæ sunt cum pure albo digesto & cocto , sine fœtore magno , & sine magnis symptomatis , quæque vlcera nullo liuido colore defœdant , ea omnia vlcera curatu facilia sunt , & speratæ salutis : de quibus adhuc in Capitulis subsequenter in particulari dicemus.

SV. 1712

De Vlceribus internis Capitis.

C A P I T V L V M .

CEREBRVM & caput hominis , cum sit pars suprema partium omnium humani corporis , & sit figuræ rotundæ , suscipit in se omnes vapores , qui sursum feruntur , ex partibus infernis : hi autem vapores , sunt tenuissimæ Mercurij vitæ partes aquosæ , & humidæ , quæ dum spiritu salis denudantur omni , numquam cerebrum caputque offendunt : at sine noxa per emunctoria communia foras pelluntur à facultate expultrice : si verò

detineatur, porique maiores & minores impleantur illo aquoso humore, apoplexia tentatur caput, & similibus morbis frigidis & aquosis, si vero humores illi, qui sursum feruntur ad caput, salis spiritu copioso turgeant, adhærent aliquando membranis seu meningibus ipsius cerebri, & partibus alijs interioribus ipsius capitis, in hisque coagulatur ipse salis spiritus, & desiccatur, & sua innata facultate corrodit partes, & inflammat, & sic vlcera interna producit. Itaque cum aliquem inuenimus, qui conqueritur de dolore fixo, & permanenti alicuius partis capitis, cum pondere & cum purulento muco, aut cum excremento auris purulento & fœtido, & copioso, & sanioso, tunc temporis suspicandum est, de vlcere interno capitis, quod hac methodo curare poteris. Imprimis obseruata ægrotantis ætate, viribus, & temperamento, regione, & tempore, mittes sanguinem ex cephalica lateris dolentis ad sufficientem quantitatem, & deinde purgandus est ægrotus, puluere Catholico antimonii superius descripto, & ter aut quater repetenda est purgatio, interpositis duobus aut tribus diebus, ab vna purgatione ad alteram: purgato corpore, per quindecim dies sumenda est hæc potio vulneræa, summo mane ieiuno ventriculo, superdormiendo si fieri possit. ℞. succi limonum aut malorum aurantiorum recentis ʒ. j. Aquæ cinnamomi ʒ. β. balsami sanguinis humani, aut carnis humanæ, aut Antimonii ʒ. j. olei sacchari ʒ. β. misce fiat potio, detur mane seruato regimine præscripto. Interim donec curetur affectus cibandus ægrotus alimentis euechymis, & facilis digestionis, & vinum aqua tem-

peratum & dilutum potandum est, & parçè admodum cibandum est, ne vapores copiosi ad caput sursum ascendant, somnusque omni arte conciliandus, & quies summa. Aqua stillatitia radicis recentis Aristolochiæ rotundæ plurimum confert, ea ipsa aqua potest vinum dilui: tinctura etiam Aristolochiæ rotundæ naribus & auribus inspirata, & instillata, aut per vapores assumpta confert ad eandem curam: pars etiam quæ dolet maximè, pilis denudanda est, & balsamis prædictis perungenda, vt per poros cranij vaporatim aliquid eius medicamenti subtilissimi ad vlcus penetrare queat.

Quod si post quindecim dies non cesset affectus, permanentibus in vigore suo symptomatis omnibus, deueniendum est ad aperturam ipsius cranij, beneficio trapani: aperiendum autem est cranium in parte ipsius doloris, suturas euitando: aperto cranio, balsamo antimonii, aut balsamo carnis humanæ, aut sanguinis, aut alijs similibus compositis balsamis superioribus in capitulis descriptis, perungenda sunt lintheamina delicata & tenuia, & vulneri seu cranij aperturæ superponenda, & bis quotidie mutanda, obseruato eodem regimine & custodia, antea præscripta, donec curatum si vlcus omni ex parte.

De Vlceribus internis pectoris.

CAPVT VI.

PECTVS & eius partes internæ, cum nutriantur balsamo naturali quod sale conditur, quod quidem cum aliquando, & in nonnullis hominibus sæpissime turgat, & calcinetur, suomet calore naturali tunc temporis vlcera, vt in reliquis corporis humani partibus excitat, & producit, quorum differentię dependent ex specie salis vlcus efficientis, aut ex eiusdem diuersa calcinatione seu desiccatione: dignoscuntur autem vlcera pectoris, tussi continua & frequenti quæ ægrotos discruciat, cum pure & sanie simul permixtis, ab vlcere promanantibus, cum dolore paruo & pondere totius pectoris, & febre lenta, & continua, quæ dependet ex communicatione inflammationis partium vlceratarum cum proximo corde, quod dum inflammatur, cæteris corporis vniuersi partibus, febrem suam illico communicat. Rubedo maxima in genis apparet, quod ramus venæ azigos, qui toto pectore extenditur, inflammetur per communicationem partis vlceratæ.

Methodus curandi hæc vlcera, est victus regimen humectans & refrigerans radicaliter, vt vitæ Mercurius multiplicetur, qui salis acrimoniam temperabit, & eum dissoluet, & à sua siccitate & calcinatione priuabit, vnde lac humanum, asini-

num & similia lacticia conferunt valde hisce vlceribus curandis, quod humido polleant & turgcant radicali, quo reficitur & restauratur Mercurius vitæ, seu humidum radicale deperditum, tum à calore præter naturam febris ab vlcere promanantis, tum à sale ipso desiccato, & calcinato, vlceris causa & materia. Balnea etiam aquæ dulcis tepidæ, valde profunt, quia sua abundanti humiditate per poros corporis penetrant, & sal ipsum dissoluunt, & eius acrimoniam temperant. Arcanum autem & secretum tutissimum, & certum curandi hoc vlcus, consistit in potione frequenti, & continua alicuius humidi radicalis, alicuius mineralis, aut metalli, modo purum putum illud humidum radicale habeas, omni acrimonia denudatum. Oleum commune vitrioli modo dulcoretur rectificando ipsum super limaturam chalybis, arcanum est mirum in curatione huius vlceris, & totius morbi, permiscendo ipsum oleum, ad quantitatem ʒ. β. cum ʒ. vj. lactis humani, per mensem continuando potionem; balsamum etiam sulphuris, seu tincturam eius extractam beneficio spiritus vini, ex spiritu therebentinæ, qui secum habet flores sulphuris dissoluros, eius inquam tincturam, in oleum distillatione conuersam, valde etiam conferre asserimus: oleum etiam margaritarum: at omnibus præstant medicamentis olea seu balsama metallorum dulcia, quæ non solum vlcera hæc ad laudatam cicatricem conducunt, sed etiam humidum radicale totius corporis deperditum restaurant, & reponunt, & salem balsami naturalis calcinatum & desiccatum dissoluunt, & temperant, & ad suum naturalem statum, & tem-

peramentum deducunt, in quibus vera consistit cura horum vlcerum, & hecticæ febris, quam ariduram humani corporis dicunt Medici Spagyrici. Hæc medicamenta omnia, in myrothecio descripta sunt, suis peculiaribus Capitulis.

De Vlceribus internis ventris.

CAPVT VII.

ENTRIS vlcera produciuntur, ab vni- *De vlceri-*
ca & eadem causa, à qua reliqua causan- *bus internis*
tur vlcera; nam sal balsami naturalis, *ventris.*
est causa vlcerum omnium, quæ in corpore humano oriri possunt; & si diuersa sint & contraria, illa diuersitas dependet, non ex causa: at ex diuersitate subiecti, & partiũ in quibus fiunt vlcera, quæ partes, cùm diuersæ sint, & contrariæ, operationem causæ variant & mutant, causamque materialem diuersificant & variant, causæque etiam vniuocæ, secundum subiectorum diuersitatem, diuersos produciunt effectus. Nihilominus cura horum vlcerum, quamuis methodum habeat diuersam habita ratione partium affectarum, vnica & eadem est, scopum enim habet vnicum & eundem, putà temperiem salis, & dulcedinem.

Intestina ergo, & omnes aliæ partes, quæ in capacitate ventris coërcentur, possunt calcinationem & desiccationem salis balsami naturalis pati, & eatenus vlcerum omnium multiplices differentias, curatu admodum difficiles, quòd venter

fit centrum totius corporis , in quod , veluti in sentinam quamdam, & cloacam, excrementa omnium humorum demandantur , & deferuntur , & præcipuè salis excrementa , quæ vesicca continentur , & ni partes omnes illæ ventris , humidæ admodum essent , vlceratæ semper fierent à copioso salis excremento, quod in his partibus continetur, at humiditas harum copiosa partium, salcm dissolutum continet , & eius acrimoniam coërcet & temperat , ne partes quas tangit vlceret. Ad curanda ergo hæc vlcera , imitanda est natura , quæ cum has partes humidas naturaliter habeat , humiditas etiam conseruandas oportet , tum regimine victus humido, & refrigeranti, tum balneis tepidis aquæ dulcis : deinde præscripto regimine, possunt adhiberi medicamenta cicatrizantia , & desiccantia ipsum vlcus , vt sunt crocus martis , eius tinctura, & oleum : sal dulce & volatile, quod varijs distillationibus & putrefactionibus ex aqua communi elicitur , est absolutum & completum remedium horum vlcerum : oleum ceræ etiam mirum est , in curandis omnibus hisce vlceribus , quod ad quantitatem dragmæ vnus , cum iusculis potest permisceri.

Si vero vlcera sint in intestinis, hæc medicamenta omnia possunt per clysteres, & enemata carminativa, & anodyna in intestina deferri , & deportari veluti hoc enemate quod plurimæ est efficaciz , in curandis deploratis dysenterijs. ℞. Muscilaginis feminis cydoniorum, aquæ rosacæ aut plantaginis extractæ lb. j. butyri recentis ʒ. vj. olei ceræ ʒ. j. croci martis ʒ. ʒ. mumiz vitæ ʒ. j. misce fiat clyster inijciatur tepidè bis in die, serò & manè. In my-

rothecio habes hæc omnia medicamenta clarissimis
descripta verbis.

De Ulceribus ex influxu astrorum.

CAPVT VIII.

VM vlcera reponantur in morborum numero, secundum omnes Medicos, nullo pacto ambigendum quin & ab astris causari & produci possint: bubones, carbunculi & dysenterix sæpissimè

De Ulceribus ex influxu astrorum.

ab astris excitantur, in hac miseriarum valle. Quomodo verò & qua occulta rerum efficacia, id efficiatur, demonstrandum venit. Certo certius est, omnes & quascumque mundi partes, esse ipsi mundo utiles, & nihil in rerum natura inutile posse reperiri, ità vt partes omnes huiusce mundi, inter se inuisibili catena vinciantur, & vna egeat alterius ope, ad sui conseruationem. Vita quæ omnibus rebus inferioribus communicatur eget vita superiori, hoc est cœlesti vita, calore putà cœlesti, vt conseruetur: hinc cœli habere eandem materiam radicalem, & substantialem cum substantia sublunarium rerum certum est: differentem tamen & diuersam, ab ipsa nostra substantia, ratione accidentium, quæ in cœlo permanentia sunt, & incorruptibilia, nobis verò caduca, & mutationi obnoxia. Hæc substantia cœlestis permanens, & incorruptibilis, est luminis plena: hoc verò lumen nihil aliud est, quàm vita, & hæc vita, nil nisi

Vita quid.

*Vita quæ
ratione è
cælo descen-
dat.*

calor. Sublunaria quæque in centro suo scintillulas aliquas huiusce luminis obtinēt, quibus viuunt & subsistunt. Nihilominus tamen adeò excrementis, & tenebris multis obruitur, vt nisi indefinēti fluxu & refluxu cœlestis luminis, foueatur & conseruetur, illico extinguatur & pereat: descendit autem in hæc inferiora hoc lumen, seu vita cœlestis, per radios cœlestes, qui per totum aëris spatium sparguntur, & illi communicant vitam hanc è cælo expirabilem, vnde nos & viuētia cuncta aëre indigemus, sine quo ne momento quidem subsistere possumus. Calor ergo hic cœlestis, lumen seu vita, quæ nobis aëris medio, è cælo descendens communicatur, est similis & homogenea radicaliter & substantialiter nostræ substantiæ qua viuimus, alioquin esset incommunicabilis, & nullo pacto vitæ nostræ competeret. Si ergo similis sit substantia, necesse est vt componatur tribus primis substantijs, sale, sulphure, & Mercurio, vt & nostra substantia, seu balsamum nostrum, quo viuimus componitur: at in cœlesti lumine seu calore vitali, hæ primæ substantiæ, sal, sulphur & Mercurius, adeò subtiles sunt & spirituales, vt nisi inter descensum elementis misceantur, & aëris corpus induant, nobis permisceri nequeant: ideo Deus & natura elementa constituit, vt hæc substantia puro elementorum aëreo corpori permisceretur, & ita nostro iungeretur balsamo, inspirationis & transpirationis ope, qua vtuntur viuētia cuncta, & reliqua omnia quæ subsistunt: aërea enim illa vitalis substantia, spiritu cœlesti seu lumine plena, cum admodum subtilis sit, & penetrans, omniâque corpora sublu-

naria porosa sint, quibus transpirant, adeò per
 poros illos se insinuat illa substantia, & iungitur
 substantiæ radicali mixtorum omnium, ad sui con- *Sympathia*
 servationem. Addam & ego quod inter has sub- *antipathia*
 stantias insit magnetica quædam virtus, & occul- *unde.*
 tus amor, quo inuicem vinciuntur, & se trahunt
 vt suis ipsis potiantur amplexibus: hinc sympathia
 & antipathia rerum omnium dependet, vt in Pal-
 ladio nostro docuimus. Hæc refocillatio seu focus *Sanitas unde.*
 exterior & interior ope aëris spiritu cœlesti pleni-
 factus, gradus, proportiones, & qualitates balsami
 nostri, & temperamentum obseruat, et quamdiu
 æquatur nostro balsamo, tamdiu sanè viuimus;
 cum verò hæc substantia cœlestis inæqualis est
 nostro balsamo, ita vt sulphur, Mercurius, aut sal,
 prædominium habeant, aut aliqua inficiantur ma-
 ligna qualitate, & sic harmoniam non obseruet,
 cum nostro balsamo, necesse vt nos male habea-
 mus, & ægroter corpus, quod tali balsamo viuic.
 Itaque si sale redundet, planetarum & corporum
 cœlestium aspectu, quæ radijs suis huic substan-
 tiæ vitali, seu lumini (quod Chymici omnes, spi-
 ritum mundi dicunt) infundunt suam peculiarem
 naturam & vim, præpotentem quidem, & magnam
 pondere & mensura, adeò vt pondere isto præter
 naturam, in spiritu mundi constituto, actiones
 eius peruertantur, & vitalibus contrariant, et ad-
 uersentur facultatibus, cum tamen antea dulci
 harmonia et connexionem trium primarum substan-
 tiarum vitæ admodum nostræ competerent, ne-
 cesse est vt fiant morbi varij, secundum varias bal-
 sami nostri alterationes, ab spiritu mundi factas et
 causatas. Si spiritus salis cœlestis prædominetur

spiritui mundi, seu humido radicali, quo viuimus & humidum nostrum fouetur et conseruatur : si prædominetur inquam influxu Saturni, et Martis, qui potissimum salem in omnibus rebus multiplicat, hic spiritus sale Saturni & Martis imprægnatus, et turgens, si nostro humido quo viuimus iungatur, et connectatur, salem nostri balsami multiplicabit, & qualitates suas omnes malignas, aut benignas, in ipsum balsamum immittet : turgens vero sal sua siccitate, humidum omne biberet, & sic calcinabitur et corrosionem et acres mordacesque qualitates adipiscetur, & sic vlcera varia, secundum malignas, aut benignas & varias omnes Saturni, et Martis qualitates, in corpore nostro constitueret, et produceret, sic fiunt vlcera ab astris in nostro corpore. Quod difficile admodum fuisset intellectu, nisi prædicta omnia latissime explicassem : obscurius enim quàm par sit, dictum fuisset, si tantum dixissem : spiritum mundi, ex astris factum & conflatum, eorumque qualitatibus seu influxibus malignis, aut benignis imprægnatum, nostro balsamo iunctum, constituere vlcera omnia quæ in corpore humano solent oriri, ni latius explicassem conformitatem & homogeneitatem substantiæ cœlestis, et nostræ, ex descensu spirituosæ substantiæ cœlestis quæ ex astris omnibus, tamquam ex perenni fonte dimanat, ut iungatur nostræ substantiæ, eamque foueat & nutriat, & in ista connexionem, fori, et nutritionem, si spiritus mundi, qui è cœlo descendit, maligna aliqua qualitate inficiatur, eadem ipsamet qualitate qua ipsa inficitur, inficit etiam & nostrum quo viuimus spiritum, ex qua infectione dependent

morbi omnes, qui fiunt ex astris, quorum curam fieri impossibile est, dum astra quæ inficiunt spiritum mundi vigent & pollent sua inficiendi potestate. Linquenda est aliquamdiu cura, donec influxus malignus transierit, & mutatus fuerit, & interim membro ulcerato succurrendum balsamis externis, vigorantibus et roborantibus internum membri balsamum, ut resistere queat spiritui mundi, astrorum maligno aspectu infecto, ne dum viget & iungitur nostro, valeat nostrum pervertere, et suis qualitatibus inficere, quod præstare valde arduum est, et Medico summo & peritissimo dignum; nam paucissimi sunt, imò nulli, qui hæc omnia cogitent. Cum ergo in aliquod vlcus incurabile incidet, quod spernit medicamenta balsamica interius sumpta, & exterius applicata curandi capacia, certum tibi sit, & notissimum, constellationem quamdam, quæ huic vlceri prædominatur, curationem illius retardare, & impedire, quod causas eiusdem vlceris materiales & efficientes, foueat et multiplicet. Itaque omnis cura adhibenda est, ut planeta talis seu constellatio nobis nota sit, & postquam cognouerimus ipsam, quærenda est constellatio quædam terrestris, hoc est mixtum quoddam, quod respondeat cœlesti constellationi vlcus causanti, in cuius balsamo, seu interna eius essentia, consistet absoluta vlceris huius cura. Ut verbi gratia detur homo temperamenti melancholici, nigri capillitij, nigræque faciei, taciturni eloquij, & rari, incessusque grauis, qui cancro aliquo maligno afficiatur, in aliqua sui corporis parte. Saturnus absque dubio erit planeta dominans, & infun-

dens suam malignitatem tali vlceri, & eius curam retardabit & impediet, itaque Medicus prudens & doctus, recurreret ad plumbum quod est Saturnus terrestris, & correspondet omnino Saturno cœlesti, eiusque malignitatem temperat & frēnat; itaque elcito oleo seu balsamo dulci ex eius substantia, curam certissimè absoluet huius canceri, & maligni saturnini vlceris; vel confugiet tamquam ad sacratissimam anchoram & tutissimam, ad balsamum auri seu solis, qui correspondet omnino soli cœlesti & habet homogeneas virtutes & efficacias: nam sicut sol cœlestis suo aspectu & conjunctione refrēnat, & temperat suo benigno lumine & vitali omnes planetarum malignos aspectus, et influxus; sic & aurum suo benignissimo & vitali nectare, omnes qualescumque sint humorum malignos affectus, astrorum spiritibus impregnatos, moderat & lenit: sic aurum potabile, verum & legitimum, non fucatum nec putabile, curabit omnes internos, et externos affectus.

*Remedium
omnium
morborum
quale.*

Primum, verum, legitimum & potabile aurum, est Elixir Arabicum, seu lapis Philosophorum antiquorum, cuius qui habent notitiam Dij potius haberi merentur quàm homines; hæc enim cognitio Angelos potius decet, et Deum, quàm homines: Paratur autem ex antiquorum omnium Philosophorum qui hunc lapidem viderunt, et fecerunt sententia, ex humido interno radicali metallorum, quod & Mercurius dicitur, cuius essentia seu liquor perennis, terrestrem quamdam substantiam fixam continet, quæ eius aurum & sulphur dicitur, quæ quidem substantia terrestris in suo humido cocta, putrefacta, et ad puram substantiam redacta,

reducta, verum est aurum potabile antiquorum cuius ope, vita in nostris corporibus inuitis morbis cunctis retineri potest, & multiplicari, & iuentus conseruari in suo vigore, de cuius virtute, & operatione, eiusque compositione totum Palladium nostrum refertum est, & adhuc Deo fauente, Panchymicum in lucem dabimus, quod lucem adhuc maiorem & ampliorem de eius compositione Chymicis omnibus dabit.

Sunt tamen & aliæ auri essentia, seu tinctura, quæ eliciuntur ex auro communi, quæ auri potabilis nomen, falso apud vulgus Chymicorum sibi vendicant, quæ quidem magni sunt momenti ad curam omnium morborum, non tamen sunt aurum potabile antiquorum; imò quid multò vilius: non tamen ego eas reprobō auri essentias, at magni facio, & præcipuè essentias has, quæ parantur ex auro communi calcinato, & soluto in spiritu salis communis, à phlegmate suo vindicato, vel auro tonanti soluto, in eodem spiritu salis, vel ex auro communi foliato, cum oleo vitrioli rectificato, & à suo phlegmate depurato, cum illo enim oleo per digestionem satis leuem tinctura rubicundissima ex auro elicitur, quæ magni est valoris in vlceris cuiuscumque curatione modò dulcoretur ex infusione limaturæ chalybis in ipsum oleum vitrioli, quæ limatura eius tincturam multiplicat, & cicatrizandi virtutes.

De Ulceribus Simplicibus.

CAPVT IX.

De Ulceribus simplicibus.

MEDICI Spagyrici vlcus dicunt simplex, quod causatur à sale simpliciter corrosiuo, nulla alia maligna qualitate prædito : nec vlcus vlllo alio symptomate circumuolutum. Vlcera hæc simplicia proueniunt ex sale balsami naturalis abundanti, qui copia sua desiccatur & coagulatur suomet naturali calore cumque coagulatus est, & desiccatus, ab harmonia & temperamento reliquarum duarum substantiarum sulphuris putà & Mercurij balsamum naturale constituentium, separatur & disiungitur, & à facultate naturali expultrice amandatur in aliquam corporis partem, ibique magis ac magis desiccatur & calcinatur, & sic corrosionem acquirit & ulcerat partem, in quam amandatur, simplici vlcere, si sal nulla alia maligna qualitate, quam simplici corrosionem afficiatur. In omnibus corporis partibus. Hæc vlcera simplicia possunt oriri, quia in omnibus partibus, tam internis quam externis potest sal superabundare, & calcinari suomet calore : hinc oriuntur omnes herpes, serpignes, scabiosa lues, & cæteræ simplices cutaneæ excoriationes, quando sal naturale balsami nostri abundans, eius subtilissima pars sublimatur ad cutem, ibique desiccatur, pruritum excitando, & pendetentim cutem excoriando, cum

aliqua carnis subiacentis parte. Quòd si sal sit fixior, & crassior, profundè magis vlcerat, non tamen facit differentiam vlceris simplicis, modo nullis alijs qualitatibus, quàm simplici corrosione partes afficiat, nec proinde methodum curandi mutant, sed iisdem & similibus omnino balsamis, & medicaminibus curari possunt. In primis obseruandum est in eorum cura, vt alius expurgetur crassioribus excrementis, vt sal & tartarus à natura in locis segregatus & depositus expurgetur: Expurgata aluo, deueniendum est ad phlebotomiam, vt misso sanguine calor naturalis temperetur, & balsamum naturale frigidius multo quàm antea reddatur, & ita sal quòd inibi latet, abundans, non desiccetur & coaguletur, vtpote frigidior factò balsamo, quòd frigiditate sua & humore, salis caliditatem & siccitatem temperabit eiusque acrimoniam vincet: præscripto deinde victus regimine humectante & refrigerante, balsamum adhuc frigidius reddetur, & sic salis acrimoniam fortius vincet, & dissolutum intrà limites sui temperamenti contrinebit; si enim tale permaneat impossibile est, vt vlcera vlla producat & constituat. Vfus lactis, & seri lactis maximè confert ad hanc rem obtinendam, balnea etiam aquæ dulcis tepidæ plurimum conferunt ad acrimoniam salis balsami naturalis contemperandam. Purgationes verò minimo sunt, & debent esse in usu, quia calfaciunt naturale balsamum & calorem augent præter naturam in corpore humano, beneficio cuius sæpius qui scabiosi sunt, scabiosiores euadunt, quod calor præter naturam auctus, in corpore desiccet & caleinet sal corporis, & amāz

det in superficiem cutis, ibique scabiem producit: confert tamen hac in parte alium habere fluidam, & laxam: at id procurandum est clysteribus emollientibus, & prunis dulcibus in cœna sumptis ante omnes alios cibos. Postquàm hæc omnia facta fuerint, balsamum sulphuris sufficit ad vlcuscula illa cutanea curanda, aut aqua sclopetaria, vel aqua in qua cuprum candens sæpissimè extinctum fuerit, vel viride æris ebullierit, de qua aqua lauandum est sæpè in die vlcus.

De Viceribus complicatis.

C A P V T X.

De Viceribus complicatis.

COMPLICATA vlcera differunt toto cœlo à simplicibus, secundum Medicorum Spagyricorum sententiam, beneficio symptomatum quæ à sale causantur, dum præter simplicem calcinationem, & corrodingi facultatem malignis quibusdam qualitatibus astralibus, aut alijs afficiuntur, quæ inficiunt vlcera, & complicata cōstituunt multis varijsque symptomatis, vt inflammatione maxima, tumore magno, duritie maxima, sanguinis seu balsami naturalis fluxu, fœtor & dolor maximus, & partis vlceratæ torpor, & multa alia symptomata quæ immediatè non dependent, à corrosione ipsius salis vlcus causantis, sed ab intemperie quadam maligna ipsius salis quæ trahit in intemperiem aliam, Mercurium & sulphur, duas alias substantias balsamum naturale consti-

tuentes, quæ quidem dum intemperatæ sunt, aut corruptæ, varia symptomata vnà cum sale, in vlceribus constituunt, & sic complicata oriuntur vlcera: ex eodémque sale simplici possunt etiam oriri vlcera complicata, quia in ipso sale simplici, possunt ab astris, & ab alijs causis procatharticis introduci aliæ qualitates, præter simplicem corrosionem, vt sunt omnia enumerata symptomata.

Itaque vlcerum omnium complicatorum causæ coniunctæ, & materiales sunt sulphur, Mercurius & sal; sal autem est causa principalis & primaria, quia ab hac sola causa, sulphur & Mercurius fiunt aliæ duæ causæ: nam à sale corrumpuntur & alterantur, ita vt vnà cum sale iungantur in perniciem vlceratæ partis, omniaque symptomata supradicta, quæ complicata constituunt vlcera dependent ex his prædictis causis alteratis & corruptis.

Vt verbi gratia, inflammationes quæ sunt in vlceribus complicatis, ex alteratione sulphuris balsami naturalis dependent: inflammatur autem sulphur & excandescit ex nimia corrosione partis quam sulphur nutrit, & fouet in suo esse naturali; non potest enim pati solutionem continui vehementem, & acrem, quin excandescat partis sulphur: Tumor autem magnus & excessiuus in vlceribus complicatis dependet ex abundanti Mercurio, qui affluit parti, tum ad sedandam inflammationem & compescendum ignem, tum ad moderandam salis acrimoniam ne corrodea partem affectam, ibique in molem accrescit, & aliquando concreseit ab spiritu salis copioso, in lapideos mo-

dulos, unde duri & callosi fiunt tumores: fluxus verò sanguinis & balsami naturalis fit, ex partis venis (quæ sunt in parte affecta) à sale corrosis, unde etiam & dolor dependet. Torpor verò & fœtor maximus qui aliquando & sæpius reperiuntur in vlceribus, fiunt à sulphure corrupto & alterato, quod dum priuatur spiritu vitali, atram redollet memphytim, & partem sensu priuat, sua narcotica substantia.

Curantur autem hæc omnia symptomata, & eorum causæ tolluntur sequenti methodo. In primis deueniendum est ad regimen victus refrigerans & humectans, vt salis acrimonia temperetur, & mutetur totus corporis habitus: deinde ad phlebotomiam, & balnea aquæ dulcis tepidæ, ad eundem scopum attingendum: Sic enim causæ antecedentes vlcerum complicatorum tollentur. His sublatis causis, ad topica deueniendum remedia, vt pote, ad inflammationem tollendam vtendum est butyro saturni, superius descripto, vel sulphure vitrioli, quod in eius dissolutione colligitur in forma spumæ deauratæ, quæ spatula lignea colligitur, & cum albumine oui cogitur, & vlceribus inflammatis superimponitur, vel ex spiritu narcotico vitrioli, qui ex eodem vitriolo calcinato & spiritu vini simul mixtis, & in vitro clauso, per mensem putrefactis separatur: hic spiritus mirum est arcanum ad inflammationes omnes sedandas, & dolores omnes, non solum vlcerum, sed etiam arthritidis ipsius: aquæ etiam quæ eliciuntur per distillationem ex alumine, & ex oleo vitrioli, quod putret & fœtet maximè, miram habent efficaciam in sedandis doloribus & inflam-

mationibus vlcerum omnium.

Durities vero & callositas curantur spiritu salis communis, permixto cum oleo vitellorum ouorum, vel cum oleo ceræ rectificato, vel cum oleo Philosophorum seu laterino; fœtor verò tollitur cum balsamo Aristolochiæ rotundæ, ex lotione eiusdem Aristolochiæ tincturæ, aut ex spiritu salis. Torpor verò curatur, ex lotione vlceris cum oleo tartari, & spiritu vini, simul permixtis: deinde perungenda sunt vlcera oleo rosis marini, aut saluiæ, aut petroleo naturali.

Curantur autem hæc omnia symptomata quamuis varia sint & à diuersis causis dependeant, vnico balsamo, auro scilicet potabili superius descripto, quod non est, quid putabile & fictitium, vt quidam Medicorum nomine tenus, falsissimè putant, & nimis stultè: nam quod ego ipse vidi & multoties feci, fideliter testari possum, præter rationes naturales, quæ possunt omnibus doctis viris, hanc naturæ potestatem & facultatem ostendere facilem: at multi sunt adeò stulti, vt putent impossibile omne, quod ipsi nesciunt: quasi verò omnis naturæ potestas, eorum coërceatur cerebro. Itaque ego iterum assero vlcera omnia posse curari auro potabili supradictò: arcanum etiam sanguinis humani, quod docuimus in myrothecio nostro, vires huius auri potabilis æmulaturum, maximi est momenti in curandis omnibus cutaneis affectibus: hæc sola medicamenta merentur, vt Chirurghi omnes, assiduè in pyxide aurea gestent, & non putrida illa quæ vulgariter solent afferri.

De Vlceribus ex defluxione.

CAPVT XI.

De Vlceribus ex defluxione.*Fontes unde
sunt in macrocosmo.*

LCERA quæ dependent ex defluxu humorum, dicuntur à Chymicis fontanea vlcera, quod hæc vlcera imitentur fontium scaturigines in macrocosmo: nam cum homo microcosmus dicatur, & compendium totius naturæ, debet aliquid reperiri in homine, quod respondeat fontibus macrocosmi. Fontes autem in macrocosmo dependent ex humiditatibus superfluis quæ in terræ cauitatibus & poris eius magnis & paruis reperiuntur, quæ impetu quodam ad superficiem terræ pelluntur ab spiritu mundi, qui perpetuo ad generationem rerum omnium terræ poros permeat omnes: hæc autem humiditates superflue occludunt poros terræ, & claudunt, adeo vt spiritus huius mundi quotidianus & assiduus impediatur aditus, & commune commercium. Itaque illa occlusione crescit spiritus, & multiplicatur donec sufficiens sit, vt cum violentia pellat illas humiditates superfluas ad terræ superficiem, ex quibus fiunt fontes varij qui fluxus & refluxus, habent, vt in Palladio nostro clarius ostendimus: sic & in homine fieri solet; nam humiditates superflue seu serositates, vt aiunt Galenistæ, dum à balsamo naturali separantur, & à facultate expultrice foras amandantur, pellente spiritu vitali mi-

crocismi ; tunc temporis si illæ humiditates inueniant in aliqua parte quantitatem salis separati & desiccati , cum dissoluunt & vlcérant partem per quam exitum habent : aut illæ humiditates possunt exeundo colligere vndiquaque sal corporis , si abundans sit , & secum deferre , & in exitu corrodere partem , per quam exeunt : sic fiunt vlcera in extremitate penis , & in collo vesicæ , & in alijs partibus corporis , in quibus sal aliquod separatum reperitur , ibique humiditas adueniens , sal illud dissoluit , & cutem aperit , & vlcus facit. In cuius cura duo consideranda sunt , humiditas primo desiccanda , & auferenda , & sal deinde auferendum , aut temperandum : in quibus obtinendis Medicus debet imitari actiones naturæ in macrocosmo , in desiccandis fontibus , fluuijs , & aquis stagnantibus ; sol etenim suo multiplicato calore tempore æstatis , & fontes & fluuios , & aquas stagnantes desiccet , & disperdit ; itaque similiter excitanda est æstas in corporibus vlceratis ab vlc-

Methodus curandi vlcera fontanea.

ribus ex defluxione , vt sol vitalis noster excitet , & multiplicet suum calorem & hæc faciat : hoc autem impetrabimus sequenti methodo : Mittemus sanguinem secundum vires & ætatem ægrotantis ; deinde præscribemus illi victum calidum , & moderatè siccum ; Assis vtetur , non elixis : purgabitur frequenter purgatione sequenti ℥. Cremoris tartari ʒ. j. Syrupi rosati laxatiui spagyricè præparati ex succo rosarum depurato ʒ. β. Aquæ stillat. Mercurialis ʒ. j. Misce , fiat potio : iteretur frequentissimè , & sumatur manè ieiuno ventriculo , seruatō regimine & custodia. Deinde vtatur per quindecim dies manè ieiuno ventriculo supersudando

quantum fieri poterit, potione sequenti ℥. Tincturæ ferri ℥. β. Aquæ cardui benedicti ℥. j. Syrupi de fumaria, ex succo eius depurato præparati ℥. β. Auri tonantis ℥. j. Spiritus vini, tinctura malorum aurantium imprægnati ℥. iij. Misce, fiat potio sudorifica, quam sumet summo manè, coopertus in lecto, expectans sudorem quantum fieri poterit. Hisce medicamentis procul dubio, exsiccabuntur ulcera ex defluxione, quia hæc medicamenta excitant & multiplicant calorem nativum nostrum, & aptum reddunt, ut desiccet, & consumat superfluas humiditates in corpore nostro stagnantes; & his desiccatis & consumptis, ulcera se ipsa agglutinant & cicatrizant balsamo naturali partis ulceratæ operante, quod ut citius fiat ego consulo, ut ulcus lauetur sæpissimè aqua communi, vel aqua sclopetaria, aut tinctura Martis, seu ferri.

De Ulceribus leprosis.

CAPUT XII.

De Ulceribus leprosis.

N his ulceribus leprosis sal quod est eorum causa efficiens, & materialis, habet præter simplicem corrodingi facultatem, quam ex sui ipsius calcinatione & desiccatione obtinet, corruptionem & alterationem peculiarem suæmetipsius substantiæ; qua corruptione & alteratione priuatur spiritus vitæ, tartareamque acquirit substantiam omnino

terream, & fœculentam : beneficio cuius inficiuntur & reliquæ duæ substantiæ balsami naturalis, Mercurius scilicet & sulphur : nam cum sal balsami naturalis sit causa conseruationis ipsius, & partium omnium : si corrumpatur, corrumpi & necesse est reliqua cuncta, quæ à solo sale conseruabantur. Itaque in leprosis corrumpitur omnino substantia tota humidi radicalis, & proinde mirum non est si adeò deformes sint, cum toto corpore tuberosi & vlcerati sint propter salis vniuersalis balsami naturalis absolutam corruptionem. Quod sal ita corruptum & alteratum terreni & fœculenti tartari naturam imitatur, reliquasque substantias, Mercurium putà & sulphur conuertit in tartaream & fœculentam substantiam, & sic balsamum omne, tum proximum, tum futurum, tartareum quid est & fœculentum, adeò ut non permittat liberale commercium spirituum animalium & non detur copiosus aditus spirituum animalium, in partes omnes corporis leprosi: vnde sensu sunt obtuso, & hebeti prorsus, & adhuc magis ac magis corruptione inficiuntur nectareo illo volatili balsamo priuatæ partes : quamobrem cura eorum valde est difficilis, imò impossibilis, dum lepra est omnino confirmata, hoc est, dum substantiæ omnes balsami naturalis, à sale naturæ corrupto, & alterato corrumpuntur, & alterantur, tunc temporis eorum cura æquè difficilis est ac resurrectionis mortui in vitam, cum oporteat reficere, & reparare partes substantiales vitales deperditas omnino, & corruptas, vnde talis reparatio est potius recreatio, quàm curatio & soli Deo conuenit: & propterea solus in hac miseriarum valle curauit

hos morbos miraculo, vt ostenderet, quod creator esset rerum omnium, & verus Deus potens reparare, & reficere solo suo verbo ea omnia, quę corruptio mundi infecerat & vastauerat, in his omnibus quę ipse creauerat.

At dum balsamum naturale non ita centraliter corrumpitur, at aliquo modo alteratur, in suo sale, tunc tempotis potest reparari illa alteratio, & refici omni ex parte, medicamentis quamplurimis, ita vt ni curaretur in lepram absolutam, & confirmatam incideret, qui tali salis sui corruptione afficeretur. Itaque ad curationem ergo ipsius corruptionis sic procedendum. Præscripto victu humido & refrigeranti euchymo, seu boni succi, mittendus est sanguis è basilica brachij dextri, in parua quantitate viribus & ætati ægrotantis correspondente. Et iteranda est phlebotomia ista singulis mensibus in plenilunio: deinde statim singulis etiam mensibus in plenilunio post phlebotomiam, purgandum est corpus antimonio, aut ex Mercurio sublimato, super antimonium quod est sublimatum albißimum, & potentissimum arcanum ad lepram, & veneream luem quamcumque expurgandam: hic autem sublimatus Mercurius præparatur per cohobationes multoties facta, Mercurij crudi super antimonium crudum, donec vnà cum floribus antimonij ascendat Mercurius, in crystallos pellucidas: dosis huius sublimati est dragma vna, in conferua rosarum: purgat lentissimè per inferiora tantum, sed renouat maximè totum sanguinem. Idem etiam præstat tinctura antimonij extracta beneficio aceti ex oleo antimonij extracti, vt declaratum est superius. Præ-

star autem omnibus hisce remedijs aurum potabile nostrum, supradictum: quintam etiam sanguinis essentiam valde probamus, & reliqua cuncta quæ ex sanguine humano eliciuntur Spagyrica arte, & omnia extracta, tincturæ & essentia, quæ ex serpentibus, & præcipue ex vipera eliciuntur, mirum enim faciunt in renouandis corporibus leprosis: aurum etiam tonans & fulminans maximè etiam confert, dosis eius est ʒ. j. in aqua cardui benedicti, aut vlmariæ.

De Vlceribus venereis.

C A P V T X I I I.

VLCEA venerea nullo pacto differunt ab alijs vlceribus secundum causam efficientem, & materialem essentialiter, hoc est, ex essentia, & substantia ipsius causæ; sed secundum quædam accidentia, quæ huic peculiariter causæ adueniunt, vt corruptio insignis balsami naturalis futuri, hoc est sanguinis & cambij, & corruptio naturalium spirituum, beneficio quorum hic morbus fit contagiosus: nam spiritus seminales qui naturales sunt constant ex tenuissima sulphuris Mercurij & præcipue salis substantia; turget enim spiritus salis in hoc spiritu seminali, vnde est illa ingens titillatio & voluptas toti corpori communicata. Spiritus inquam, hi cum egrediuntur è corpore per vias communes & generationi destinatas, dum homo

De Vlcerebus venereis.

Vnde nam morbus venereus.

suo simili iungitur, non ad sui similis productionem & generationem, sed ad voluptatem & delicias in quibus ob fragilitatē carnis, volutatur: ideo repetit actus illos ut voluptate sua inebrietur; quibus tandem tamdiu repetitis ob humiditatem partium generationi dicatarum & calorem sepe naturalem corrumpitur semen in sua substantia, & spiritus inficiuntur, & infecti regrediuntur ad fontem, nempe ad hepar, ibique sanguinem & spiritus naturales reliquos inficiunt, & ab hoc fonte, totum corpus inficitur: homo autem sic infectus, aut mulier, si cum altero rem habeat veneream, inficit eum simili infectione, per contactum seminis & spirituum naturalium infectorum, qui suos similes illico aggrediuntur, & inficiunt: calor deinde naturalis per facultatem expultricem excitatur ad expurgationem illius infectionis unde desiccatur & calcinat salem balsami naturalis, desiccatumque ad cutem pellit, ibique vlcuscula rotunda rubea crustacea excitat. Tunc aliquando si materia corrupta maximo abundet sale, & pellatur ad superficiem cutis, decidunt pili, quia sal corrodit & causticat radices pilorum, unde fit eorum casus. Si vero hæc eadem materia quæ ad cutem amandatur, non tota ad cutem, sed ad centrum corporis, hoc est ad imum musculorum, nervorum & tendinum & periostiorum amandetur, tunc fiunt dolores ingentes & crudeliores arthritide, ex corrosione illarum partium ab ipso sale; hoc autem fit, dum tota materia luis venereæ non ad cutem & superficiem corporis cogitur, propter crassitiam suam & tartaream eius naturam, quæ non potest a calore naturali corporis sublimari ad par-

res superiores. Itaque crassior redditur, & fixior, & proinde acrior & mordacior fit coquitur enim à calore semper sal, vnde dolores illi crudeles, & atroces. Hæc deinde materia pedetentim coalescit in tophos & nodulos, qui curationem difficiliorem multò reddunt, imò incurabilem medicamentis vulgaribus. Ab hisce causis internis dependent vlcera venerea. Causæ verò externæ à quibus etiam dependere possunt, sunt vel contactus externi infectorum hominum cum non infectis, solo enim contactu vt accubitu, potione in eodem vitro non lotò, vel vase aliquo alio potest contrahi hic morbus, quia spiritus naturales per poros corporis dimanant semper ab illis corporibus infectis, & iunguntur alijs spiritibus, vnde non infectus (aut per inspirationem, aut per insensibilem transpirationem: nam spiritus hi totum permeant corpus) contrahet hunc morbum.

Sunt & aliæ causæ externæ huius morbi, præter contactum contagiosum alicuius infecti; hæ autem sunt astrales, & influxus cœlestes, beneficio spiritus mundi, qui recipit in se primò, & immediate malignos, & perversos planetarum radios, & influxus, & sic spiritus ità infectus, aëre mediante corpus nostrum ingreditur, & nostro spiritui, quo vivimus iungitur, & ità inficit illum infectione, quam ab astris recepit: quod naturaliter contingit, apud Indos, vbi Gaiaci quantitas crescit, theoriam hanc testari potest, ibi enim hic morbus epidemicus est, & regionalis, inficit naturales omnes, tamquam quædam pestis: ideo benigna natura, vbi malum natale, ibi posuit patrium

remedium. Quod & in nostris regionibus, & per totam Europam solet etiam euenire in morbillis, & variolis, quæ vlcuscula sunt ab astris descendia, & pueros omnes, vnà vice saltem in vita inficientia; Spiritus enim mundi, tali peculiari influxu astrali infectus, inficit balsamum naturale puerorum, & infectum balsamum tali lue ebullit, vt eam expellat ad cutem, in qua fiunt illa vlcuscula, vniuersam puerorum cutem defœdantia. Sic & in Indicis regionibus, spiritus mundi afficitur peculiari astrorum influxu producendæ lue venereæ idoneo & capaci. Itaque ab spiritu deinde mundi afficitur, & contaminatur balsamum naturale Indorum, & hinc oritur lues illa venerea, quæ tamdiu fuit à Medicis ferè omnibus incognita, & curatu impossibilis, quam lepræ & elephantiasis speciem esse assero, propter corruptionem vniuersalem, & insignem, quam inducit in totum corporis humani balsamum & suauissimum vitæ nectar: quid enim lepra est, quàm corruptio insignis, humidi radicalis vitæ nostræ? Quid vero lues illa venerea, quàm id ipsum? Vnde etiam medicamenta quæ lepram curant, luem etiam veneream mundant, vt videre est inferius in curatione istius morbi.

Medici Galenici non probabunt vllatenus huius morbi theoriā; in eo potissimum quod asseram spiritus humidi radicalis nostri corruptioni esse obnoxios, imo etiam spiritum mundi, quem omnes Philosophi incorruptibilem, & inalterabilem dixere, ex ætherea substantia & cœlesti, qua fiunt & componuntur, quæ quidem substantia inalterabilis est, ex copia sui ignis innati, quo rur-

get. Respondemus spiritum mundi, & spiritus nostros quibus viuimus, spiritusque aliorum mixtorum esse quidem in simplici sua substantia ætherea & cœlesti incorruptibiles; at quatenus permiscetur elementis, vt vitæ nostræ profint, eatenus corruptibiles sunt, quia corpora sunt elementaria, vt corpori nostro elementari iungantur, & cæteris profint mixtis: itaque nullatenus mirandum est si cum Medicis Spagyricis admittā corruptionem, & alterationem spirituum nostrorum, quibus viuimus, & cætera elementorum mixta conseruantur & fiunt, quod hi spiritus antequàm fiant idonei conseruandæ vitæ nostræ, oportet vt iungantur elementis, & fiant quid corporeum elementare; id autem corruptibile est, non ratione primæ suæ substantiæ cœlestis & æthereæ, sed ratione secundæ, & elementaris: illæ autem substantiæ simul sumptæ & vnitæ, fiunt vnum quid corruptibile, & alterabile, vt possit mutari in nostram substantiam. Obiectione prædicta soluta, possumus iam ad curam absolutam huius morbi peruenire. Si sit ergo corruptio vniuersalis trium substantiarum balsami naturalis, salis sulphuris, & Mercurij, cum corruptione & alteratione spirituum vitalium, & calcinatione & desiccatione salis balsami naturalis, ita vt lepram imitetur: si non absoluta, & integra sit corruptio, & alteratio trium substantiarum possumus sequenti methodo tanto succurrere malo.

In primis nutriendus & alendus est ægrotus alimentis boni succi, vt caponibus, palumbis, columbis, alaudis, coturnicibus, perdicibus, & alijs eiusmodi, quibus omnibus parçè admodum vteni-

dum est, ne stomachus cruditatibus impleatur, quibus potissimum vigente morbo abundat: itaque commodum erit singulis hebdomadis has scrofitates, & stomachi cruditates medicamento vomitiuo euacuare, ut sale vitrioli, vel antimonio optimè præparato, deinde aqua theriacali singulis matutinis horis sumpta roborandus est ventriculus. Præscripto hoc vitæ regimine, mittendus est sanguis à basilica brachij dextri, ad quantitatem viribus ægrotantis, regioni, & ætati illius correspondentem; copiosa debet autem esse hæc phlebotomia, ne tamen ægrotus debilitetur, per vires iteranda est, ut sanguis omnino corruptus extrahatur, & tandem renouetur, medicamentis alijs sequentibus: Præscribetur per mensem integrum, si pertinax sit morbus, sequens potio ℞. Aquæ cinnamomi sudorificæ, distillatæ (ex partibus æqualibus vini optimi, cinnamomi, & ligni Gaiaci) ℥. iiij. Antimonij sudorifici, seu pulveris bezoartici mineralis ℥. Lapidis bezoartici naturalis grana quatuor, misce fiat potio, utatur per mensem, manè sumendo, ieiuno ventriculo, supersudando, quantum fieri poterit, in lecto optimè coopertus. Post sudores purgandum est corpus, ab humoribus crassis & tartareis quibus abundant hi ægrotantes; erit autem eorum purgatio ex Mercurio præcipitato cum oleo vitrioli, aut oleo sulphuris, quòd si amalgaueris Mercurium cum auro, & illud amalgama fixaueris, aut saltem coagulaueris cum oleo sulphuris, per coabationes ter aut quater iteratas in alembico, aut in retorta, habebis Mercurium præcipitatum purgatiuum optimum, qui eluendus est ab acritudine olei sulphuris lotioni-

bus quamplurimis, aqua dulci factis donec dulcescat: dosis eius erit grana duodecim ad quindecim in conserua rosarum.

Datur & alia Mercurij præparatio quæ radicitus tollit malum hoc, seu lepram hanc veneream: fit autem sequenti methodo. Capiatur Mercurius sublimatus vulgi, & coniungatur cum æquali quantitate salis communis depurati & dealbati: deinde sublimetur Mercurius & septies iteretur hæc sublimatio, renouato & mutato singulis vicibus sale communi: deinde super illum Mercurium ita præparatum ponatur ad eminentiam quatuor digitorum, spiritus salis communis, & digerantur simul in matrasso optimè clauso in cineribus tepidis per quindecim dies. His transactis auferatur spiritus salis per inclinationem, & reponatur nouus, donec tota Mercurij substantia soluantur: hæc soluta distilletur per retortam in cineribus; deinde in balneo mariæ separetur spiritus salis qui primo egreditur: deinde in cineribus pellatur Mercurij substantia, quæ potest rectificari ad maiorem penetrationem. Aliquando ascendit in puluerem albissimum, & tenuissimum, at statim soluitur in aquam: hæc aqua rectificata donec nullas emittat feces, potest, estque capax curandi hunc morbum. Cui adhuc si addas aliquid auri tonantis soluetur statim, & præstantius fiet remedium, aut si addas aurum foliatum, extrahet tincturam ad eundem effectum præstantissimam, & huic soli medicamento debetur cura huius lepræ venereæ absoluta, & radicalis: Ideò prudens & doctus Medicus debet omni cura adhibita, habere hoc præstantissimum medicamentum, quo glo-

riam & laudem sibi comparare poterit, modò obseruet cætera prædicta, in hoc prædicto capitulo; regimen putà victus præscriptum, & phlebotomiam, & dietas, & reliqua cuncta: deinde præscribat hoc medicamentum ad curam absoluendam.

De strumis, seu scrofulis.

C A P V T X I V.

De strumis.

LCERA quæ strumæ seu scrofulæ dicuntur vulgariter, à Chymicis dicuntur vlcera vitrea, quod à nitro præter naturam corporis humani fiant; sunt enim quamplurimæ species salis in corpore humano, nitrum verò copiosum est, & in communi suo emunctorio, quod est renes, & vesica, foras expellatur, hæc vlcera parit. Nam fertur vndiquaque per totum corpus per medias serositates Mercuriales, quibus omne corpus turgēt, & potissimum cerebrum, in cuius emunctorio, natura ipsa constituit glandulas quasdam tamquam spongas ad attrahendas illas serositates, & digerendas, & foras per insensibilem transpirationem detrudendas. Quod si calor illarum glandularum, & facultas innata imbellis sit, serositas crescit, magna in copia, & coagulatur, beneficio salis nitri quo turgēt in globulos & nodulos; non secus ac nitrum in magno mundo: deinde sal istud coagulatum pederentim calore suo, & partis in qua coagulatum est, acrimoniam

acquirat, & adurendi potentiam, qua cutem rodit, & causticat, vnde fiunt hæc vlcera.

Causæ externæ horum vlcerum sunt alimenta *Causa strumæ*
omnia, quæ turgent & abundant sale, quibus si *morum.*
nutriamur sal nitrum corporis multiplicatur & crescit; vnde videmus animalia omnia quæ vtuntur alimentis putridis, tartareis, & feculentis hæc sola esse obnoxia prædictis vlceribus, vt sunt porci & homines, quod vtantur omni genere alimentorum, & quod copiose edant: sic enim eorum tartarea excrementa multiplicantur, ac proinde sal præter naturam balsami naturalis, ex quo hæc vlcera fiunt: vnde possunt definiri hæc vlcera, sequentibus verbis. Strumæ seu scrofulæ sunt, ni- *Scrofulæ*
trum præter naturam balsami naturalis, separatum *rum defini-*
& amandatum, in emunctoria communia par- *tio.*
tium nobilium, aut in alias aliquando partes, vbi coagulatur in tophos & nodulos lapideos quasi, qui successu temporis ab acrimonia salis fiunt vlcera cancrofa & phagedenica.

Curatio horum vlcerum dependet ab ablatione, *Curatio*
aut diminutione salis illius nitrosi, præter natu- *strumarum.*
ram quod in balsamo naturali residet, & crescit, vt causa antecedens tollatur: Tollitur autem sal istud, aut diminuitur, victus regimine euchymo, & purgatione ex Mercurio superius præparato, singulis mensibus in plenilunio iterata: potest etiam ante purgationem, aut post celebrari phlebotomia, ætati, & viribus ægrotantis correspondens. Oleum etiam Mercurij seu eius essentia, superiori capite descripta & præparata, præstat omnibus remedijs, vt humorum omnium saburram è corpore horum ægrotantium sine noxa expellamus suffi-

cit etiam istud oleum vt ad cicatricem laudatam
 vlcera hæc omnia perducamus, modo admiscea-
 tur oleo vitellorum oui, & sic vlceribus superim-
 ponatur tepide: debent tamen prius hæc vlcera la-
 uari & ablui, bis aut ter in die, spiritu nitri aut spi-
 ritu salis communis, & his solis medicamentis Deo
 dante exterius applicatis, & interius assumptis
 possunt certissime curari hæc vlcera.

De Tinea.

CAPVT XV.

De Tinea.

TINEA est vlcus peculiare capitis cru-
 stas siccas & aridas, & squamosas pro-
 ducens, coloris albi, & aliquando
 subcrocei. Hæc vlcera dependent à
 sale vitriolato præter naturam balsami
 nostri; vitriolum enim in magno mundo, dum
 fortissime calcinatur igne, modò ab excrementis
 suis terreis & argillosis sit desecratum coagulatur in
 squamosam massam albam & subflauam Sic & in
 paruo mundo, vitriolum dum separatur à balsa-
 mo corporis nostri, tendit ad cutem, ibique coa-
 gulatur in squamosam substantiam vnà cum cute,
 quam vlcerat & corrodit, & si id fiat vniuersali-
 ter per totum corpus, fit vera lepra: nam Tinea,
 est vera lepra peculiaris capitis; à sale enim illo
 corrumpitur omnimodo balsamum naturale pe-
 ricraniij. Itaque potest definiri Tinea, vlcus pecu-
 liare capitis phagedenicum & cancriforme à sale vi-

trioli corporis humani dependens, cuius ope pericranium corroditur in squammas albas & subflauas.

Hoc vlcus malignum admodum est & curatu valde difficile cui si segniter succurratur, & negligatur eius cura, conuertitur certissime in veram lepram, & pedetentim serpit per totum corpus & inficit vniuersum totius corporis habitum, balsamo naturali corrupto; quamobrem citissime mederi debemus huic malo, sequenti methodo. In primis præscribendum est victus regimen euchymum refrigerans & humectans, vt temperemus calorem naturalem, ne viuacitate sua & robore desiccet & coagulet sal illud, & amandet ad superficiem capitis, at coërceatur in centro balsami naturalis dissolutum. Post præscriptum victus regimen, deueniendum ad sanguinis missionem, ex cephalica ad quantitatem viribus ægrotantis, & ætati correspondentem. Quæ sanguinis missio iteranda est, ter aut quater in anno in plenilunio. Deinde balneanda sunt corpora prædicto vlcere affecta balneo aquæ dulcis tepidæ hecticorum more, prohibendo ne in balneo, nec extra balnea supersudent, id autem fit, vt acrimonia salis illius vitriolati moderetur, adauctis corporis humani humiditatibus quibus & salis istius acrimonia temperatur, & caloris natiui robur & viuacitas moderatur, ne coagulet & desiccet sal istud, & amandet ad cutem: interim inter balneandum laxanda est aluus clysteribus emollientibus & refrigerantibus, aut potionibus benignis catharticis, vt ex senna decocta cum prunis dulcibus, aut alijs eiusmodi, potionibus, vel ex cremore tartari cum syrupo rosa-

to laxatiuo. His celebratis medicamentis, deueniendum est ad topica remedia quibus sal istud corrumpitur, & mutatur in aliam substantiam, ita vt eius corrosiua facultas pereat & annihiletur: quod vt facilius obtineas sequentem obseruabis methodum.

Truncandi & radendi imprimis sunt capilli, aut euellendi vnà cum crustis si fieri possit, aut post capillorum tonsionem humectandæ sunt crustæ decocto serpentariæ maioris, & eas crustas sic humectatas perungere oportet oleo vitellorum ouorum, vt omnes decidant; deinde vlcus ipsum seu totum caput perungendum est balsamo Mercurij superius descripto, Capite de lue venerea: aut oleo antimonij rubeo descripto in secunda sectione huius libri, capite nono, vulnere. Quæ duo balsama possunt applicari sola ipsis vlceribus, aut permixta cum oleo vitellorum ouorum, capite tamen cooperto emplastro de Diapalma, cui malaxandum est, seu permiscendum calcinatum magnum Paracelsi, qui est Mercurius præcipitatus cum aqua forti.

Balsamum tartari fit ex tartaro arcenico & saleperre si- mul permix- tis & calci- natis, vide lib 3. myrc- thecij capite de tartaro. Vel si hæc balsama prædicta non sunt præ manibus, nec haberi queant, applicandum est oleum sulphuris, vel vitrioli, temperatum cum modica aqua plantaginis, vel rosacea: deinde postquã vlcus erit lotum & nitidum ab omnibus crustis, lauandum est balsamo tartari bis in die, cum balsamo sulphuris per quatuor, aut quinque dies: quibus transactis cicatrizandum est vlcus cum oleo vitellorum oui, & croco martis simul permixtis & malaxatis, vnguenti & linimenti instar. Ad capillorum autem subitam regenerationem lauandum

est caput iam ad cicatricem laudatam perductum, aqua mellis permixta cum oleo tartari, vel cum aqua vitæ, quibus obtinebis, Deo dante, omne quod in votis erit circa curationem huius maligni vlcera.

De Fistulis.

C A P V T X V I.

De Fistulis.
FI S T V L Æ sunt vlcera apud Medicos vulgares & Galenistas concaua, & cauernosa sic appellata, quòd fistulas mulcas imitentur sua concauitate. Medici verò Spagyrici, totius naturæ veri anatomi hæc vlcera dicunt, vlcera salis petræ, quòd fiant à salpetra præter naturam balsami nostri: sal enim istud dum separatur à balsamo naturali, & amandatur in aliquam partem ibi coagulatur in fistulas seu canales longos & fistulosos, qui pedetentim corrosione sua vlcérant cutem & carnes cuti suppositas, secundum suam formam quam à natura obtinent, quæ cum sit fistulosa, fistulosa fiunt vlcera: at causa eorum materialis secundum Chymicos est salpetra, vt iam dictum est. Hæc vlcera sunt sine dolore propter sal istud à quo fiunt quòd sit frigidum manifestè, & narcoticum secundum humiditatem quam secum habet innatam & naturalem, cuius ope, ignem & calorem maximum quo turget in suo centro, retineri & extinguì certum est, ne aliquas habeat facultates & operationes dum viget illa humiditas, cuius ope vlcera

ra hæc indolentia sunt. Itaque possumus definire hæc vlcera fistulosa, vlcera cauernosa, longa, pyramidum & fistularum instar à salepetra corporis humani, qui separatur à sale naturali balsami nostri, ad superficiem corporis ibique coagulatur in figuras pyramidales & fistulosas, quæ pedetentim cutem & carnes vlcerant secundum eam figuram.

Cura fistularum.

Cura horum vlcerum dependet ex regimine optimo & euclymo, & tenui, ne copia ciborum multiplicetur sal istud petræ: nam in humano corpore in quo salpetra scatet & turget, sal omne quaecumque sit quod ex alimentis prouenit facili negotio conuertitur in salempetræ: non secus ac in macrocosmo in cauernis ubi salpetræ crescit, quicquid salis aduenit in eo loco, conuertitur in salempetræ, vnde & salpetrarij inueniunt omne genus salis in ipso salepetræ conficiendo, & separant illud suis filtrationibus & coagulationibus; vnde parè admodum cibandum est, ne copia alimenti sal istud crescat, & multiplicetur. Post regimen victus præscriptum, phlebotomandum est ex parte opposita parti vlceratæ, & mittendus est sanguis secundum vires & ætatem ægrotantis, habita ratione temporis & regionis, & reliquarum omnium rerum quas expostulat phlebotomia, quæ iteranda est singulis mensibus, modò vires & ætas permittant: deinde purgandum est corpus pillulis sequentibus ℞. Micæ panis optimi ℥j. β. Mercurij sublimati super alium mercurium crudum & super salem communem decrepitatum ℥. j. Balsami Mercurij dulcis superius descripti capite de lue venerea, ℥. iij. Balsami antimonij superius etiam

descripti, ʒ. ij. Mosci & ambari grisei an: grana vj. Olei cinnamomi gutt. viij. misce fiat massa pillularum, de qua capiet singulis mensibus in plenilunio dragmam semis manè ieiuno ventriculo, seruato & regimine & custodia: & interim laxanda est aluus cremore tartari & syrupo rosato solutiuo, singulis hebdomadis.

His præscriptis medicamentis deueniendum erit ad topica remedia, vt fistulosa hæc vlcera ad cicatricem laudatam perducere valeamus. Oleum autem Mercurij dulcis superius citati, & oleum rubrum antimonij sufficient ad curationem absolute absoluendam, ad quam vt citius peruenias, imprimis spiritu salispetræ fistulas tuas siphone aliquo lauabis, magno impetu iniiciendo spiritum hunc in centrum fistulæ vt vndiquaque penetret, & tangat omnes partes ulceratas & corrosas, & dissoluat omnes callositates & durities, quæ communiter solent concomitari hæc vlcera: spiritus autem hic omnia hæc emollit & discutit: deinde balsama prædicta Mercurij & Antimonij ad cicatricem laudatam conducunt vlcus: quam accelerant lupilapia ex spiritu salispetræ & succo limonum, & syrupo eorundem composita & singulis matutinis horis ieiuno ventriculo sumpta, vt sanguinis massam expurgent ab omnibus tartareis excrementis quæ subito mutantur in salem.

Balsama etiam seu olea, quæ possunt elici ex metallis omnibus beneficio olei Mercurii confecerunt multum ad fistulas curandas, cuiuscumque sint generis, vt Argentum solutum & in oleum conuersum ab oleo Mercurii curat omnes capitis seu peticranij fistulas & talpas.

Cuprum in oleum redactum ab ipsomet oleo Mercurij curat omnia vlcera, quæ possunt naturaliter contingere in partibus generationi dicatis, & sic de alijs metallis asserendum est: Mercurius enim cum sit humidum radicale cuiuscumque metalli, si iungatur alijs metallis habet & obseruat eisdem proprietates, & energias ac metallum cum quo connectitur; non secus ac Mercurius cœlestis, qui dum soli iungitur est sol, dum lunæ est luna: si iungatur veneri est venus, si saturno est saturnus. Itaque si habueris essentiam seu humidum radicale Mercurij vulgaris, cum eo habere poteris omnia alia humida radicalia metallorum cum quibus miraculosè operaberis.

De Cancro.

C A P V T XVII.

De Cancro.

CANCRI apud Medicos vulgares & Galenistas originem habent ex sanguine crasso, fœculento, melancholico & terrestri, adusto calore præter naturam qui in hisce tumoribus inuenitur. Medici verò Spagyfici horum vlcerum originem, & scaturiginem ducunt ex sale tartareo excrementoso, qui separatur ex sale dulci balsami naturalis nostri tamquam quid contrarium vitæ, adèò mordax & causticum cum peculiari quadam maligna qualitate, vt habeat potentiam vrendi & causticandi; non secus ac caustica potentialia, cuius salis caustici ratione & opera, vlcera hæc dolo;

rosa omnino sunt difformia, & varijs coloribus variegata, putrida omnino & infecta, supra modum vlcera omnium: quamobrem Medici Spagyrici vnà cum Paracelso, cancroſa vlcera in homine dependere putarunt ex ijsdem cauſis, quibus dependet caries & putredo terrarum & lapidum in ſubterraneis locis, in quibus generatur Arſenicum, auripigmentum & Realgar, quæ omnia ſunt ſpecies ſalis mineralis tartarei, & excrementoſi, in quibus latet mira vrendi & cauſticandi poſteſtas; vnde terræ & mineræ in quibus generantur, ſteriles manent & mortuæ nihil aliud generant, præter illud ipſum mortiferum quo turgent, & circum circa vitales omnes actiones, & producendi facultates extingunt. Pari ratione in homine, hoc ſal vitæ per totum corpus ſparſum ſeparat facultate ſua expultrice, & in cutem amandat aliud ſal excrementitium tartaroſum, arſenicale & Realgarinum: quod ſi in aliqua parte coaguletur vlcera cancroſa conſtituit, ſic à Medicis appellata vulgaribus, quòd figura, aliqua ratione cancos marinos imitentur. Medici verò Spagyrici, hæc vlcera definiunt ſalia, Arſenicalia & Realgarina, quæ dum ſeparantur à balfamo naturali, dum non poſſunt reſolui per poros cutis condenſantur, & coagulantur in tumores, vbi corrodunt partes, & maligna ſua qualitate ſpiritus vitales offendunt, & tandem extingunt & perdunt, ità vt partes cancro affectæ ſphacelo capiantur. Itaque ex doctrina Chymicorum vlcera hæc videntur mineræ arſenici, Realgaris, auripigmenti, & aliorum ſimilium mineralium quæ virtute cauſtica & adurente pol-
lent: Hoc videtur autem ſtupendum apud Medicos

Galenistas tales in corpore dari mineras, & tamen, non mirantur in eodem homine lapides multi generis generari, & animalcula, quidni ergo & mineralia?

CHIR. CAP.
TERTIUM.

Ad curam ergo horum vlcerum ex doctrina Chymicorum imprimis obseruandum est: Vitæ balsamum immutandum esse, & renouandum vitæ regimine, & purgationibus benignis sæpius iteratis. Victus autem erit euchymus, fugiendo & euitando omnia tartarea alimenta salita, & crassa, quæ sanguinem crassum & sæculentam generant: sanguis missus in plenilunio copiose si vires ferant est magnum arcanum ad sanguinem innouandum. Sudores etiam ab antimonio sudorifico elicit maxime profunt post purgationem ab eodem antimonio: antimonium autem sudorificum habes in hoc opere multis in locis descriptum sequenti autem methodo optimum habebis ℥. Reguli antimonij optimi & albissimi quantum volueris, reduc in puluerem, & misce cum pari quantitate salis petræ, & calcina ambo in tigillo forti, per tres horas in mediocri igne: Deinde iterum reduc in puluerem & iterum permisce nouæ quantitati salis petræ, & calcina iterum, & hoc itera donec regulus antimonij in puluerem albissimum conuertatur quem ablue aqua dulci tepida, donec tota salis substantia pereat, & habeas puluerem albissimum quem igne desiccabis, & ad vsus miros conseruabis. Dosis eius erit dragma vnica, aut semis cum aqua cardui benedicti, aut vlmariæ.

Ad topica deinde deueniendum est, vt causas coniunctas horum vlcerum auferamus. Sunt qui ferro candenti conantur auferre has causas: hoc

quidem probo, modò radicitus tota minera ar-
cenici auferatur in illa amputatione; alioquin ni-
hil prodest, quia quod reliquum est, citò crescit
& multiplicatur attrahendo quidquid arcenici na-
tura expellit per poros cutis. Medici autem Spa-
gyrici, quamplurima excogitarunt ad mineras ar-
cenicales sinè vllò ferè dolore auferendas, & era-
dicandas virtute Mercurij metallici alicuius in pri-
mum chaos reduci, & ad dulcedinem cocti: nam
alioquin venenum summum est, & causticum po-
tentiale efficacissimum: hic Mercurius sic Spagy-
ricè præparatus, qui est substantia viscosa & tenax
ex qua mineralia & metalla omnia fiunt, est verum,
vnicum, & legitimum remedium horum vlcerum,
quod quidem & potest ad quantitatem guttula-
rum decem, aut viginti interius assumi ad renoua-
tionem sanguinis, modò coctum sit & dulce, &
exteriori applicari ad causas coniunctas tollendas
sinè dolore. Docui salis aperte harum substantia-
rum Mercurialium extractiones ex metallis &
mineralibus in libro tertio myrothecij Spagyri-
ci, & virtutes earum declaravi passim in Palla-
dio meo. Et adhuc particulari eloquio & facilio-
ri docui in Capite de vlceribus venereis, & in ca-
pite de fistulis huius tertie sectionis.

De Vlceribus ex combustione.

CAPUT XVIII.

*De combusti-
onibus.*

COMBUSTA sunt vlcera quæ dependen-
 dent à causis externis comburentibus &
 causticantibus, quæ ex calore præter na-
 turam quem habent adurunt & causti-
 cant partes quibus infliguntur: veluti ferrum can-
 dens, pruna, carbones igniti, cineres excalfacti,
 aqua, oleum, butyrum, vinumque ebulliens & reli-
 qua cuncta quæ possunt igniri. Ea ipsa ignita si
 possint partibus corporis nostri applicari, vlcera-
 ntes partes & comburunt magno cum dolore quod
 in ignitione suarum substantiarum, hæ sub-
 stantiæ acquirant acrimoniam & corroderendi
 potentiam ab excessiuo calore, & præcipuè sal
 quod est substantia præcipua quæ suscipit igneam
 illam facultatem & vim corroderendi; Aliæ enim
 substantiæ non tam citò suscipiunt illam. Hæc er-
 go substantia, substantiæ partium quibus applica-
 tur iungitur & communicat suam corroderendi vir-
 tutem, & sic fiunt vlcera à combustione, caustica
 potentialia, artificialia, aut naturalia qualiacumque
 sint, vt cantharides, flammula, Ranunculus, calx,
 arcanicum, auripigmentum, viride æris, sublima-
 tum, aqua fortis, sal tartari, & sal sarmentorum, &
 reliqua cuncta quæ corroderendi facultatem habent,
 nobis satis clarè commonstrant huius rei veritatem;
 nam calor præter naturam qui inest ipsis substan-
 tijs, acres, & mordaces, & corroderentes efficit, ita vt
 spirituosè

spirituose & subtiliter penetrant partes quibus applicantur, easque vlcerent & causticent summo cum dolore, sic est de reliquis quæ ignitionem ab eisdem causis externis pati possunt, vt sunt aquæ bullientis liquores, & metalla ignita, quæ possunt ab ignitione sua & inflammatione partes quibus applicantur inflammare & ignire. Quibus malis vt succurrat Medicus Spagyricus, calorem illum præter naturam imprimis extinguere debet, remedio aliquo humido & frigido, vt puta aqua comuni, vel aqua rosacea, plantaginis, nenupharis, vel earum plantarum succis: potest etiam ad maiorem efficaciam & virtutem haberi præ manibus aqua glaciei & niuis; hæ enim aquæ refrigerandi & humectandi maiorem præ reliquis habent efficaciam, quòd sint absque vllis igneis spiritibus & æthereis; frigus enim eos ipsos spiritus fugauit, vnde & Mercurius rerum omnium aquosus & excrementitius qui nullis vitæ spiritibus turget, est arcanum combustorum: extinguit enim citissime omnes inflammationes & partium ardores; habetur autem hic Mercurius post extractionem spirituosæ substantiæ ex succis omnibus, post extractionem enim illius spirituosæ substantiæ sequitur phlegma quoddam aquosum & insipidum, quod est verus Mercurius excrementitius & aquosus rerum omnium, quodque Medici communes Serum dicunt, aut phlegma. Post extinctionem caloris præter naturam possumus vti ad vlcus curandum oleo plumbi, vel in eius penuria, butyro saturni, quod fit ex calce plumbi, in aceto stillatitio dissoluta, & ex hac dissolutione clara & filtrata modo permisceatur cum oleo violaceo, aut nenupharino, agitando simul

conuertetur ambo in substantiam butyro similem: vel possumus uti oleo vitellorum ouorum cum camphora in eo dissoluta. Terra etiam ex calce vera priuata multis lotionibus ab omni sale est etiam valde efficax remedium, si cum oleo violaceo permisceatur. At hæc omnia remedia, oleo plumbi, & oleo Mercurij dulci inferiora sunt, ut antea diximus, capite de vlceribus venereis.

Sunt qui combusta curant remedijs adurentibus & veluti causticis, ut sunt oleo tartari, salibus omnibus in aceto dissolutis, semine sinapi cum musto malaxato, aqua vitæ, quia hisce remedijs adurentibus & calidis inflammatur de nouo pars affecta, & humor copiosus attrahitur, vndiquaque quo extinguitur & remedijs & partis combustæ calor: sed hæc cura, quāuis aliquādo in euchymis corporibus succedat satis feliciter, nihilominus tamen in caco-chymis adauget malum & vlcera cacoëthea efficit, attractis vndiquaque humoribus malignis & peruersis qui vlcus malignum & prauum constituunt. Vnde & dolores fiunt ingentes & vehementes, qui ægrotum valde discruciant & affligunt, quare non consulo ut his utamur; at Galenicis relinquamus, quibus sic placet corpus humanum dilaniare & distorquere. Nos verò naturæ benigniores serui sumus, mala omnia sua, quo possumus ingenio & industria demulcemus, prouerbij communis sequaces (omne violentum naturæ inimicum) hinc curam iucundam & sine dolore cæteris præstantiorem esse asserimus. Curauimus nos combustam vndiquaque faciem à puluere bellico, quatuor diebus absque vlllo dolore & summo cum solatio ægrotantis, nulla remanente cicatrice, cum

tamen omnes putarent virum hunc honestum & satis clarum utroque lumine orbatum, & pulchritudine sua omnino præcedenti qua vigeat denu-
datum: viuit tamen adhuc, ac si numquam com-
bustus fuisset, & sola plumbi essentia curatus est.

CONCLUSIO HVIVS SECTIONIS TERTIÆ.

HABES Amice Lector quid-
quid Spagyricè potest dici
de vlceribus, in hac tertia
sectione completum: Si ni-
hil de herpete, de serpigine,
alijsque vlcusculis quæ cutem humanam de-
turpant non visum fuit hæc vlcuscula pecu-
liari capite tractare, quòd leuissima sint, &
minimi momenti, & multa sint apud Spa-
gyricos Chirurgo & alios vulgares descripta
medicamenta quæ hæc curant, sola simplici
lorione olei tartari, aut aquæ salis & aceti:
quamobrem sectionem quartam de luxatio-
nibus Spagyricè tractandam aggredimur.

SECTIO IV.

DE LVXATIONIBVS.

LVXATIO QVID SIT.

CAPVT I.

MEDICI communes luxationem definiunt, mutationem præter naturam ossium ex locis suis naturalib⁹. Medici vero Spagyrici addunt huic definitioni aliquos terminos quibus explicantur & causæ omnes omnes luxationum: Itaque clarior multo est definitio Spagyrica præcedenti definitione. Est autem definitio Spagyrica hisce terminis: Luxatio est mutatio præter naturam ossium ex causis præter naturam, quæ temperamentum balsami naturalis nostri peruertunt, vnde articulatio, & eius vsus, & functiones omnes læduntur. In hac mutatione præter naturam ossium ex suis locis naturalibus, accidit tumor, inflammatio, & dolor: Tumor acci-

dit ex accursu humorum, qui naturaliter partibus læsis accurrunt in auxilium, vt dolorem & inflammationem aliquatenus mitigent: dependet etiam aliquando ex osse ipso luxato: inflammatio dependet ex liquore balsamico qui in suis naturalibus substantijs, sale, sulphure & Mercurio, temperamentum naturale non obseruat, & tendit ad acquisitionem alterius temperamenti, ni subito succurratur: dolor vero dependet ex solutione continui quæ in luxationibus omnibus reperitur, & ex acrimonia salis balsami naturalis, quæ ex intemperamento ipsius pedetentim acquiritur.

De causis Luxationum.

C A P V T I I.

A V S Æ Luxationum velesse possunt *Luxationum causa.*
 externæ vel internæ: externæ sunt omnes motus violenti, casus, saltus, extensiones membrorum supra naturam, & alia multa similia quæ possunt ossa ex loco suo naturali dimouere: constellationes etiam & astrorum maligni influxus & aspectus qui catarrhos & defluxiones excitant sunt etiam sæpissimè causæ externæ luxationum. Causæ verò internæ sunt omnes catarrhi & defluxiones humorum, qui sursum & deorsum totum corpus permeant, per poros, canales, & tubos insensiles humani corporis, quos humores humanus archæus, hoc est calor naturalis gubernat, vel ad exclusionem tamquam excrementa, vel ad alimentum humani corporis, qui si in ar-

articulationes & symphyfes decidant copiosi, emolliunt præter modum articulationes, aut substantiam tartaream & duram in ipsa articulatione producunt, ita vt impediatur articulatio, aut ossa è suo loco dimoucantur, aut si nimis emolliantur ea quæ articulationem naturalem custodiunt, ea postmodum simplici motu deprauatur ossibus demotis è suo loco naturali. Vt manifestum est in his omnibus qui diuturnam arthritidem passi sunt; liquor enim copiosus qui defluit in articulationes membrorum aliquando emollitione nimia sua luxat ossa, vel productione alicuius humoris tartarei ipsa etiam ossa è suo loco naturali pellit, quorum luxationum cura dependet in dissoluendis tartareis, siue nodosis illis substantijs, & in fluxione, vel congestione impedienda, antequàm cogitemus ossa luxata ad suum locum naturalem collocanda, vt in capitulo curationis copiosiori eloquio legetur.

De Signis Luxationum.

C A P V T I I I.

Signa Luxationum.

V M A N V M corpus ita artificiose compactum ex diuersis & varijs partibus fuit à summo rerum opifice, vt si omnes hæ partes locum naturalem & situm, figuram, quantitatem, proportionem, & modum obseruent tanta est in humano corpore pulchritudo, & formosa effigies, vt facili negotio omnia à Deo creata, animalia, vegetantia & mineralia pulchritudine vincat, verulque sit totius mun-

di coryphæus; nullum enim metallum, nec aurum
nec argentum, nec lapis vllus pretiosus, adamas,
nec carbunculus, radios & lumen æquant oculi
perfecti, & omnibus partibus absoluti: quod etiam
fructuum & florum genus formosum colorem
vincit: qui foliorum & quæ herbarum tenuita-
tem capillorum & pulchritudinem superat, imò
æquat. Quid verò animalium est quod æquare
queat, humanorum membrorum formosas figu-
ras, & teneras cutis humanæ mollities. Hæc autem
externa membrorum humanorum formosa stru-
ctura & compago, signum est manifestum & eui-
dens, harmoniam, vnionem & coniunctionem par-
tium diuersarum quibus componitur, esse ex ordi-
ne & lege creatoris, quam dum inuiolatam obser-
uant, hæc etiam obseruatur externa species. Quod
si ex accidenti pereat, perit & id quod superius mi-
rum supra omnia fecimus. Itaque si in articula-
tionibus, tumor aliquis præter naturam videatur
in vna parte, in alia verò depressum videatur mem-
brum, & dolor maximus persentiat, motus de-
prauetur & figura & forma naturalis, tunc tem-
poris ossa luxata dicere possumus. Ecce quod in
genere dicere possumus de luxationibus: nam in
particulari de omnibus luxationibus dicere nimis
fastidiosum esset & superfluū, cum & multi Gale-
nicorum Medicorum de his dixerint, quod si no-
stris codicibus iungatur, perfecta erit hac in par-
te de luxationibus doctrina.

De Cura Luxationum.

CAPUT IV.

*Cura luxa-
tionis.*

Ad curationem omnium luxationum, oportet imprimis ossa luxata, ad suum locum naturalem manu reponere: quòd si manus, & robur humanum imbellè sit, recurrendum est ad instrumenta, quæ huic rei faciendæ ab arte excogitata sunt; instrumenta autem sunt depicta quæ huic rei inseruiūt apud Orisbasiū libro suo de machinamentis. Postquam ossa remissa sunt, & in suis locis naturalibus collocata, membrum in quo accidit luxatio, ligandum est conuenienti ligatura, ut os in suo loco naturali contineatur, & membrum deinde ita ligatum quieti est dādum, ne iterum luxetur, aut accurrant humores ibique putrescāt & phlegmone fiat, quod ut præcaueatur statim ac remissum est os, cataplasma refrigerans & astringens apponendum est membro, quod sequitur ℞. Croci martis ℥. j. Lapidis hæmatitis calcinati ℥. β. Colchotar vitrioli loti & à sale suo depurati ℥. j. Succijusquiami ℥. iij. albuminis oui in spumam agitatione conuersi quantum satis ad incorporandum, & fiat cum stupa accito madida cataplasma frigide applicandum membro luxato: deinde statim mittendus est sanguis ex basilica partis membro luxato oppositæ, ad quantitatem viribus & ætati ægrotantis correspondentem, ut fiat reuulsio sanguinis affluentis membro luxato, ne phlegmonem pariat, aliaque multa in-

commoda. Hoc autem cataplasma superius descriptum virtute innata sua fluxiones impedit, & humores affluxi ne corrumpantur agit: itaque necesse est, ut per octo dies, aut decem, maneat membrum ligatum, donec omnino agrotus persentiat se absolute valere. Quod si interim calor & pruritus persentiat, aceto frigido est huic rei succurrendum, cataplasma madefaciendo donec frigiditas aceti persentiat: interim motu lento est agitando membrum ter aut quater in die, ut humores pedetentim evanescant qui in remissione ossis luxati in articulatione affluxi sunt, ne faciant Anchilosim de qua peculiari sequenti capite agemus, est enim symptoma prae grande, quod est curatu valde difficile.

De Anchilosi Articulationis luxatae.

CAPUT V.

IN luxatione aliquando contingit Anchilosis quæ est ossium connexio humore aliquo agglutinante, qui impedit eorum motus: hæc autem Anchilosis fit in curatione luxationis, dum numquam mouetur membrum luxatum, ut motu illo leui rumpatur gluten Mercurij qui affluxit luxatæ parti: dum enim aliqua pars luxationem patitur, maximus in ea parte causatur dolor, & à dolore inflammatio, & calor

*Anchilosis
quid & eius
cura.*

præter naturam, qui ut extinguatur, natura maximam Mercurij vitalis quantitatem ad eam partem compellit; hic autem Mercurius calore partis magis ac magis condensatur, & glutinescit, donec motus omnino impediatur, & synarthrosis, ex diarthrosi fiat, quam Medici Græci Anchilosis dixero, curatu omnino difficilem: si tamen naturalibus remedijs possumus eam curare, consulo ut fontes Chymicorum adeamus, ut hinc hauriamus aliquid Anchilosis utile. Oleum ergo tartari & spiritus tartari rectificatus, & à suo phlegmate depuratus, possunt (si quid est in rerum natura) Anchilosis curare: nam hic spiritus dissolvit certissimè omnes tartareos humores, & dissipat glutinosas & viscosas, quæ generantur in articulatione substantias absque vlla noxa.

SECTIO V.

DE FRACTIONIBVS.

QV ID SIT FRACTIO.

C A P V T I.

FR A C T I O est solutio continui *Fractio* in osse facta; seu, præcisio ossis *quid.* ab aliqua causa externa violentè facta, cum intemperie balsami naturalis, partis in qua accidit ossis fractio; non enim os vquam vidimus ruptum ab aliqua causa externa violenta, quin pars in qua rumpitur os illico intemperiem quàm maximam suscipiat: omnia enim symptomata quæ in luxationibus superuenire solent, in fractionibus etiam communia sunt, præcipuè dolor, inflammatio, & humorum accursus; illa autem symptomata non possunt alicui parti superuenire quin balsamum naturale illius partis intemperiem quàm maximam recipiat; quæ intemperies maxime est impedienda, lenitis, aut omnino sublati alijs symptomatibus; hoc autem demonstrabimus peculiari capite, vbi de curatione agemus.

De Differentijs & speciebus fractionis.

CAPVT II.

De differentijs fractionis.

Ex sunt species seu differentiz fractionis, à Medicis Galenistis excogitatae & inuentae; non tamen cognitu necessariae ad curationem, vt ipsemet Hippocrates satis indicauit lib. de fracturis, & lib. de vulneribus capitis, in quibus nullam mentionem fecit harum specierum & differentiarum: transuersalis verò & secundum longitudinem sunt notatu dignae, quod indicent aliquid quod curationi confert, nempe, vt os fractum reponatur in suo situ naturali, si reponi possit. Medici etiam Spagyrici has contemnunt ossis fracti differentias, habent tantum naturae intentum, hoc est reponere ossa in suo loco naturali, & parti mederi, non curant qualicumque modo ruptum sit os, modò reponant suis balsamis & medicamentis.

Diuidunt autem moderni Medici has fractionis species, in Raphanidon, schidacidon, cauledon, Eisonycham, Alphytidon, & Apothorausin.

Raphanidon dicunt fractionem transuersalem ossis, sub qua comprehendunt cauledon, quòd scissuras habeat in sua fractione transuersali. Schidacidon dicunt fractionem ossis secundum longitudinem, sub qua comprehendunt Eisonycham quod in longitudine sua in semilunam terminetur. Alphytidon dicunt fracturam ossis in multas & varias partes in suo loco naturali aliquando manentes. Apothorausin verò appellant praecisionem alicuius partis ossis in superficie eius, manente illa par-

re à toto separata. Hę omnes fractionis species possunt cognosci Chirurgicis instrumentis quibus Chirurghi vulnera percontantur, quibus cognitis facilis est earum remissio, & curatio, vt sequenti capitulo Deo dante videbitur.

De curatione fractionum.

C A P V T III.

VRA omnis fractionis consistit in re- *Cura fra-*
 vnione ossis fractio & in coagulatione *tionum.*
 illius: reynio partium ossis fracti fit
 industria Chirurghi peritissimi, dum ma-
 nu sua ossium fractorū partes ad suum

locum naturalem & situm reponit; in quo loco naturali tamdiu sunt conseruanda ossa, quamdiu est opus ad ea vnienda & agglutinanda: communiter intrā quadraginta dies fit: in nonnullis autem bene valentibus & adoleſcentibus breuiori fit tempore; in senibus autem tardiori: quapropter ligamenta conuenientia eligenda sunt, qua de re legendus est Oribasius de fascijs & ligamentis.

Repositis ergo ossibus, quod cognoscitur figura naturali membrorum in quibus est fractio, deueniendum erit ad agglutinationem & coagulationem partium ossium fractarū, quod fiet, tum naturali interiori balsamo vitę, quo nutriuntur partes, & quo conseruantur; eo enim solo balsamo vtitur naturali, ad agglutinationem partium separatarum: balsama enim exteriora quę adhibentur adiuuant tantum & fouent balsamum illud internum

& impediunt ne corrumpatur, aut in alienam transeat naturam, quo solo iuuantine natura habet opus ad opera sua perficienda; balsama autem iuuantia naturam quamplurima sunt, vt est oleum sanguinis humani, oleum carnis humanæ, & oleum ossium humanorum, & alia multa quamplurima balsama passim in hoc opere enarrata, & præsertim in sectione de vulneribus quibus omnibus vti poterit Chirurgus cum prudentia debito tempore, ad agglutinationem ossium fractorum: vt autem melius ad scopum suum collimare possit, sequenti methodo curabit fractiones. In primis mittet sanguinem ex brachio opposito parti læsæ, ad quantitatem viribus ægrotantis, correspondentem postquam ossa fracta ad suum locum naturale remiserit: vt si sint omnino fracta & à periostio separata, auferenda sunt omnino & à parte reiicienda. Postquam autem hæc omnia ex arte facta fuerint sanguinem mittet vt diximus: deinde cataplasma astringens & refrigerans superius in capite de curaluxationum præscriptum, membro læso applicabit: transactis decem aut octo diebus auferet, & partem perunget extracto Symphyti maioris & balsamis superius dictis, regimine vitæ obseruato euchymo, & paucis, quiete partis læsæ obseruata, præsertim donec coalescant omnia, & pars summo pruritu titilletur.

CONCLUSIO TOTIVS OPERIS.

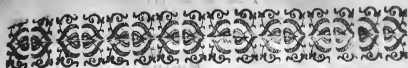

OMPLETAM habes amice
Lector, & absolutā Chirurgiam
artem, Spagyrica methodo per-
tractatam: si quid est quòd Gra-
cis authorib⁹ Medicina, ut aiunt,
coryphaeis repugnet, id non indu-
stria factum putes, ut me ipsis cla-
riorem, & in arte nostra subtilio-

rem putē, aut videri cupiā; at tātum quòd libratīs undi-
quaque ex omnibus harum sectarum authorum rationi-
bus, veritatis & rationis plus in Spagyricorum libris
inueniam, & curam citiorem & iucundio-rem, imò &
tatiorem reperiam, quā in alijs Galenicorum sectis,
quas tamen non reprobo, at in multis laudo. Quòd si ali-
quando in ipsam acrior, & mordacior, quā postulet
professio, qua fungor videar; id tantum est in particula-
res quosdam Medicos Galenicos, qui ignorata prorsus Chy-
mia, ipsā veluti vulpes Aesopica maturos racemos vili-
pendunt. Itaque beneuole Lector si quid inter legendum,
nimium durum & acre tibi occurrat, ne me picrocolam
in Galenicos existimes; at tantum artis Spagyrica acer-
rimum defensorem: nam vim vi repellere licet. Sunt
equidem Galenicorum nonnulli, in propugnandis suis, in
Spagyricos iniurijs & calumnijs nimis pertinaces: ita-
que in posterum si inducias querant, linguam compes-
cant, & amico loquantur eloquio, sic etiam tandem
noster illis ridebit Apollo, arcanāque nostra habebunt

patefacta, & fideliter cōmunicata. Certissimum equidem est Paracelsū numquā ita intricatè, & anigmatice scripturum fecisse, si Medici sui temporis, iniurijs & calumnijs primi ipsū non affecissent: iniquum enim erat sua manifestare secreta his ipsis, qui passim suam sectam, & curandi methodum calumnijs dilaniabant: non ità tamen ego feci; at clarè admodum scripsi, & lumen, faciemque tenebris induxi, ut Chymia nitor percipiatur. Hilari fronte suscipe quaso, lucubrationis mea laborē, & talentum à Deo mihi communicatum, quod ni me vinceret proximorum promerendi cupiditas, abditis verborum anigmatibus adhuc occultarem: his interim utere Lector, ad laudem & gloriam summi, optimique Dei, & ad solatium Christi affectarum.

FINIS.

TABVLA ALPHABETICA

Chirurgia Spagyrica.

A.

NECHILOSIS quid
& eius cura. pa. 169

Antimonij Balsamū.

89

omnium præstantius.

91

Antimonij purgatiū quo modo
fiat. 140. lin. 14.

Antimonij vomitiū præparatio &
dosis 54. lin. 16

Antimonium sudorificum quo mo-
do fiat. 158

Antrax quid sit. 37

Auri potabilis veritas asseritur. 135

Aurum potabile. 60. 128. 129

B.

Balsamum naturale quid sit. 14

Ex quibus componatur. Ibid.

Balsamum sanguinis humani. 69

Balsami vitæ corrup. io vnde de-
pendeat. 70

Balsamum ad vulnera neruorum.

76

Balsamum Antimonij omniū præ-
stantius. 89. 91.

Balsamum carnis humanæ. 91

Balsamum sulfuris. 97

Balsamum margaritarum. ibid.

Balsamum tartari. ibid.

Bezoard minerale 59. lin. & eius

compositio. 158 lin. 18. alia cōpo-

sitio & vsus. 54. lin.

Bilis quid sit apud Chymicos. 19

Bubo quid. 40. eius cura. 43

C.

Cancer & eius cura 156. 157

Canceri occulti curatio contra

Hippocratis aphorismum. 58. 60

Capitis vlcera interna. 116

Carbunculus quid. 36 37. eius cu-

ra. 39

Chirurgiæ antiquitas. 2

Chirurgiæ chymicæ in eligendis

medicamentis qualis sit scopus.

29

Chymica & Galenica scientia non

dissentiant. 11. imo cōferuntur.

2

Combustio & eius cura. 160. 161

Contusio quid sit. 70

D.

Dysenteria & fluxus ventris cura-

tio. 74

M

INDEX.

Dysenteriae deploratae curatio. 123

E.

Erysipelas quid sit. 48

Causa & cura eius. 49. 50

F.

Flegmon quid sit. 33

Eius diuissio & cura. 33

Fistulae & earum curatio. 153. 154

Fractio quid sit. 171

Eius differentiae & species. 172

Eius cura. 173

G.

Angina quid sit. 44

Eius cura. 47

Apis philosophorum. 128

Lepa & lues venerea, praeparata

pro mercurio curatur & auro. po-

tabili. 140

Luxationes & earum caufae. 154

Earum signa & curatio. 166. 168

M.

Argaritarum balsamum. 97

Medicamenti compositio ad

omnes morbos. 54

Medicamentum sudorificum ibi-

dem. 54

Mercurij humidum radicale siue

essentia. 156

Mercurius, sulphur & sal generali-
ter dicuntur. 18

Mercurius vitae in quibus reperia-
tur humoribus. 17

Mercurij definitiones. 16. & ex qui-
bus Substantiis componatur. 17

N.

Nepus ex quibus substantiis
componatur. 75

Neruorum vulneris Balsamum. 76

Oedema quid sit. 58

Eius species. ibidem

Cura. 58

Pectoris interna vlcera. 119

Eorum cura. ibidem

Pigmentum faciei mirum. 98

Pituita quid sit apud Chymicos. 19

R.

R Edgar quid sit. 36

Remedium omnium morbo-

rum quale. 128

Rerum omnium compositio ex qui-

bus fiat. 17

S.

Sanguis quid sit apud Chymicos

Sanitas unde fiat. 125

INDEX.

Seyrthus quid sit. 56
 Seyrthus erysipelatodes. 57
 Sphacelus quid. 44. & eius cura. 47
 Strumæ & serofulæ quid sint. 148
 Earum causæ definitio & curatio. 149

Sulfuris Balsamum. 97

T

Tartarus an sit humor vitalis. 21.

Eius balsamum. 152

Tartarus quid sit apud Chymicos. 56

Tinea & eius curatio valde difficilis. 150. 151

Tumores contra naturam.

Tumor quid sit apud Chymicos. ibidem

Tumorum differentiz. 10; causæ efficientes. 22

Tumorum tempora. 24

Tumorum principio quid agendū

27. quid in eis impediatur corruptionem. 28. qualia in principio medicamenta sint applicanda 29. qualia in eius augmento. 30.

Tumoribus frigidis quid agendum. 30

V

Vlous quid sit. 62

Causæ & differentiz. 63

Vulnerum periculum vnde dependeat. 64

Vulnus simplex quid sit. 67

Differentia & cura. 68

Vulner ex solutione venæ arte-

riz. 72

Cura eorum. 73

Vulnus cum solutione nerui. 75

Eius Balsamum. 76

Vulnus cum solutione ossis & eius cura. 77

Vulnus venenatū & eius cura. 78. 80

Vulnus sclopetorum aliorumque rimorum igneorum, 85

Qua ratione differant ab aliis. 86

Eorum cura. 87

Vulnus capitis. 93

Pectoris & eorum balsama. 95. 97

Veneris superioris & infimi. 99

Eius cura. 100

Vulnus articulorum & iuncturarum. 101

Eius cura. 102

De vulneribus. 103

Vlcus quid sit. 106

Vulcerum pus & sanies quid sit. 108

Vulcerum causæ. 108

Differentiz. 112

Eorum diagnostica & prognostica signa. 114

Vlcera interna capitis, 116

Pectoris. 119

eorum cura. ibidem

Vlcera interna ventris. 121

eorum cura. 122

Vlcera ex influxu astrorum. 123

Vita quid sit. ibidem

Qua ratione à cælo descendat. 124

Eius sympathia & antipathia. 125

Vlcera simplicia. 130

Complicata. 132

Eorum cura. 134. 135

INDEX

Vlcera ex defluxione & vnde fiat	136	morbus.	141
fontes in macrocosmo.	136	Eorum cura.	143
Eorum cura.	137	Vlcera ex combustione.	160.161
Vlcera leprosa.	138	Vulnerum sanguis quibus reme-	
Eorum cura difficilis & impossibi-		diis compefcendus.	74.
lis.	139	lin.12.75.lin.2.	
Vlcera venerea & vnde nam talis			

AD HVIVS AVCTO-
RIS ET CHIRVRGIÆ
suæ verè chymicæ laudatissi-
mam experientiam.

Amica duo Epigrammata

Quis metuat posthac, lethali occumbere morbo?
Curat eum, vera, Chymicus, arte FABER.
Hoc tamen, vt fons est, intellige, Zoile, Corpus
Si, sine sit morbis, non sine morte fore:

Phaleucia.

Hinc Cancrī, scrofula, lues, venena,
Leprosa tinea, tetrī tumores,
Exeste, & celeres procul migrate:
Aut noster Philochymicus FABER vos
Flammis mercurij sui vorabit.

Hæc posuit in tanti sui Medici, perpetuam, &
numquam intermorituram amicitiam: P. de
PASCHERIE Consiliarius Regius.

Extrait du Privilege du Roy.

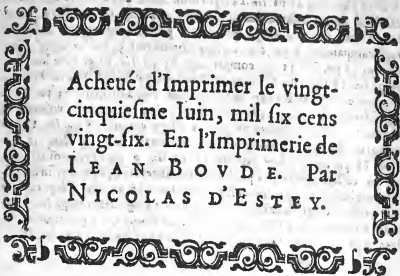
PAR Grace & privilege du Roy du vint-quatriesme
Januier 1624 sellé du grand sceau en Cire Jaune signé
par le Conseil Defontaines. Il est permis à Pierre Bosc
marchant Libraire Juré en Tolose d'imprimer ou faire
imprimer vendre & distribuer par tout le Royaume un
liure intitulé *Chirurgia Spagyrica Authore Petro Ioanne
Fabro Doctore Medico Monspeliensi.* Sans que autre que le
dit Bosc ou ayans droit de luy le puissent Imprimer ou
faire imprimer vendre ou distribuer iusques au terme
de dix ans à compter du iour & datte de l'impression du-
dit liure finiee & ce sur peine de confiscation des exem-
plaires qui seront treuvez auoir esté contrefaits sur
l'impression dudit Bosc, & d'amande arbitraire.

Par le Conseil

DEFONTAINES.

ERRATA AMICE SIC
corrigé.

Pagina 14 linea 21 lege tantam. 15. pa. lin. 31. lege Dei. 16 pa. lin.
17. lege vt loco & 20 pa. lin. 15. lege desumere & lin. 17. erysipelata
21 pa. in margine lege vitalis 32 pa. lege flegmon in 1. lin. & margine 33
pa. lin. 15. lege sal. 35 pag. lin. 2. lege Calcinati 36 pag. lin. 1. lege An-
trax 37 pag. lin. 15 lege Antraces 38 pag. lin. 2. lege Antrax ead. pa. lin.
7 lege rubini & lin. 20 affectam 39 pa. lin. 4 lege Antrax & lin. 6. febris
& lin. 23 acidum 41 pa. lin. 24 lege emunctoria 42 pa. lin. 18 lege incui-
tabilis & lin. 25 contaminatur 43 pa. lin. 19 lege eis loco ibi & lin. 30
scarificata 44 pa. lin. 3 lege speciei 47 pa. lin. 4 lege ignem & lin. 13
lege campanam 48 pa. lin. 22 lege corrosione 53 pa. lin. 1. lege repe-
riuntur 56 pa. lin. 11 lege comprimant 65 pa. lin. 1. lege cum loco non
69 pa. lin. 16 lege vini & lin. 21 citissime 70 pa. lin. 18. lege coloribus &
in margiae lege vitæ ynde & penult. lin. lege aduentitij 73 pa. lin. 1.
lege spiritus 74 pa. lin. 23 lege distillato 75 pa. lin. 22 lege vniuersa &
ultima linea conuulsiones 76 pa. lin. 9 lege carnosæ 78 pa. lin. 18 lege
energias 86. pa. in margine lege venenati ead. pa. lin. 31 lege
virus 88 pa. lin. 25 lege primum 95 pa. lin. 9. lege symptomata 115
pa. lin. 30 lege colore 116 pa. lin. 21 lege internis 132 pa. lege in margi-
ne complicatis 133 pa. lin. 31 lege corrodat 156. pa. lin. 7 lege eadem
158 pa. lin. 11 lege feculentum 159 pa. lin. 19 lege satis 164 pa. lin. 7 lege
omissa 167 pa. lin. 6 lege atque loco & quæ 172 pa. lin. 8 lege transuerfa-
les 173 pa. lin. 7 lege fracti & lin. 25 natura 176. pa. lin. 3 lege fecisse.

Acheué d'Imprimer le vingt-
cinqüiesme Iuin, mil six cens
vingt-six. En l'Imprimerie de
I E A N B O V D E. Par
N I C O L A S D' E S T E Y.